

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 21 mars 2005*§ 4 Interpellation om stadens konstinnehav (nr 2005:6)*

Anförande nr 1

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

C e c i l i a B r i n c k (m): Jag får tacka borgarrådet på svaret, även om han inte riktigt svarar på de frågor som jag ställde, åtminstone inte fullt ut. Det här svaret är ungefär som de bokrecensioner där det klagas på att författaren inte har skrivit en annan bok.

Min fråga föranleddes av TV-programmet *Insider*. Det är mycket möjligt – och till och med sannolikt – att den information som gavs där var felaktig. Men borgarrådet kommer inte undan genom att avfärda programmet som knappt värt att ta någon som helst notis om, vilket borgarrådet faktiskt gjorde.

Det är alldeles utmärkt om det pågår ett inventeringsarbete. För mig kommer det inte som någon nyhet att det skulle vara resurskrävande, det hade man nästan kunnat räkna ut att det skulle vara. Jag tar också tacksamt till mig informationen att problemet är uppmärksammat och att man försöker att göra någonting åt det.

Jo, jag sitter med i kulturnämnden och hade kunnat ställa den frågan här. Men återigen: Det var den information som gavs i TV-programmet, som trots allt har ganska många tittare, som föranledde interpellationen. Om det är så att den informationen var felaktig är det ju utmärkt.

Anförande nr 3

Borgarrådet M o g e r t (s): Herr ordförande, fullmäktige! Informationen i programmet är felaktig och grovt vinklad, och det har också flera gånger rapporterats i nämnden. Det är kanske därför som svaret behandlar det här slarviga TV-programmet lite slarvigt. Detta är ju inte heller någon ny fråga i nämnden. Denna inventering påbörjades 2000, under den förra mandatperioden. Ärendet har alltså löpt väldigt länge. Jag trodde att det fanns en ganska bred medvetenhet om situationen. Det lämnades en rapport bland annat på det senaste nämndmötet.

Anförande nr 4

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande! Tack, det är väldigt bra att det pågår en inventering. Men vi bör ha kronologin klar för oss, annars blir det väldigt märkligt. Programmet sändes i TV i början av februari. Interpellationen skrevs dagen efter. Vilka åtgärder som har vidtagits av roteln, konstkansliet och andra ansvariga personer efter detta datum har jag av naturliga skäl inte kunnat ta någon hänsyn till.

Jag har inte heller inte kunnat inkorporera den information som kulturnämnden eventuellt fick under den förra perioden, eftersom jag då inte satt i nämnden. Möjligen behöver man som förtroendevald gå tillbaka i protokollen så långt som det går, men jag måste villigt erkänna att jag inte har gjort det.

Under min tid i kulturnämnden, som är sedan hösten 2002, har denna fråga möjligen varit uppe som informationspunkt någon gång, men aldrig i den här omfattningen och aldrig föranledd av den här typen av larmrapport.

Men, som sagt, jag är glad om uppgifterna i TV-programmet var felaktiga och jag tycker att det är bra om staden har koll på var konsten finns. Det är förresten självklart att staten ska ha koll på var den konst som är inköpt för skattemedel finns någonstans, och jag noterar med glädje att också borgarrådet tycks ta detta på allvar.

Anförande nr 5

Borgarrådet M o g e r t (s): Vad bra, då är vi i grunden överens. Jag ska naturligtvis också vara den första att erkänna att man kan missa även nyhetsinslag. I sakfrågan kom den slutgiltiga rapporten efter tre års inventering 2003 under den här mandatperioden, och den var då en ganska stor nyhet i medierna.

§ 5 Interpellation om Stockholms stads bötfällande av handikappade (nr 2005:7)

Anförande nr 6

Borgarrådet Rönngren (s): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

Birgitta Holm (m): Tack för det svaret från borgarrådet. Men jag tycker inte att jag har fått några riktiga svar på mina frågor, utan jag har fått lite halvdana svar.

Anledningen till att jag skrev den här interpellationen var nämligen en handikappad kvinna som fick en felaktig p-bot trots att hon hade giltigt parkeringstillstånd och följde alla regler. Borgarrådet svarar: "Det händer tyvärr att en parkeringsanmärkning utfärdas felaktigt, även parkeringsvakterna gör fel." Ja, det är möjligt att de kan göra fel, men såvitt jag vet i det här fallet hade den här personen parkerat rätt, följt alla regler och förordningar. Dessutom hade hon ett giltigt parkeringstillstånd. Trots detta åker människan på en p-bot, och denna långdragna process är ju inte acceptabel på något sätt. Det är klart att kommunen inte har någon rådighet över dessa anmärkningar, men man måste fundera över vad det är för några som utfärdar p-böter när sådant här sker.

Sedan tycker jag att det känns väldigt märkligt när borgarrådet skriver så här: "Jag kan förstå att en enskild medborgare kan känna sig upprörd över att det är på detta vis och ett antal hundralappar kan vissa månader vara svåra att avvara." Det är klart, det beror ju på vilken plånbok man har. Men det är konstigt att folk ska behöva bli av med sina hundralappar oavsett om man har en massa pengar att avvara eller inte. Har man sjukersättning eller förtidspension har man inte så många hundralappar att avvara. Då får det inte gå till som det har gjort i det här fallet. Det är självklart att man som parkeringsvakt måste kunna inse att man har gjort fel och inte bara utfärda p-böter, någonting som hela tiden bara ökar i omfattning eftersom staden har högt ställda intäktskrav, vilket du så klart i och för sig förnekar, och det är inte så konstigt. Det får stå för dig att du kan klara dig med dina pengar. Men gemene man tycker nog att det är lite märkligt.

Om inte kompetensfonden hade funnits, skulle inte p-vakterna få någon kompetensutveckling då? Det borde vara en självklarhet att de får den fem veckor långa utbildningen och mer därtill. Men här är det som vanligt som med grisen Särinner, att kompetensfonden ska stå för allting.

I slutklämmen skriver borgarrådet: "Det bästa vore om alla parkerade enligt de regler som gäller och inga parkeringsböter behövde utfärdas." Självklart, men det är inte det som det handlar om i den här interpellationen, utan det handlar om att p-vakterna utfärdar felaktiga p-böter till människor med parkeringstillstånd och som parkerar enligt alla gängse regler. Då får sådant här bara inte hända. Det är förskräckligt. Jag vill ha lite mer svar av dig på de här frågorna.

Anförande nr 8

Borgarrådet Rönngren (s): Herr ordförande! Ja, Birgitta Holm, självklart är det så att sådant här inte ska hända. Men trots allt händer det ändå olyckor. Nu finns det inte beskrivet i underlaget vem som har utfärdat böterna, om det är någon av stadens egna parkeringsvakter. Jag har redogjort för hur staden agerar som ansvarig för parkeringspolitiken och det egna bolaget. Men vi vet ju att den här verksamheten är delvis konkurrensutsatt, och staden kan ju inte ta ansvar för vad en entreprenör gör.

Men om det nu är så att vakter medvetet har börjat att lappa bilar på det sätt som du har beskrivit i din interpellation är det givetvis inte acceptabelt. Men när detta sker finns det ett regelverk som gör att det tar tid att få tillbaka pengarna. Det kan vi i den här församlingen inte göra någonting åt, men vi kan ha synpunkter på det, och det har jag ju beskrivit i mitt svar.

Staden tar ansvar för utbildningen av trafikövervakarna och parkeringsvakterna, och det har man gjort över åren oberoende av kompetensfonden. Men det är ändå viktigt att nämna i sammanhanget att kompetensfonden har möjliggjort satsningar som kommer stockholmarna till nytta för att säkra trafikövervakningen. Det handlar om handdatorer och ny teknik. Det är flera som har börjat att använda kameror för att säkerställa bevismaterialet. Det är oerhört många stockholmare som har ställt bilen fel, men som hävdar att de inte har gjort det. Då uppstår det en segdragen tvist som drar ut på tiden och som också kostar pengar. Jag tycker att det är bra insatser som har kunnat göras genom kompetensfonden.

Sedan är det så – och det måste jag bemöta – att vi inte har ställt upp några mål för att dra in pengar som gör att trafikövervakningen är mer nitisk än tidigare. Det är ett bekymmer i trafiken att man inte respekterar de parkeringsregler som finns. Trafikfarliga parkeringar leder till att trafiksäkerheten försämras. En av uppgifterna för trafikövervakarna är att se till att störningar i form av felparkerade bilar ska minska och minimeras.

En praxis bland trafikövervakarna – parkeringsvakterna – är att hellre fria än fälla. Det är grundregeln i den här verksamheten. De ska också vara behjälpliga och förklara parkeringsreglerna som många gånger kan vara knepiga.

Men självklart är den händelse som Birgitta Holm beskriver i interpellationen inte acceptabel. Om man har ett parkeringstillstånd för handikappande och ändå får en bot, ja, då är det fel. Sedan kan inte jag ta ansvar för hur detta har gått till och vi vet inte vem som har gjort det. Jag kan bara konstatera att boten är felaktigt utfärdad. Hon ska ha pengarna tillbaka, och det kommer hon också att få.

Anförande nr 9

Ann-Katrin Åslund (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja vidga frågan lite grann. Det är ju ganska svårt att få handikapptillstånd – med rätta. Då ska man ha stora behov. Det är klart att det kan vara ett problem att man bötfäller handikappade, men ett ännu större problem är att det ofta står bilar utan handikapptillstånd på de handikapplatser som finns. Om man har fått ett handikapptillstånd är det därför att man har väldigt svårt att röra sig. Detta är människor som måste

planera sitt resande noga och vara ute i god tid. När de kommer till en handikapplats är det väldigt vanligt att det står bilar där utan tillstånd.

Jag skulle vilja höra hur du ser på det, Leif Rönngren. Vilka regler är det som gäller i dag? Hur tycker du att man ska hantera den här frågan i framtiden? Det är klart otillfredsställande som det ser ut i dag.

Anförande nr 10

Borgarrådet Rönngren (s): Ordförande! Jag tänkte säga något liknande. Det är en ny frågeställning som du väcker, men den är oerhört allvarlig. Det är därför som bötesbeloppen är högre. Det finns en möjlighet att ta ut högre bötesbelopp beroende på vilken sorts felparkering det rör sig om. Men detta får vi återkomma till, för det är en ny fråga. Och efter dessa två månader måste jag erkänna att jag inte är fullständigt insatt i alla regelverk och detaljer inom trafikövervakningen.

Ett av skälen till att vi ska ha trafikövervakning är ju för att garantera trafiksäkerheten generellt kopplat till Birgitta Holms frågeställning. Det är klart att det alltid kan ske olycksfall i arbetet, men det ska undvikas. Där är utbildning ett viktigt instrument för att vi ska få parkeringsvakter som kan sitt jobb. Det ska också anordnas fortbildning, som jag har beskrivit i svaret, för att parkeringsvakterna ska kunna ta till sig den nya teknik som har kommit fram på senare tid och som säkerställer bevis. Den nya tekniken underlättar också information om regelverk och annat som gäller trafik.

Anförande nr 11

Birgitta Holm (m): Jag tackar för Leif Rönngrens klarlägganden i de här frågorna. Vi får väl återkomma med nya interpellationer när det gäller de andra frågorna,

Jag vill återkomma till detta med bötfällande av handikappade. Jag jobbar på Årsta vårdcentral. Dit kommer dagligen människor som är – slarvigt uttryckt – halta och lytta. De har väldigt svårt att ta sig fram. Det går inte en dag utan att man lappar bilar på parkeringen utanför. Man är oerhört nitisk. En del av dessa personer har faktiskt parkeringstillstånd, och sedan jag skrev den här interpellationen har jag roat mig med att kontrollera det. Detta är ett mycket allvarligt problem som jag tycker att borgarrådet ska ta till sig och göra någonting åt.

Utanför serviceinrättningar, dit människor kommer som är sjuka och har svårt att förflytta sig, får man inte lappa bara för lappandets skull.

Anförande nr 12

Ann-Marie Strömberg (v): Det är ju inte så att vår politik går ut på att man ska lappa för lappandets skull, utan den går ut på att man ska övervaka så att parkeringen fungerar enligt gällande riktlinjer. Ann-Katrin Åslund berörde nyss ett problem. Parkeringsvakterna har i uppdrag att prioritera dels de bilar som är trafikfarligt parkerade, dels de bilar som står på parkeringsplatser för handikappade – detta för att underlätta för människor som har parkeringstillstånd för handikappade.

Sedan kan det alltid ske olycksfall i arbetet. Men det är definitivt inte någon medveten politik från vår sida att vi skulle vilja försvåra – tvärtom vill vi underlätta. Har det begåtts misstag ska dessa naturligtvis rättas till.

Anförande nr 13

B i r g i t t a H o l m (m): Jag håller med Ann-Marie Strömberg om det. Det är mycket beklagligt att man måste betala in ett antal hundralappar trots att man har ett giltigt parkeringstillstånd. Jag är fortfarande inte nöjd med svaret om att ett antal hundralappar vissa månader kan vara svåra att avvara. Det kan vara – slaskigt uttryckt – pest och kolera för den person som lever på ruinens brant och som inte har några inkomster på grund av att han eller hon är handikappad och sjuk. Det förtar mycket för den personen som måste betala för att inte få en så att säga plump i protokollet bara för att någon inte har gjort ett bra arbete och lappat utan att kontrollera. Det är mycket olyckligt.

Anförande nr 14

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag kan hålla med Birgitta Holm om att den här hanteringen verkar onödigt krånglig och byråkratisk. Det borde vara lättare att rätta till de fel som ibland tyvärr begås. Man borde kunna ha en enklare hantering i denna fråga.

Anförande nr 15

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Herr ordförande! Jag vill inte förlänga debatten, men just detta med ny teknik gör det möjligt att säkerställa bevisen när det är fråga om felparkeringar där någon medvetet har ställt sig på fel plats. Sedan är det svårt att svara på den här frågan i och med att vi inte vet speciellt mycket om vilka det är som har gjort detta. Jag har tagit del av den allmänna mediebevakningen av trafikövervakningen. Det finns diskussioner huruvida vissa sätter i system att lappa med förhoppningen om att ingen orkar driva ärendet vidare.

Det här är ett argument för att vi inte ska lämna ifrån oss trafikövervakningen. Det kommer ett sådant ärende till fullmäktige inom en snar framtid om att vi inte ska konkurrensutsätta delar av trafikövervakningen utifrån bland annat det här sakskälet.

Sedan är det viktigt att vi fortsätter att utbilda trafikvakterna och också säkerställer deras fortbildning, inte minst i bemötandefrågor. Vi bör se till att de trafikvakter som finns i stadsbilden också kan hjälpa till och lotsa rätt, inte bara när det gäller regelverk utan också när det gäller att hitta i staden. Det vore ju alldeles ypperligt.

*§ 8 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Bostadsstiftelse och stadens ekonomi*

Anförande nr 16

Borgarrådet Axén Olin (m): Fru ordförande och fullmäktige! Jag tror att det var för ungefär tio dagar sedan som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lade fram ett ganska chockerande förslag för kommunstyrelsen. Förmodligen var det rent politiskt det värsta och mest förödande under hela mandatperioden. Det lades bara fram några sidor så där utan förvarning.

Det är ett förslag som innebär att 75 miljarder, 75 procent, av stadens och skattebetalarnas samlade tillgångar skulle lyftas ur stadens balansräkning för att i stället läggas in i en stiftelse som ska äga de kommunala bostadsbolagen. Detta skulle förmodligen både radera Stockholms hela goda rating och höja stadens räntor och dessutom i andra hand påverka hyresgästerna i form av höjda hyror. Om man räknar med vad marknadsvärdet är på de kommunala bostadsbolagen så skulle det kunna innebära ungefär 1 000 eller 1 500 kr i höjd hyra i månaden i allmännyttan.

Jag skulle därför vilja fråga Annika Billström hur du anser att stadens ekonomi och allmännyttans hyror skulle påverkas om ert förslag om inrättande av en stiftelse skulle genomföras i verkligheten.

Anförande nr 17

Borgarrådet Billström (s): Det är nog den enklaste av alla frågor att svara på när det gäller allmännyttigstiftelsen. Genom stiftelsebildningen kan vi garantera bruksvärdessystemet för stockholmarna och att det är intakt. Det innebär att det blir en kontrollerad hyresutveckling i Stockholm och i länet.

Jag har fått ett öppet brev av Kristina Axén Olin där Moderaterna som vanligt blandar ihop äpplen och päron. Jag tycker att det är väldigt tråkigt. Kristina Axén Olin skriver ungefär så här till mig: Hur ska du och ditt parti kunna klara av de investeringar som är nödvändiga om stadens finanser försvagas? Det är ungefär på det temat du också ställer frågan nu.

Först och främst så finns det ett antal fastigheter och markområden som betingar miljardvärden i Stockholm. De är en del av förmögenheten. Men vi har ju också en förmögenhet i fritt rörligt eget kapital i Stockholms stad på 13 miljarder och i bolagssektorn på 11 miljarder kronor. Det finns redan avsättningar för de delar som du ställer frågor om. I dag har vi äntligen skrivit på principavtalet. Det gäller till exempel för Mälartunneln eller Citybanan. De pengarna är redan avsatta för kommande investeringar.

Blanda inte ihop äpplen och päron och skrämma människor! Var i stället tydlig och ställ frågorna. Om du inbillar dig eller tror att ratingen minskas så är det den frågan

som vi ska debattera. Det gör jag väldigt gärna. Det är också därför vi har lagt fram det här utredningsuppdraget.

Anförande nr 18

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande! Annika Billström älskar att prata om att blanda ihop äpplen och päron. Men flera saker i livet hänger ju faktiskt samman.

Om du helst vill diskutera Stockholms rating så kan jag gärna ta den delen. Men jag tror att vi alla här inne förstår att om man tar 75 procent av stadens invånares samlade tillgångar – 75 miljarder – ur stadens balansräkning och lyfter bort dem i en stiftelse så påverkar det självfallet Stockholm ranking. Vi kan glömma att se ut som om vi har en god solid ekonomi och skryta över hur bra betyg vi får av Moodys och andra institut. Självfallet raserar det hela stadens samlade kapital när man tar 75 procent av stockholmarnas tillgångar. Det påverkar självfallet räntor och annat som, som du vet, baseras på stadens samlade ekonomi.

Jag går nu över till den fråga som du inte vill prata om. Om man genomför detta i praktiken så är bostadsbolagen värda ungefär 55 miljarder, och de måste köpas av stiftelsen. Då ska stiftelsen eller bostadsbolagen låna 55 miljarder. Det blir ungefär 1 500 kr per lägenhet i månaden. Anser du fortfarande att beslutet inte påverkar stadens ekonomi eller allmännyttans hyror negativt?

Anförande nr 19

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ordförande, fullmäktige! Jag kanske är otydlig. Jag tar detta en andra gång: Först och främst är det så att om man har allmännyttans bolag i stiftelseform så garanterar man bruksvärdessystemet för all framtid. Det blir alltså inga marknadshyror i Stockholm. Hyresgästerna får inte mer i hyreshöjning än det som parterna har kommit överens om i HMK eller i hyresnämnden. Det var den första frågan.

I den andra frågan är det inte så att vi avhänder oss 75 miljarder, som du har gått ut och sagt. Det handlar i stället om den brända jordens politik som fördes under förra mandatperioden, med den gigantiska förmögenhetsöverföring som Axén Olin stod i spetsen för. Det var 6 miljarder på småhusmarken och 11–12 miljarder kronor i underpriser när det gäller allmännyttan. Det är oåterkalleligt.

Det vi gör är att garantera Stockholm som tillväxtort och som högskoleort så att unga människor också i framtiden kan bo i hyresrätt, studera och arbeta. Det är en garanti.

Anförande nr 20

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Annika Billström väljer att inte svara på de frågor som jag har ställt vid två tillfällen. Jag kan upprepa dem igen.

I stället pratar Annika Billström om att vi inte avhänder oss pengarna. Jo, det är just det vi gör! Sådan är nämligen stiftelseurkunden. Första gången kan fullmäktige välja ledamöter och föra över bostadsbolagen. Men sedan är det en stiftelse, och då kan vi

glömma vad som sker där inne. Det finns väl andra som kommer att ta upp den delen, men vi har noll insyn och påverkan i en stiftelse. Om inte annat så borde du efter alla diskussioner som har förts om till exempel Anna Visborgs stiftelse alldeles nyligen veta vad som händer när du lägger in saker i en stiftelse. Då tappar man kontroll och insyn.

Du har fortfarande inte svarat på frågan. Berätta för mig! Bostadsbolagen ska låna och betala staden 55 miljarder. Om man räknar bort avkastningen så kommer det ändå att innebära att man tvingas betala ungefär 1,3 miljarder per år i ränta, om man säger att det blir 3 procents ränta. Om vi slår ut detta på 100 000 lägenheter så blir det med mellan 1 000 och 1 500 kr i månaden som hyresgästerna i allmännyttan nu kommer att få sin hyra höjd.

Du pratar om att detta ska garantera att det inte ska bli någon marknadshyra. Men hur kommer hyrorna i allmännyttan att påverkas om ni genomför stiftelseförslaget?

Anförande nr 21

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Kristina Axén Olin formulerar sig som om stiftelseförslaget är utrett, konkret och tydligt i alla sina delar. Det är det inte. Då har du missförstått också det. Ni har inte läst skrivelsen ordentligt. I skrivelsen står det ju att vi vill ha många frågor utredda. Vi vet vad vi vill, men det är alltså många frågor som måste utredas.

Det är ett svaghetstecken att ni nu förekommer detta och jämför allmännyttans bostadsstiftelse med en stiftelse som inte ägs och styrs av Stockholms stad, där Stockholms stad inte utser ledamöterna och så vidare. Låt oss i stället se att utredningen kommer på koncernens och på fullmäktiges bord och att vi får diskutera alla enskilda detaljer. Det finns ingen som kan svara på detta i dag. Det enda man kan svara på generellt är att stiftelser garanterar bruksvärdessystemet. Så är det. Men man kan inte påstå både det ena och det andra i dag. Det är just de här frågorna som vi har begärt svar på.

Fråga nr 2. Bostadsrättsomvandlingar

Anförande nr 22

L o t t a E d h o l m (fp): Fru ordförande! Så här står det i Dagens Nyheter: Den dagen då väljarna säger sitt på valdagen så ska nästa styre, oavsett vem som har vunnit valet, vara fri att gå in med sin politik. Man kan inte binda beslut in i kommande mandatperioder. Så sade Annika Billström enligt Dagens Nyheter. Då gällde det biltullar, trängselavgifter eller vad ni nu kallar det för.

Tydligen gäller det här dock inte alla frågor. Jag skulle vilja veta, Annika Billström, i vilka fler frågor denna mycket sunda demokratiska princip, som jag trodde att vi alla levde efter, inte ska gälla.

Anförande nr 23

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Vi gick till val på att stoppa bostadsrättsomvandlingen. Vi gick till val på att bygga nya hyresrätter. Vi gick till val på att garantera generationer av stockholmare hyresrätter i framtiden. Då agerar vi utifrån det vallöftet. Det gäller på alla de områden där vi har gett löften utifrån dels vårt 99-punktsprogram, dels vårt kommunalpolitiska valprogram.

Jag tror faktiskt att valet 2002 bland annat avgjordes just i bostadsfrågan. Det fanns tre delar som var väldigt tydliga i våra vallöften: För det första: Stoppa bostadsrättsomvandlingen! För det andra: Bygg hyresrätter! För det tredje: Garantera hyresrätten som en framtida upplåtelseform! Det är detta vi fullföljer just nu. Det är naturligtvis också det mandatet som vi fick av väljarna 2002.

Är det något som har syns under den här mandatperioden så är det att nästan alla partier – tror jag – i fullmäktige vill att vi bygger hyresrätter och att vi bygger både privata och allmännyttiga sådana. Det tycker jag är positivt.

Anförande nr 24

L o t t a E d h o l m (fp): Det är glasklart att ni har stoppat hyresrättsomvandlingen. Det märker vi varje dag. Så sent som häromdagen pratade jag med förtvivlade människor i Akalla och Husby, som hade sett fram emot att få omvandla. Nu vet de vilket parti de inte ska rösta på i framtiden. Det är helt i enlighet med politiken att ni gör detta nu. Vi kan vara motståndare till den politiken, men vi kan förändra den 2006.

Det ni vill göra är att för evinnerlig framtid stoppa borgerlig politik. Jag undrar om det finns fler områden där ni tänker göra på det sättet. Tänker ni lägga andra kommunala bolag i stiftelseform? Man kan väl tänka sig att man lägger in Centrum-Kompaniet, Stokab eller några andra bolag för att stoppa andra politiska partier från att föra sin egen politik.

Anförande nr 25

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Lotta Edholm! Man kanske ska tacka för tipset på fler stiftelsebildningar.

Vi tycker naturligtvis att det som generationer av skattebetalare och generationer av hyresgäster har varit med om att bygga upp också ska komma framtida generationer till del. Ni gynnar ensidigt dem som råkar bo i småhusen eller som råkade bo i allmännyttan i innerstaden. Ni gynnar dem på ett sådant otillständigt sätt att det strider mot likställighetsprincipen i kommunen.

Ni drog till exempel in 3,85 miljarder från allmännyttan i rekordfart – jag tror att det var sju dygn. I efterhand sade kammarrätt och länsrätt att detta var helt fel. Men det var ju verkningslöst eftersom det redan var gjort.

Det handlar om att se till att Stockholm fortsätter att vara Sveriges tillväxtmotor. Då måste man garantera bostadsförsörjningen och infrastrukturen. Det är en framtida arbetsuppgift.

Anförande nr 26

L o t t a E d h o l m (fp): Jag tycker att det är ganska skrämmande att Annika Billström säger: Tack för tipset! Hur ska vi tolka det? Ska vi tolka det så att även de andra kommunala bolagen ska läggas i totalt odemokratiskt socialdemokratiskt styrda stiftelser?

Jag tycker att vi har sett nog av socialdemokratiska bostadsstiftelser. Det är i de stiftelserna som arbetarrörelsens alldeles speciella kultur frodas. Det är den kultur som vi ser i SSU, som vi har sett i Anna Visborgs stiftelse och som vi har sett i de olika fackförbunden. Det är tydligen där vi ska lägga våra samlade skattemedel i framtiden.

Anförande nr 27

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Lotta Edholm! När argumenten tryter tar man till Sluggofasonerna. Skillnaden mellan en stiftelse som är helägd av Stockholms stad och Anna Visborgs stiftelse är att fullmäktige i den förstnämnda utser de ledamöter som ska sitta där och som har majoritet, medan staden har representation i Anna Visborgs stiftelse. Om du inte har lust att lyssna så tycker jag inte att du ska ställa frågor till mig. Har man inga argument så försöker man kleta och klistra.

Jag tar avstånd från de här kulturerna; det vet ni också. Men att påstå att en stiftelsebildning mellan de tre kommunala bostadsbolagen skulle ha något att göra med Anna Visborgs bostadsstiftelse är så långt från verkligheten att du borde skämmas.

Fråga nr 3. Bostadsstiftelse och segregation

Anförande nr 28

H e n r i k G e h r e n b e r g (kd): Jag har en fråga till integrationsborgarrådet. Förslaget med bostadsstiftelser ser ut – i alla fall enligt det som man kan läsa sig till – att låsa in hyresrättsbeståndet oavsett var i staden hyresrätten ligger.

Min första fråga är: Är det så? Delar i så fall Teres Lindberg min syn på att upplåtelseformerna har stor betydelse för möjligheten att bryta segregationen i segregerade bostadsområden?

Anförande nr 29

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag delar Henriks syn på att upplåtelseformen har stor betydelse för segregationen. Det är också därför vi gick till val på att bygga 20 000 bostäder. Vi försöker att hela tiden hitta en jämn balans; hälften av de bostäder som byggs kommer att vara hyresrätter. Det betyder också att den andra hälften kommer att ha någon annan upplåtelseform. Detta handlar snarast om att motverka det som skedde under den förra mandatperioden och som ledde till en alltmer ökad segregation.

I dagens City kunde vi läsa igen att det bor i huvudsak akademiker i innerstaden. En utförsäljning av 14 000 hyresrätter, som den som skedde under föregående mandatperiod, har ju inte på något sätt motverkat denna utveckling. Det är snarare tvärtom, och det är det som är problemet. Sålt är sålt och kommer inte igen.

Innerstaden har utifrån den borgerliga politiken alltmer blivit ett reservat för rika och högtbildade. Det är det som vi vill motverka. Vi vill ha en stad för alla, där alla människor har möjlighet att bo i hela staden.

Anförande nr 30

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Jag kan tycka att det där är en lite konstig inställning. Man säger: Jo då, fördelningen av upplåtelseformer har stor betydelse för möjligheten att motverka segregation. Sedan låser man in nuvarande hyresrättsbestånd i ytterstaden och förhindrar framtida ombildningar där.

Man kan tänka så här: Vad spelar det för roll om man i vissa områden, i till exempel Rågsved, där jag bor, har 85 procent hyresrätter? Det kan vara områden som är starkt segregerade. Andelen elever med invandrabakgrund ökar i Rågsvedsskolan. I Hagsåtraskolan har man gått från normalfördelning till upp till 60 procent med invandrabakgrund på ett par år. Ni avser att förhindra ombildning av hyresrätter i de här områdena. Ska det bli någon explosionsartad utbyggnad av bostadsrätter? Du står ju samtidigt och säger att det ska vara ungefär 50–50.

På vilket sätt ska man bryta segregationen i de här områdena om ni förhindrar ombildningar där genom att låsa in det hela i en stiftelse?

Anförande nr 31

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Det handlar om att utveckla varje enskild stadsdel, Henrik. Det måste gå att göra en boendekarriär i den egna stadsdelen, där man kan utvecklas i boendet och gå från en hyresrätt till en bostadsrätt eller från en bostadsrätt till en hyresrätt och kanske en villa. Men man måste kunna göra det i innerstaden också. Man måste kunna flytta in till innerstaden även om man inte har ett fett konto på banken och möjlighet att betala tre miljoner och uppåt för en bostadsrätt. Det är det som det handlar om.

Alla människor måste kunna förflytta sig på bostadsmarknaden. Med er politik blir det inte så. Det har ni också bevisat med den utförsäljning som skedde under förra mandatperioden. Det är just detta vi vill motverka. Vi vill att det ska vara möjligt att bo i innerstaden även för en trebarnsmamma från Bangladesh.

Anförande nr 32

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Teres Lindberg! Det hindrar ju inte det faktum att ni med det här beslutet fullkomligt omöjliggör motsatt utveckling i ytterstaden jämfört med områden där det i dag är extremt hög koncentration av hyresrätter.

Det går inte att komma ifrån att den lösning som ni väljer för att genomföra er politik i innerstaden riskerar att låsa fast segregationen totalt i ytterstaden. Det verkar vara ett helsnurrikt politiskt koncept. Du svarar inte på min fråga.

Anförande nr 33

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Henrik! Jag sade ju det inledningsvis: Vi bygger nytt. Vi bygger 20 000 nya bostäder i staden under den här mandatperioden. Vi har ambitioner att fortsätta med samma snabba takt under nästa mandatperiod. Det är klart att vi inte bara bygger hyresrätter. Vi bygger bostadsrätter också. Det ska finnas bostäder med blandade upplåtelseformer över hela staden. Det finns inget annat som är någon målsättning med vår bostadspolitik. Vi vill att alla ska kunna leva och bo i vår stad – inte bara rika.

Fråga nr 4. Bostadsstiftelse och ytterstadens förnyelse

Anförande nr 34

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja fråga hur den samlade förnyelsen av ytterstaden drabbas av stiftelsejoxet, om det nu går igenom. Vi har oavsett majoritet låtit bostadsbolagen bidra till förnyelsen av ytterstaden på olika sätt. Det har hetat ytterstadssatsning, stadsdelsförnyelse och Kista Science City. Totalt sett har bostadsbolagen bidragit med flera hundra miljoner kronor årligen till den förnyelsen.

Vad händer med en stiftelse som staden inte kan styra via uppdrag eller ägardirektiv? Ska satsningarna på ytterstaden upphöra eller ska de tas ur stadens egen budget? Och vad är det i så fall som ska stå tillbaka där när den här möjligheten stängs av?

Anförande nr 35

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Rolf Könberg har en fråga om "stiftelsejoxet" och om det kommer att påverka möjligheten att göra de satsningar som vi vill göra i ytterstaden. Det finns väl inget skäl till att en bostadsstiftelse inte skulle kunna medföra att vi kan göra de politiska satsningar som vi gör redan i dag och som vi – i alla fall från mitt parti och från den sittande majoriteten – vill göra även framdeles. Det handlar om vilka politiska mål man sätter upp för fullmäktiges verksamhet. Det handlar om vilka ägardirektiv man ger till koncernen.

Som nämdes inledningsvis finns det ganska stora summor i fritt kapital för att göra investeringar i Stockholms stad. Det gäller både inom stadens egna verksamheter och inom bolagssektorn. Det handlar väl mer om vad man har för politisk ambition. Vi kan dra en parallell och titta tillbaka över tiden och på förra mandatperioden. Vilka målsättningar fanns då, och vad ledde de till när det handlar om investeringar i ytterstaden? Som boende i ytterstaden kan jag säga att det inte var speciellt mycket; det var närmast obefintligt.

Det handlar inte bara om bostadspolitiken och en eventuell bostadsstiftelse inför framtiden. Det handlar också om vilken skattesats man har och vilken politisk ambition man har med det. Detta är en mycket vidare fråga än den som Rolf tar upp.

Anförande nr 36

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige och Leif Rönngren! Det gäller det här med att vi skulle styra med ägardirektiv, uppdrag och den typen av styrdokument. Både du och jag har ju varit ordförande i bostadsbolag, så vi vet hur det går till både när man styr och när man blir styrd med den typen av dokument.

Det är bara det att med en stiftelse upphör detta. En stiftelse erkänner inga ägardirektiv och inga uppdrag. Hur ska den styrning som du står här och pratar om gå till då? Du säger att det ska vara som tidigare, men det kommer det inte att vara. Stiftelsen styr ju sig själv och äger sig själv. Den erkänner inga ägardirektiv.

Hur, Leif Rönngren, ska styrningen av bostadsbolagen gå till för att ytterstadens förnyelse ska få det som har fungerat under bostadsbolagstiden? Den tiden, som både du och jag känner, är ju snart över med era förslag. Hur ska detta gå till, Leif Rönngren?

Anförande nr 37

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Rolf Könberg kan vara övertygad om att vi ska se till att det ska fortgå. Det är nämligen en del av vår politik, och det har det varit hela tiden till skillnad från hur det var under förra mandatperioden. Då hade ni en helt annan politik, som gick ut på att sälja ut de gemensamma tillgångarna. Det var inte bara en bostadsrättsomvandling, utan det var också annan politik som medförde sämre förutsättningar för staden att styra över sina egna verksamheter och göra det bästa för stockholmarna över tiden.

Det finns ingenting som hindrar att man i stadgar för en stiftelse anger demokratiutveckling eller att man visar vilka mål man vill uppnå. Men frågan om vilka stadgar som ska gälla blir en fråga i den senare behandlingen av stiftelsen.. Det är det som är uppdraget i kommunstyrelsen – att kika på det här och återkomma till både kommunstyrelse, fullmäktige, koncernledning och koncernbolag.

Vi kommer att få all anledning att diskutera stadgarna och vad vi vill uppnå politiskt över tiden i den här församlingen men också inom bolagssektorn.

Anförande nr 38

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! I stadsdelen Kista, där jag bor, är det inte så att de boende i Akalla och Husby framför allt saknar de miljoners miljoner som filtrerades genom bostadsbolagen. De saknar sina bostadsrätter! Jag hoppas att vi får chansen att erbjuda dem det, för det är en stor och viktig fråga för de boende i Akalla och Husby.

Problemet är att jag känner att hela ert språkbruk i kväll verkar falla tillbaka till att bekämpa bostadsrätter. Det är bara det att ord som ägardirektiv, uppdrag och sådana

vanliga bolagssektorsord kommer att förlora sin innebörd. Jag vet inte om ni förstår riktigt vad ni själva håller på att göra med stiftelsen. Det går inte att styra en sådan med det språkbruk och det ordval som Leif Rönngren har.

Jag frågar återigen, i hopp om att få något annat svar senare i kväll eller av någon annan person som kan det här bättre och som har tittat in i juridiken: Hur ska ni styra när det inte finns någonting som heter ägardirektiv? Hur ska ni kunna tala om för stiftelsen att den ska skicka pengar till ytterstaden? Stiftelsen äger och styr sig själv. Det är det som är idén med en stiftelse, och det var ju det ni ville uppnå. Ni ville uppnå att den skulle vara fullständigt omöjlig att styra härifrån. Annars är det risk att vi styr. Hur ska det gå till, Leif Rönngren?

Anförande nr 39

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Det finns en stor oro här i salen för det uppdrag som vi har lagt fram i kommunstyrelsen. Det här är ju en politisk process. Jag antar att vi kommer att återkomma allihop och delta i utformningen av stadgar och med synpunkter på hur det hela ska organiseras. Det är för tidigt att dra några slutsatser i dag – de blir förhastade.

Det är väl inget bekymmer att bygga nya bostadsrätter i de områden som inte har bostadsrätter i dag, om det finns en marknad som klarar av att göra det. Det är ett av skälen till att vi ska ha rådigheten över bostäderna i framtiden. Det är ett ganska delikat bekymmer för en enskild att inte få en bostadsrätt men att ändå ha en bostad med tanke på att det står 100 000 i bostadskön. Det finns många hemlösa, som inte har en bostad över huvud taget.

Om man genomför den politik som ni gick till val på och som ni genomdrev under förra mandatperioden så är det i princip hopplöst för den som inte har ett första-handskontrakt i dag att få en bostad i framtiden. Det handlar om många, många generationer.

Jag tror att det här är ett viktigt beslut. Vi ska undersöka förutsättningarna för att genomdriva detta, och jag tror att det kommer att förbättra möjligheten för kommande generationer att få en lägenhet.

Fråga nr 5. Konsumentintresset vid bostadsrättsomvandlingar

Anförande nr 40

U l f F r i d e b ä c k (fp): Fru ordförande! I våra miljonprogramsområden dominerar hyresrätten som upplåtelseform. I Tensta–Rinkeby är det över 90 procent som är rena hyreslägenheter. Genom förslaget att lägga hela allmännyttan i en stiftelse lär hyresrätten i alltför stor omfattning bestå.

Som du vet, Viviann Gunnarsson, så är det långsiktigt billigare att bo i en borätt, det vill säga att äga sin lägenhet. Min fråga till dig, som är ansvarigt borgarråd för konsumentfrågor, blir därför: Hur kan du medverka till det här? Det blir nämligen

dyrare för den enskilda stockholmare att hyra sin lägenhet. Du borde verka i motsatt riktning så att det blir billigare för stockholmarna att bo någonstans.

Anförande nr 41

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter och Ulf Fridebäck! Jag tycker att det är bra att det finns olika bostadsformer – både hyresrätter, bostadsrätter, kooperativa hyresrätter och villor så att människor kan få välja det som de tycker sig kunna ha råd med. Det handlar ju också om det. Det handlar inte bara om att vilja välja, utan också om att anpassa boendet till sin egen ekonomi. Många människor lever, framför allt i dag, under sådana omständigheter att de har lättare att betala sin hyra än att lägga ut ett stort kapital för att köpa en bostadsrättslägenhet.

Därmed inte sagt att jag tycker att det är fel att försöka köpa sin bostad. I den mån man vill göra det så tycker jag att man ska göra det. Valfriheten i dag är ungefär 50–50. Det finns ungefär 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter. Jag tycker att den kvoten är bra. Det är bra om den kan få fortsätta. Då tror jag att vi har en rätt så bra valfrihet.

Tråkigare är det kanske att det just i vissa områden finns lite färre bostadsrätter och fler hyresrätter. Men med bra tankegångar om utbyggnaden av nya lägenheter så kan kvoteringarna ändra sig.

I bostadsstiftelsen vill jag slå vakt om att människor också fortsättningsvis ska ha möjlighet att få en bostad till ett rimligt pris och kunna hyra den om de så vill.

Anförande nr 42

U l f F r i d e b ä c k (fp): Fru ordförande och Viviann Gunnarsson! Jag har med stort intresse läst den skrivelse som gruppledaren i Miljöpartiet, Christopher Ödmann, har undertecknat. Hela förslaget innebär om det genomförs, Viviann Gunnarsson, att de 97 procent som bor i hyreslägenheter i Tensta–Rinkeby kommer att bo kvar i sina hyresrättslägenheter. De får inte en enda möjlighet att köpa loss och äga sin bostad. All forskning visar att det blir bättre när det gäller segregationen i områdena om man ger möjlighet för enskilda att äga, det vill säga köpa, lägenheterna.

Du sade ju själv att du är för det, men lik förbaskat står du och Miljöpartiet bakom detta. Det är någonting som inte stämmer riktigt för mig.

Anförande nr 43

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ulf Fridebäck! Jag kan hålla med dig om att det finns en viss snedfördelning i vissa områden när det gäller hyresrätter. Men jag hoppas att en ny bostadspolitik ska göra att vi kan få en bättre utveckling och mer blandning.

Alla människor kan inte köpa loss. Ni byggde ju en del bostadsrätter ute i Tensta–Kista-området förra perioden. De var väl inte så där jätteeftertraktade efter vad jag förstår. Det var ganska svårt att bli av med dem.

För min del handlar det här om att försöka hitta ett sätt att behålla en andel hyresrätter till ett rimligt pris och inte sälja ut dem. Ditt eget parti har faktiskt velat sälja ut hela bolag. I och med den diskussion som har förts tidigare så tycker inte jag att det är det rätta sättet att göra det hela på. I så fall avhänder man sig ju också ett kapital. Då har man det inte kvar över huvud taget.

Anförande nr 44

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande och Viviann Gunnarsson! Jag undrar vem man kan lita på när det gäller Miljöpartiet och de här frågorna. Ska vi lita på din gruppledare och den skrivelse som han talar om? Den skrivelse som ni står bakom gäller att man ska ombilda hela allmännyttan i Stockholms stad. Alla bolag ska omvandlas till en stiftelse. Det är det som utredningsuppdraget gäller.

Du säger här nu, Viviann Gunnarsson, att det finns en viss snedfördelning i vissa områden. Javisst gör det det! Om 97 procent av lägenhetsbeståndet i Tensta–Rinkeby är hyreslägenheter så är det klart som sjuttungen att det är en snedfördelning. Det är det, Viviann Gunnarsson, som vi vill göra någonting åt. Och det gäller inte bara Tensta–Rinkeby, utan det finns massor med andra exempel.

Du får bekänna färg här nu! Står du bakom att människor ska få köpa sina lägenheter, som du säger, eller står du bakom gruppledningens förslag om att göra en omvandling av hela allmännyttan till en stiftelse?

Anförande nr 45

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ulf Fridebäck! Jag tror att du försöker få en spricka i den miljöpartistiska gruppen, men det lyckas inte. Det är klart att jag står bakom det som vår gruppledare har skrivit under. Om inte jag hade varit borta skulle jag ju själv ha skrivit under det, så det är inte så konstigt. Vi har precis samma åsikt. Det är ingen idé att diskutera det.

Inte heller tycker jag att det är så stor idé att diskutera att människor i Tensta skulle få köpa sina lägenheter själva. Ni vill ju sälja ett helt bolag, och då kan de ju inte få köpa lägenheterna själva! Då är det hela bolaget som säljs, och då får inte människorna som bor där inflytande.

Det som jag tycker är bra med bostadsrätter är att man har ett inflytande. Det är också det som vi ska undersöka med stiftelsen. Kan vi få ett bättre inflytande för hyresgästerna i de allmännyttiga lägenheter som vi har? Vi ska också se om vi kan få en del kooperativa hyresrätter. Det skulle vara en bra utveckling för att få ett större inflytande för människor även i denna stiftelse. Vi är inte riktigt säkra på att det kommer att gå, men vi gärna vill ha en styrelse som är sammansatt både av politiker och boende.

Fråga nr 6. Bostadsstiftelse och segregation

Anförande nr 46

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! I valrörelsen var Socialdemokraterna stolta men inte nöjda. Men nu verkar det som om de är nöjda med den segregation som råder ute i våra förorter, för nu vill de låsa in alla hyresgäster i en stiftelse så att de inte ska kunna ha möjlighet att påverka sitt eget boende.

Men det skrivs ingenting om segregation i skrivelsen. Däremot är majoriteten orolig över näringslivet, som nu inte ska kunna få hyresrätter till sina nya arbetstagare. Man nämner inget om att man är orolig för att facken inte ska få hyresrätter. De har ju egna bostadsköer och klarar av sina egna. Segregationen får i stället fortsätta ute i förorterna, och de enskilda hyresgästerna har inte möjlighet att påverka sitt boende.

Den här påtvingade segregationen som finns påverkar människors hela liv. De upplever sig inte ha möjlighet att påverka sin egen vardag.

Jag vill fråga borgarrådet: Hur påverkar stiftelseformen möjligheterna för människor att komma ur segregationen?

Anförande nr 47

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Först och främst tycker vi att det är oerhört viktigt att man har blandade upplåtelseformer i alla stadsdelar. Med en allmännyttig stiftelse kan man också behålla och bygga nytt i innerstaden. Det är väldigt viktigt.

Grunden för att bryta segregationen handlar också om utbildningsnivå och möjlighet till jobb. Självfallet är det andra delar än bostadspolitiken som de facto påverkar integrationen och innanförskapet.

Om Stockholm ska fortsätta att vara Sveriges tillväxtmotor så måste vi ha famnen öppen. Vi måste ha armarna öppna, vara generösa och bjuda in unga människor att bo, leva och arbeta i Stockholm eller att bo, leva och studera i Stockholm så att Stockholm fortsätter att vara en attraktiv studentstad. Stockholm är tyvärr fortfarande på sista plats, men det kanske vi kan ändra på med det här.

Vi har också det högt satta målet om att bygga nytt – att bygga 20 000 lägenheter under mandatperioden. Vi ska förverkliga visionen om Stockholm 2030 och tillse att vi blir 150 000 fler med olika etnisk bakgrund, social bakgrund och annat. Garantin för den mångfalden är just en hög produktionsnivå och minskade produktionskostnader. Vi ska bygga kvalitativt och få ned hyrorna och naturligtvis tillse att man har en stor andel av hyresrätter i alla bostadsområden i Stockholm. Vi ska inte bara ha det så ensidigt som vi hade för ett antal år sedan, med 85 procent hyresrätter av Svenska Bostäder i Husby. Det tror jag inte att någon vill. Där vi ser att det är tungt med hyresrätten ska det i stället kompletteringsbyggas med parhus, med radhus och med bostadsrätter.

Anförande nr 48

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är ju ändå så att det vi såg i miljonprogramsområdena, dit människor först flyttade, var att resursstarka människor flyttade därifrån när de ville göra bostadskarriär. Kvar blev de som inte hade möjlighet att ens i sitt eget område kunna köpa sig en bostad.

Det låter bra när du säger att ni är för blandade boendeformer. Men den misstro som ni hela tiden visar mot bostadsrätter genomsyrar inte det som du säger. Under förra mandatperioden ville man till exempel i Vantör bygga bostadsrätter på ett ställe som enbart hade hyresrätter. Men då krävde nuvarande stadsbyggnadsborgarrådet att det skulle vara hyresrätter trots att det alltså redan bara fanns hyresrätter där. Det kallar inte jag för att driva ett blandat boendebestånd.

Anförande nr 49

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Du ställer många frågor. Låt mig fokusera på det här med allmännyttigstiftelsen och på vad ni medverkade till under förra mandatperioden.

Den omvandlings- och utförsäljningspolitik som är ledd av Moderaterna och som kd hakar på innebär för den som inte har valmöjligheten de facto att man förändrar allmännyttans roll till *social housing*. Det är cementerande. Det är ideologiskt cementerande och det är socialt, ekonomiskt och etniskt cementerande. Det är bara att titta ut över världen – i Europa och internationellt – för att se att *social housing* eller kategoriboende innebär att de fattigaste i städernas områden låses fast socialt. Det är det allvarliga, Ewa Samuelsson!

Det syns att man har låtit allmännyttan spela en roll som är aktiv för tillväxten och för utvecklingen under de 50 år som den har funnits i Stockholm. Allmännyttan har varit en av garantierna just för Stockholms utveckling.

Anförande nr 50

E w a S a m u e l s s o n (kd): Men, Annika Billström, det är ju just det vi ser nu. Det finns en risk för att allmännyttan blir *social housing*. Det är allmännyttan som finns ute i förortererna, och det är de personer som bor där som under förra veckan, då skrivelsen lades fram, gång på gång har ringt från olika ställen i ytterstaden. De är oroliga, och de hoppas på en ny majoritet under nästa mandatperiod.

Det är inte de människor som inte fick köpa sina lägenheter i innerstaden som protesterar, utan det är den engagerade gruppen av invandrare i Östberga till exempel. De hade plötsligt fått ett gemensamt engagemang i ett gemensamt mål – att kunna köpa sina lägenheter. Nu var detta plötsligt inte värt någonting. Det handlar om att ta till vara den kraft som finns hos de här människorna och som kan påverka de så kallade miljonprogramsområdena så att de får lite mer liv. Människors egenmakt i de områdena påverkas nämligen av det här.

Anförande nr 51

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Då måste man välja två eller tre alternativ för att klara till exempel Tensta, Rinkeby eller Hjulsta, Ewa. För det första måste man kompletteringsbebygga nytt, för det vinner man två saker på. Det ena är att man volymmässigt ökar antalet lägenheter och det andra är att man blandar upplåtelseformerna. Det blir kooperativ hyresrätt, äganderätt och bostadsrätt.

För det andra måste man ta slaget och fighten om varje område. Man måste få människor i arbete och i utbildning, för man kan inte titta isolerat på ett bostadsområde och säga: Det enda som klarar av integrationen eller innanförskapet är att man bor i bostadsrätt! Det finns ingen som tror på den teorin.

Det handlar som vanligt om arbete, utbildning, boende och naturligtvis också egenmakt, kraft och beslutanderätt. Det måste ske så lokalt som möjligt. Jag tror att det finns en bred samsyn oss emellan i de frågorna.

Fråga nr 7. Äldreomsorg

Anförande nr 52

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Den här frågan handlar inte om stiftelser. Jag har en fråga till Margareta Olofsson som handlar om särskilda boenden i äldreomsorgen. Det gäller gruppboenden, sjukhem och ålderdomshem. USK gör kontinuerligt prognoser där man tittar på hur stort behovet beräknas vara för framtiden. När ni tillträdde var det många som försvann helt plötsligt. Behovet var inte alls lika stort längre.

Vad är det som ska gälla för framtiden? Är det kartan eller är det verkligheten? Är det USK:s prognoser eller är det de gamla som finns i vår stad som ska räknas?

Anförande nr 53

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är en lite lustig frågeställning som Ann-Katrin Åslund har – om det är kartan eller verkligheten som gäller. Man får väl ändå förmoda att ett skickligt utrednings- och statistikkontor utgår från verkligheten. Det ska också – det är tanken – kunna förutse hur verkligheten kommer att se ut. Det är ju det som är meningen med ett utrednings- och statistikkontor. Man ska kunna göra prognoser för hur det kommer att se ut i framtiden. Det kan man nämligen aldrig riktigt veta.

Just inom äldreomsorgen har träffsäkerheten från USK varit större, högre och bättre än på en del andra områden. Man vet att det här är en ganska bofast befolkning och att det inte sker så stora förändringar och så stora ut- och inflyttningar. Det är en ganska konstant grupp. Av detta kan man se hur ålderskurvorna ser ut och även hur de ser ut jämfört med resten av landet.

Det är naturligtvis alltid svårt att kunna förutsäga hur människor mår, vad det finns för behov i framtiden och så vidare. Men det har man också tittat på, inte minst genom att Stockholms stad har köpt in sig i den stora undersökning som Kairo Future

har gjort. Där har man också försökt titta på hur det kan se ut i framtiden, vad det kommer att finnas för behov och hur man i så fall ska hantera dem.

Det är alltså både framtiden, kartan och verkligheten som vi tittar på.

Anförande nr 54

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag väntade ända till slutet, och då fick jag ett svar. Du sade att det var allt som gällde – både verkligheten, kartan och framtiden. Men det kan vara lite svårt att få ihop allt på en gång.

Du sade också att USK:s prognoser för äldreomsorgen var väldigt träffsäkra och några av de bästa. Jag vet inte vad du har för krav på träffsäkerheten, men man ju kan titta på det som gäller äldreomsorgen och framskrivningen. Det gjordes en framskrivning år 2002 och en ny 2004. De skiljer sig åt med 1 500 personer som har behov av äldreomsorg. Det är alltså 1 500 personer fler som har behov av äldreomsorg 2004 än vad det var 2002. Jag tycker att det är ganska stor skillnad med tanke på antalet äldre i Stockholm. 900 av dem var också över 80 år.

Jag tycker att det är väldigt konstiga krav. Pengarna till stadsdelarna är ju också baserade på det här. Vad är det som ska gälla – är det kartan eller är det verkligheten?

Anförande nr 55

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ann-Katrin Åslund! Man kan naturligtvis alltid säga att man över huvud taget inte ska ha några prognoser. Men det tror jag vore dumt, och det tror jag att du också håller med om.

Nu kommer det en ny prognos, för det fanns vissa felaktigheter i den som USK tog fram och redovisade. Där hade man räknat fel. Du kommer att få den nya. Men visst kommer det alltid att finnas fler skillnader ju närmare man kommer. Så är det i verkligheten. Det kanske inte alltid stämmer exakt när man tittar bakåt heller. För några år sedan kanske man sade något annat om hur det skulle se ut i år – 2005. Det stämmer säkert inte precis vad gäller antalet personer.

Men för att ha någon chans att över huvud taget planera måste man ta en titt på hur det ser ut framåt. Sedan får man naturligtvis noga följa upp det. Det är ju alltid dagsläget som gäller för de enskilda individerna här i Stockholm och även för oss som politiker.

Anförande nr 56

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Det är klart att man kan säga att man räknade fel i prognoserna. Men nu har man tagit bort den som var fel och lagt in en ny på sidan. Den ska vara tillrättad, vad jag förstår.

Jag tycker inte att man ska låta bli att göra prognoser. Men vi har hela tiden sagt att man ska vara väldigt försiktig med prognoserna. Vi har också sagt att vi har varit

bekymrade över hur ni har övertolkat dem. Det har varit någon form av glädjekalkyler för hur friska människor ska vara.

Avslutningsvis vill jag tala om hur man resonerar när det gäller Östermalm. Det tycker jag är betecknande. Där har man för övrigt 100–150 nya personer i den nya framskrivningen. I den månadsrapport som har kommit ut har man formulerat sig så här: Inom beställarenheten fortsätter det påbörjade arbetet med att minska antalet beviljade platser för att bättre motsvara det behov som borde finnas enligt USK:s befolkningsprognoser. Detta är väl ändå kartan!

Anförande nr 57

Borgarrådet *O l o f s s o n* (v): Jag tror att detta blir lite av äpplen och päron. Du säger ju samtidigt själv att det är viktigt att ha en statistik och att kunna följa den och se hur man ska jobba framöver.

Jag tror att vi alla kan vara eniga om en sak. Det är också därför vi har lagt fram den budget som vi har gjort. Det handlar om att förändringarna inte sker från den 1 januari det år som budgeten innehåller. Därför har vi lagt till pengarna. Jag tror att det är viktigt att se att man måste ha en prognos. Det hade även ni. Det finns inget politiskt parti som inte kommer att ha en prognos och se hur det ser ut över framtiden. Det har man inom barnomsorgen, det har man inom skolan och det har man också inom äldreomsorgen och på många andra områden.

Självfallet måste man följa utvecklingen som den ser ut i dagsläget. Det måste naturligtvis även Östermalms stadsdel göra. Det måste alla göra, och det måste även vi centralt göra.

Fråga nr 8. Bostadsstiftelse och lagen

Anförande nr 58

C e c i l i a B r i n c k (m): Min fråga är väldigt kort. Det finns en och annan i den här salen som känner att det är rätt meningslöst att ställa den här typen av frågor till den här majoriteten. Men jag gör det i alla fall: Är detta lagligt?

Anförande nr 59

Borgarrådet *B i l l s t r ö m* (s): Att bilda stiftelser är mig veterligen lagligt.

Anförande nr 60

C e c i l i a B r i n c k (m): Nu gör sig borgarrådet en liten aning enfaldig. Jag talar om just denna specifika stiftelse och det faktum att staden tänker avhända sig en rätt stor del av sin förmögenhet för att lägga på en stiftelse. Är det lagligt?

Anförande nr 61

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): I den skrivelse som majoriteten lade fram för någon vecka eller några veckor sedan finns det flera alternativ som ska utredas. De alternativen är lagliga.

Anförande nr 62

C e c i l i a B r i n c k (m): Man blir lite betänksam efter att ha hört i den tidigare frågedebatten här att det är fullständigt uppenbart att majoriteten inte har en aning om de juridiska regler som till exempel styr vad en stiftelse kan och inte kan göra. De styr också vad kommunen som stiftare kan säga till stiftelsen att göra och inte göra.

Det finns två olika regelsystem här. Det ena är det som rör avhändaren, nämligen kommunen. Det är kommunallagen – lagen om kommunala årsredovisningar och sådana saker. Det andra är den associationsrättsliga lagstiftningen, som rör vad en stiftelse kan och inte kan.

Av borgarrådet Rönngrens svar tidigare förefaller det åtminstone mig som fullständigt uppenbart att ni inte har en aning om detta. Det tycker jag är lite skrämmande.

Anförande nr 63

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Vi får veta om ett antal veckor hur det slutgiltigt kommer att se ut. Stiftelseurkunden och dess stadgar reglerar naturligtvis verksamheten. Det är *basic* och grundläggande. Sedan måste man naturligtvis fundera över hur man formulerar ändamålet, uppdraget och uppgifterna för stiftelsen. Det står nog klart för alla i den här församlingen.

§ 17 Centralupphandling avseende logistikcentra och samordning av varuleveranser i Stockholms stad (utl. 2005:47)

Anförande nr 64

Ulf Fridebäck (fp): Ordförande, fullmäktige! När det här ärendet behandlades i kommunstyrelsen lade vi från Folkpartiet fram ett återremissyrkande tillsammans med Moderaterna. Vi har tittat närmare på det, och vi har numera inget återremissyrkande utan vi yrkar bifall. Det vi då förde fram i ärendet vill vi nu lägga fram som ett särskilt uttalande.

Anförande nr 65

Borgarrådet Billström (s): Jag tycker att det är fantastiskt. Jag tycker att det är jättebra. Jag blev lite orolig när jag läste er reservation. Och när man tittar i ärendet ser man att precis det ni efterfrågar finns. Förhoppningsvis tar vi båda ansvar för en effektivare ekonomisk hushållning, men också en bättre miljö.

Tack ska ni ha!

*§ 18 Förslag till detaljplan för hotell och företagslägenheter vid fastigheten
Skalmejblåsaren 8 inom stadsdelen Vasastaden, Dp 1997-01393-54 (utl. 2005:48)*

Anförande nr 66

C e c i l i a   O b e r m ü l l e r   (mp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Miljöpartiet önskar avstyrka den här detaljplanen. Vi har hela tiden ansett att det vore vettigare att bygga bostäder, om man ska bygga någonting alls här. Det vore därför lämpligare att använda en del av det här området för bostäder. Matteus bollplan bör lämnas intakt och inte som i förslaget inskränkas av bebyggelse längs gatans utrymme öster om bollplanen.

Nu har frågan återremitterats till fullmäktige för beslut därför att hanteringen har varit undermålig. Man ser också att svaret från regeringen väldigt mycket trycker på bollplaner och spontanlek för barnen. I den här stadsdelen har vi väldigt ont om bollplaner. Jag tycker att det är väldigt synd att den här planen ska minskas så pass mycket som den ska och yrkar därför bifall till vårt avstyrkande i kommunstyrelsen.

§ 20 Genomförandeplan för byggande av 20 000 nya lägenheter under perioden 2003–2006

Bostadsförsörjningsprogram

Redovisning 20K-projekt (utl. 2005:50)

Anförande nr 67

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Målet om 20 000 nya lägenheter påbörjade under mandatperioden är på väg att förverkligas. Jag skulle vilja börja den här debatten med att säga att jag tycker att det skulle vara väldigt sympatiskt om vi tillsammans kunde enas om att det ändå är ett fantastiskt arbete som har genomförts inom gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret som på det här sättet har kraftsamlat för att vi ska kunna lösa bostadsproblematiken i Stockholm – 20 000 markanvisningar, 20 000 start-PM. Det är det goda samarbetet mellan byggherrar, entreprenörer och våra förvaltningar som är den viktiga förutsättningen för att det här projektet ska lyckas.

Det är också viktigt att vi får en långsiktighet i byggandet. Därför har vi också säkerställt ett ökat byggande även efter 2006, och antalet möjliga boplaner är nu 35 000. Vi ska bli 150 000 fler, spår man i Vision 2030. Det betyder att 80 000 nya lägenheter skulle behöva byggas. Det här är viktigt av många olika skäl.

Det är viktigt att vi kan erbjuda studentbostäder så att vi kan etablera oss som en studentstad för kunskapsuppbyggande och för att senare också kunna rekrytera kompetent personal. Det är viktigt för våra ungdomar att kunna bilda familj eller byta familjebild och lägenhetsstorlek. Det är viktigt att företag kan flytta hit och etablera sig. Då är det viktigt att man har möjlighet att hitta bostäder åt de anställda.

Bostadsfrågan är en viktig tillväxtfråga. Vi satsar på näringslivet och på att utveckla nya spännande områden. Det arbetet har startat. Som exempel kan jag nämna biotekniken som håller på att utvecklas i Norra stationsområdet, design, arkitektur och formgivning vid Telefonplan. Informationstekniken och IT-industrin är fortfarande stark och utvecklas i Kista.

Men vi måste bygga för alla och för den efterfrågan som finns. Nu bygger vi hälften hyresrätter, hälften borätter och vi har också ett litet antal projekt med småhus. Allmännyttan bygger 8 000 nya lägenheter.

Det är en utmaning att också klara av att pressa produktionskostnaderna. Vi gör det genom investeringsstödet. Vi gör det genom infrastruktursatsningar. Vi gör det genom miljömiljarden, där man kan betala igen gamla miljöskulder och sanera utan att det drabbar byggherrarna. Vi gör det genom ökat industriellt byggande. Vi gör det genom att få nya aktörer på marknaden, genom arkitekttävlingar och genom typhus som har tagits fram.

Det är också möjligt att öka antalet lägenheter genom vindsinredningar. Där tar man nu fram nya detaljplaner områdesvis, och vi tror att det kommer att tillkomma ungefär 1 000 nya vindslägenheter under perioden.

Omvandling av industrifastigheter kan ge 3 500 lägenheter.

Inom projektet 20K följs noggrant varje enskilt projekt för att undanröja varje hinder. Det som kan vara hotet mot projektet är buller- och partikelnormer, som vi kan återkomma till, och överklaganden.

Vi ska bygga på redan exploaterad mark. Vi ska bygga kollektivtrafiknära. Vi ska bygga med närhet till parker och friluftsområden, och vi måste ge möjlighet till spännande lek och idrott i närmiljön, ett område som jag kan tycka har varit en smula eftersatt de senaste åren.

Vi har kommit en bra bit på väg för att öka bostadsbyggandet i vår stad. Vi ska blicka framåt och planera för bostadsbyggande många år framöver. Vi föreslår därför kommunfullmäktige att förutom att godkänna redovisningen av genomförandeplanen för 20K också besluta att uppdra åt gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden att ta fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram för den nästkommande femårsperioden, 2007–2011. Vi bygger för framtidens stockholmare.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 68

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Jag tycker att det närmast framtår som ett skämt när Py Börjeson säger att ni håller på att uppnå de 20 000 lägenheterna. Ni har när mer än halva mandatperioden har gått knappt åstadkommit 5 000 lägenheter. Med den här takten innebär det att ni kanske uppnår ungefär hälften av de 20 000. Det är inte så att väljarna trodde att ni gick till val på att ta fram start-PM eller markanvisningar. De trodde ju att det skulle vara riktiga kåkar och riktiga lägenheter att bo i.

I många frågor kan man anklaga oppositionen för att försöka motverka majoritetens ambitioner på olika områden. Men i det här fallet är oppositionen världens snällaste opposition. Vi röstar för nästan allting som ni föreslår. Vi har som princip att rösta för i princip allting ni föreslår. På den här tacklistan tycker jag att Py Börjeson ska sätta upp Lotta Edholm också, för vi hjälps faktiskt åt så gott vi kan på det här området.

Bostadsbyggandet i Sverige och bostadsbyggandet i Stockholm är hotat. Det är det inte främst av Py Börjeson, Leif Rönngren eller någon annan i den här staden, utan bostadsbyggandet i Sverige och i Stockholm är hotat av den socialdemokratiska regeringen. Det är hotat genom till exempel de bullernormer som nu håller på att utvecklas till ett riktigt haveri. Man ska inte kunna bygga bostäder i de lägen där människor är beredda att betala som allra mest för att få bo. Detta är ett jätteproblem.

Vi har PBL-kommittén som just nu arbetar. Där tyder det mesta på att Socialdemokraterna kommer att göra gemensam sak med Vänsterpartiet och Miljöpartiet och inte förbättra eller förändra överklagandemöjligheterna alls i positiv riktning utan snarare tvärtom. Jag skulle vilja veta vad Py Börjeson anser om PBL-utredningen och dess möjligheter att åstadkomma ett snabbare byggande. Borde inte hon försöka

påverka sina ledamöter så att de åtminstone kommer fram till att länsstyrelsen avskaffas som överklagansmyndighet.

Jag skulle vilja efterlysa någonting mer från den här talarstolen, och det är lite häftigare byggande. Vi är enormt fega i den här staden. Häromdagen delades det mycket prestigefyllda priset för de finaste husen i Sverige ut. På alla de områden som ingår finns inte ett enda Stockholmsprojekt förutom ombyggnadsprojekt. Inte ett enda hus av dem som har byggts på senare år anses vara värdigt att få pris som ett av de vackraste husen i Sverige. Jag tycker att det är ett stort problem, och jag skulle gärna se ett gemensamt initiativ med Py Börjeson för att få lite roligare och bättre hus i den här staden. Alla hus måste inte vara fem-sju våningar höga.

Anförande nr 69

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! För att vi ska slippa diskutera siffror kan jag bara meddela att vi nu har påbörjat bygget av 5 129 lägenheter, om man menar gjuten bottenplatta, och för ytterligare 800 lägenheter har man satt i gång markarbetena.

När det gäller PBL-kommittén tas givetvis många kontakter också från vår sida. Länsstyrelsen tycker inte jag är det största problemet just nu.

Och när det gäller att bygga höga hus, gärna det. Häftiga hus, gärna för mig. Jag ställer gärna upp på ett sådant arbete tillsammans.

Anförande nr 70

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Det var väl nästan exakt den siffra som jag själv sade. Ni har byggt 5 000 nya lägenheter, och det blir kanske ungefär 10 000 på de här fyra åren och inte 20 000, som ni tror. Det beror ju på att man inte kan bo i en markanvisning. Man kan inte bo i ett start-PM.

När det gäller PBL-kommittén inser jag också att ni jobbar. Men jag tror att ni måste jobba betydligt mer högljutt än ni faktiskt gör, annars kommer det här att gå över styr och vi kommer att ha en lagstiftning som är precis lika krånglig som den är i dag. Jag tycker att det är orimligt att man i Sverige kan bli dömd till livstids fängelse med en enda möjlighet att överklaga, medan man kan överklaga uppemot sju gånger när det gäller bygglov.

Anförande nr 71

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Det finns väl numera ett nästan bevingat ord från förra gatu- och fastighetsborgarrådet som sade: Man kan inte bo i en markanvisning. Det var vi jätteöverens om allihop.

Jag håller gärna med Lotta Edholm om att det är ett ganska lätt uppdrag att vara stadsbyggnadsborgarråd i Stockholm, därför att man har en massiv politisk majoritet om man vågar satsa. Vågar man satsa på att få i gång byggen och gärna bygga lite djärvare har men en unikt bred politisk uppbackning.

Det ni borde göra är att fundera över varför det är ett så skräligt antal byggen som kommer i gång. Varför är det så skräligt med nya nycklar till folk så att de verkligen kan låsa upp dörren till den nya bostaden? Det borde ni ägna mer tid åt att fundera på. Men där tycker jag att ni hukar. Och där tycker jag till och med att ni förvärrar situationen själva. Ta bara er minst sagt mystiska hantering av tomträttsavgälderna, er minst sagt underliga politiska hantering av detta.

Det är först och främst ett av de få redskap som staden förfogar över för att påverka boendekostnaderna. Det var jätteprestige för er att de skulle höjas. De skulle höjas minsann, och så körde ni igenom det. Men ni ville som vanligt missgynna bostadsrätterna. De skulle betala ännu mer tomträttsavgäld än andra. Jag såg i Dagens Nyheter att en förening i Årsta får markhyran höjd med 3 700 procent. Så mycket procent fanns inte när jag gick i skolan, men så mycket höjer ni markhyrorna med i de värsta fallen.

Jaha! Då får ni bakläxa i rättsliga instanser. Ni får inte särbehandla på det här sättet. Vad är då slutsatsen som majoriteten drar? Jo, att man ska höja för hyresrätterna också. Varenda människa trodde väl att ni skulle säga: Men då sänker vi alltihop. Men, nej, då ska ni höja för hyresrätterna också. Och sedan uttalar sig Py Börjeson i tidningarna och är djupt bekymrad över att bostadsbyggandet nu ska komma av sig på grund av den här länsrättsdomen. I flera tidningar säger Py Börjeson det, och det är säkert riktigt. Men slutsatsen är alltså inte att underlätta med ett av de få ekonomiska instrument som majoriteten förfogar över, utan slutsatsen är att fördyra för alla.

Nästa år kommer fastighetsskatten att höjas. Man kommer att skriva upp taxeringsvärdena med kanske 20 procent i Stockholmsregionen, 16–20 procent finns det mediauppgifter om. Vad gör ni där? Har ni tagit några kontakter med regeringen för att man i så fall ska sänka uttaget av fastighetsskatt? Det kommer inte att bli mycket av de planer för 20 000 lägenheter som du har, Py Börjeson. Det kommer inte att bli många utdelade nycklar om du inte för det första övertygar kollegan Rönngren att man inte kan göra på det här sättet när det gäller tomträttsavgälderna och för det andra övertygar dina kolleger i regeringen att man inte kan höja fastighetsskatten.

Anförande nr 72

Borgarrådet Rönngren (s): Ordförande! Först ska jag instämma i det påstående som Sten Nordin nämnde inledningsvis. Man kan inte bo i en markanvisning. Det hävdade jag med emphasis under föregående mandatperiod då vi hade en annan bostadspolitik i den här staden. Man kan fortfarande inte bo i en markanvisning.

Nu är 6 000 lägenheter producerade. Den takten kommer att öka avsevärt, och det kallas för den berömda ketchup-effekten. Den går att använda även på detta område. Vi kommer att få se ett mycket högt antal färdigställda lägenheter framöver, bostäder som är inflyttningsbara, dit man får en nyckel och följaktligen kan gå in i lägenheten.

När det gäller avgälden och tomträtterna har vi olika uppfattningar. Det framgår också av det beslut vi fattade i gatu- och fastighetsnämnden. Det beslutet fattade vi i avvaktan på den rättsliga prövningen. Ärendet är inte avgjort. Vi får se var man landar i den slutliga prövningen av hur vi har hanterat tomträttsavgälderna. Men visst

är det ett styrinstrument. Det är också skälet till att vi fattade det beslut vi gjorde, för att kunna fortsätta sluta tomträttsavtal och även hantera det.

Anförande nr 73

Borgarrådet N o r d i n (m): Men om ni hanterar era styrinstrument så underligt som ni gör kommer den där ketchupflaskan att torka i öppningen, Leif Rönngren, och då vet du hur det går. Då kommer det inte ut en enda droppe ketchup. Ni förfogar över ett instrument men det ni gör är fullständigt obegripligt. Ni lyckas ju inte själva förklara varför i herrans namn ni plötsligt ska krama ut så mycket tomträttsavgälder ur folk när ni vill hålla nere bostadskostnaden. Ni vill att byggandet av bostäder ska komma i gång, och billigare bostäder säger ni att det ska vara. Och så höjer ni själva. Hur kan ni förklara den politiken för någon enda människa?

Anförande nr 74

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Det beslut vi ska fatta handlar om tre delar, dels att anta bostadsförsörjningsprogrammet, dels godkänna redovisningen av det arbete som för närvarande pågår med 20K och dels ge uppdraget till stadsbyggnadskontoret, stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden att ta fram en ny plan för 2007–2011. Det är viktigt att det inte avstannar nu utan att vi fortsätter att ha den här höga takten i bostadsproduktionen, i markanvisning och detaljplaner. Därför är det egentligen inte de formella besluten som är det viktiga att diskutera i dag utan mer det enorma arbete som har skett i det omställningsarbete som har skett från förra mandatperioden till den nuvarande.

Vi vet allihop hur det såg ut förra mandatperioden. Det var stränga förhållningsorder att inte bygga någonting i allmännyttan, och det var en stark ombildning. Det fick ju konsekvenser för bostadssituationen i Stockholm och för stockholmarna. Backar man bandet och tittar i backspegeln ser man att det är ett oerhört framgångsrikt arbete som har bedrivits bland både tjänstemän och alla remissinstanser runtom i hela staden. Det går ut på att säkerställa produktionen av de allmännyttiga bostäderna men också bostadsrätterna runtom i staden.

Vi i den nuvarande majoriteten betraktar bostaden som en social rättighet och inte som en handelsvara. Det här är ett av grundfundamenten i ett välfärdssamhälle där alla, inte bara de med mycket pengar eller goda kontakter, har möjligheten, får chansen och har lika rätt till ett boende.

Utan att göra avkall på de demokratiska principerna har både markanvisningar och detaljplaner målmedvetet tagits fram och processats. Det här kan ta tid, och det kan vara frustrerande för oss alla som har ambitionen att bygga de här 20 000 bostäderna. Men det är ett arbete som inte kommer att avstanna utan tvärtom fortsätta. Det är klart att vi tillsammans måste identifiera varje svårighet, varje bekymmer, varje hinder som omöjliggör en bostadsproduktion. Annars kommer vi inte att uppnå det gemensamma mål vi har i den här salen.

Vi står inför stora utmaningar i staden. 100 000 personer i bostadskön, en tredjedel är oerhört aktiv när det gäller att söka bostad. Näringslivet i form av både offentliga och

privata arbetsgivare skriker efter arbetskraft. Då är bostadsbristen en jättehämsko. Därför är det viktigt att vi fortsätter våra ansträngningar för att få till stånd fler konkreta bostadsprojekt runtom i staden.

Det handlar om stadsutveckling, men det handlar också om de många enskildas egna drömmar om en egen bostad. Och med det här arbetet kan det också bli verklighet. Varje nyproducerad lägenhet leder också till en flyttkedja som jag tycker är viktig att poängtera. Man säger att det är ungefär fem lägenheter som kommer ifråga för omflyttning. Det innebär att det i slutändan frigörs lägenheter, små, kanske billigare, för de barnfamiljer som står i kö och väntar och som kanske inte har så god ekonomi.

Ordförande! Jag vill med det här yrka bifall till kommunstyrelsens förslag på detta område.

Anförande nr 75

L o t t a E d h o l m (fp): Det är ganska märkligt att borgarrådet försöker få det att framstå som om det var en konflikt i de här frågorna, som om vi motarbetar byggandet av bostäder. I själva verket är det så att om man bara var tvungen att lita till Miljöpartiet skulle det knappast bli en enda kåk byggd i den här staden. Man är ju tvungen att lita till oppositionen för att det ska byggas ordentligt.

Sedan skulle jag också vilja ställa frågan, om nu länsrätten har slagit fast att det ni gjorde när det gäller tomträttsavgälderna var olagligt, varför säger ni inte bara: Okej, vi ändrar oss. Vi sänker priset på bostadsrättsfastigheterna i stället. Det här är ju ett av de få instrument som vi faktiskt förfogar över i den här salen när det gäller kostnaderna. Ni fördyrar nu medvetet bostadsbyggandet i Stockholm, och jag undrar bara: Varför?

Anförande nr 76

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Först ska jag säga att jag inte delar beskrivningen av Miljöpartiet. Jag har varit på den här posten i ungefär två månader och diskuterat bostadsprojekt med Miljöpartiet löpande. Jag håller inte alls med om beskrivningen att det är ett parti som motsätter sig vartenda bostadsprojekt. Tvärtom är man mycket konstruktiv och hittar lösningar i de delar där vi till synes kan vara oense.

Det gäller för övrigt också resten av oppositionen. I min bok kan jag gärna skriva in Lotta Edholm också som en framhejare av att bygga både bostadsrätter och hyresrätter. Den elogen tycker jag att alla ska ha, därför att alla partier i denna sal står bakom detta mål. Sedan handlar det om lite olika syn.

När det gäller avgälderna pågår en rättslig prövning. Jag tycker att vi får återkomma till den diskussionen när vi ser utfallet av det domslut som kommer. Vi vet ju att vi i grunden har olika uppfattningar om detta.

Anförande nr 77

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Först var det ändå en fröjd att höra Leif Rönngren erkänna flyttkedjornas befintlighet och betydelse. Det hörde vi väldigt lite av från socialdemokratiskt håll förra mandatperioden. Jag gläder mig över att ni nu har vaknat upp på den punkten.

Men jag måste säga att beskrivningen är haltande, därför att det som er blivande smärkta bostadsstiftelse, de tre kommunala bolagen, nu bygger är väldigt mycket borgerliga markanvisningar från förra mandatperioden. Den bild ni försöker måla upp, att några förbjöds att bygga, stämmer inte. Det är bara trams.

Sedan förvånar det mig igen varför ni inte kan ge besked om tomträttsavgälderna. Ni behöver inte vänta på den rättsliga processen. Ni äger beslutet. Ni kan säga: Vi hissar vit flagg. Vi gjorde fel. Det var ett korkat beslut, och nu ändrar vi det. Det tror jag skulle väcka respekt. Framför allt skulle det gynna ett framtida bostadsbyggande. Om nu alla är så jätteeniga om 20 000 bostäder under varje mandatperiod framöver måste vi se till att de byggs också. Då måste man titta långsiktigt på vad det är som får i gång byggena.

Anförande nr 78

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Det som sades om flyttkedjor vet jag inte om det stämmer. Jag har alltid pratat om flyttkedjorna. De är oerhört lätta att se, inte minst i den nyproduktion som sker just nu och inte minst ute i ytterstaden, där jag på nära håll har studerat detta faktum.

Det finns oerhört många som står och väntar men som inte har råd med de nyproducerade lägenheterna. De kommer nog heller inte att ha råd, oavsett hur framgångsrika vi blir i att pressa byggkostnader och allt vi på olika sätt kan göra för att få ned produktionskostnaderna. Då är det viktigt att se att det finns ett samband mellan att göra boendekarriär och att vi får nyproduktion. Det är inte att förakta, därför att det innebär i slutändan att det frigörs lägenheter till de grupper, kanske ungdomar eller barnfamiljer som inte har ordentligt med pengar, att faktiskt också få en större och bättre bostad.

Sedan har vi olika uppfattningar när det gäller avgälderna. Nu ska detta prövas rättsligt. Då får vi se om vår uppfattning håller eller inte. Håller den inte får vi självklart rätta oss efter det domslut som kommer. Och det finns med i beslutet från gatu- och fastighetsnämnden.

Anförande nr 79

Å s a R o m s o n (mp): Ordförande! Detta ärende om ett bostadsförsörjningsprogram för Stockholm är vi många som är glada över att vi har tagit fram och att det också är ett åläggande på kommunerna att man ska planera sin bostadsförsörjning. När det gäller Stockholms stad är det väldigt glädjande att vi ska kunna möjliggöra för dem som önskar bo och verka i Stockholm att också ha sitt husrum här och inte i för många år husera tillsammans med åtta andra i små andrahandslägenheter kors och tvärs över hela staden. Det är ett förfarande som alltför många av oss känner till hur det är. Bostadsförsörjningen är egentligen ett ansvar som hela regionen bär. Men

självlärt tycker vi från Miljöpartiet att även staden ska bära det här ansvaret. Men man får också se att inte alla kommuner i regionen är lika ansvarsfulla som Stockholm. Det är bara att beklaga.

Vi tycker att det är viktigt med en god stadsplanering. Det vi välkomnar med förslaget om ett bostadsförsörjningsprogram är att man tar in bostadsutbyggnad i en planeringsprocess. Det är extra viktigt i en storstad, där konkurrensen om mark är så stor. Som vi ser det behöver inte grönområden, gröna kilar och uppskattade närparker hotas när man tar ett samlat grepp över bostadsplaneringen eftersom Stockholms stad har redan exploaterad mark att använda för byggandet. Det är därför vi tycker att de principer som det här bostadsförsörjningsprogrammet bygger på är helt riktiga.

Det är viktigt att bygga en tät stad. Jag skulle särskilt vilja poängtera att vi borde bli bättre i den här staden på att också planera in kollektivtrafiken. Om det finns någonting som verkligen hotar ett framtida bostadsbyggande i Stockholm är det faktiskt en allt ökande bilanvändning. Vi kan aldrig få en tillräcklig tät stad, så att alla som vill bo här ska kunna göra det, om vi får en alltför stor bilanvändning. Det är helt enkelt svårt att planera staden på det sättet. Där tror jag att det skulle behövas ytterligare planeringsinsatser när det gäller att få till det kollektivtrafiknära. Det är tyvärr ett verktyg som vi inte helt hanterar själva.

Vi tycker att det är bra att grönkompensationsverktyget har börjat användas mer aktivt. Vi kan få till trädplantering, och spridningskorridorer kan förstärkas med hjälp av att man gör detta samtidigt som man planerar bebyggelse. Det ingår i den här planeringsmodellen att både bygga och värna om de områden som finns i närheten.

Vi tycker att den planering man har gjort under den här mandatperioden är betydligt bättre än den som gjordes tidigare också när det gäller att undvika onödiga rättsliga processer kring överklaganden. Vi utvecklar planprocessen som det naturliga instrumentet för medborgarna att delta i stadsutvecklandet och gör inte gluggutredningar ad hoc för att plutta ned lite bostäder precis där folk inte vill att man ska bygga. Det är inte så att stockholmarna inte vill att det ska byggas bostäder. Men det är många som har synpunkter på när vi väljer fel plats, och då drar bostadsbyggandet ut på tiden i onödiga rättsliga procedurer.

Jag skulle samtidigt vilja välkomna att vi också får ett bostadsbyggande i ombyggnationerna. 3 500 lägenheter i ombyggnation är en väldigt bra siffra för en stad där vi redan har byggt väldigt mycket.

Anförande nr 80

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Det är rätt sällan man har anledning att hålla med Miljöpartiet, men det här är verkligen en sådan fråga. Vi måste bygga. Vi måste förtäta staden. Vi måste bygga bostäder i de bästa kollektivtrafiklägena. Jag tror att vi alla är överens om det. Men då skulle jag vilja fråga Åsa Romson vad hon och hennes parti gör på central nivå för att motverka de helt vansinniga bullernormer och miljökvalitetsnormer som i dag leder till att vi inte kan bygga i de mest attraktiva kollektivtrafiklägena. Detta är ett jätteproblem, och det leder till två saker. Först och

främst leder det till att vi verkligen får bygga på jungfrulig mark. Vi tvingas bygga i hagar och på åkrar om det här fortsätter. Och det leder i sin tur till att alla människor måste ha bil. De här bullernormerna får de absurda konsekvenserna. Det skulle vara intressant att höra hur Åsa Romson ser på detta.

Anförande nr 81

Å s a R o m s o n (mp): Tack för den frågan, Lotta. Jag bara undrar varifrån du tror att bullret kommer. Det här är ett instrument man måste jobba med för att se vad som är orsaken till det. Det är inte så att bullernormerna finns där bara för att staten ska djävlas med medborgarna, rent ut sagt. Det handlar faktiskt om bullernormer som är satta därför att vi som mänskliga varelser inte mår bra av för mycket buller. Det finns det ganska mycket forskning på. Vi måste väl som en ansvarsfull stad planera för att minska bullret. Det måste väl vara den politiska åtgärden. Det kan man göra genom att bygga annorlunda. Vi måste också titta på källorna till bullret, bland annat på biltrafiken. Jag välkomnar ett folktopartistiskt initiativ när det gäller att minska biltrafiken så att också bullret minskar.

Anförande nr 82

M a t s G N i l s s o n (m): Herr ordförande! Jag tänkte inleda med att ge en eloge till borgarrådet Börjesons humor. Det står att läsa i hennes synpunkter att stadens mål om 20 000 nya bostäder är på väg att genomföras. Samtidigt står hon här och refererar till statistik som visar att ungefär hälften håller på att genomföras. Men det hindrar inte hennes entusiasm.

Det står också att stadens ambitionsnivå vad gäller bostadsproduktion har höjts avsevärt. Vi kanske alla ska vara glada över den höjda ambitionsnivån, för vi kan inte vara särskilt nöjda med den ökade bostadsproduktionen i och med att den inte äger rum.

Jag har ett par frågor till borgarrådet vad gäller beskattningen av nybyggda lägenheter. Bensinskatten i Sverige är 70–80 procent, och det är den bland annat för att man vill minska bilåkandet. Skatten på spel är högst i världen. Den är ungefär 50 procent. Syftet är att undvika spelmissbruk. Min fråga nummer ett är: På vilken nivå skulle man, om man rent hypotetiskt ville stoppa bostadsbyggandet, lägga skatten på nyproduktion av bostäder?

Fråga nummer två är: Fakta i målet är att över 60 procent av hyran i en nyproducerad lägenhet är skatt, tycker du att det är en rimlig och bra nivå?

Fråga nummer tre är: Om alkoholskatten sänks befarar vissa ett ökat alkoholmissbruk, vari skulle "faran" med sänkta byggskatte, som exempelvis Moderaterna föreslår, ligga? I nybyggnadsmissbruk?

Anförande nr 83

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Jag vill nog gärna gå till numerären av bostäder, som du började med, Mats. Det är faktiskt så att vi hittills har påbörjat de 6 000 lägenheterna. I varje projekt inom ramen för de 20 000 lägenheter som planeras finns

det en tidsplan. Varje projekt följs noga inom ramen för projektet för 20K. Jag har inte särskilt mycket humor när det gäller just det här, kan jag säga, utan jag är oerhört allvarlig när jag påstår att vi kommer att bygga de 20 000 nya lägenheterna. Och det kommer att påbörjas väldigt många projekt under innevarande år.

Anförande nr 84

M a t s G N i l s s o n (m): Det är mycket möjligt att det kommer många nya projekt. Precis som Lotta Edholm avser jag att medverka till det och rösta för dem, till skillnad från vissa av dina koalitionspartner.

Jag skulle fortfarande vilja att du tar upp beskattningsproblematiken, för jag tror att vi har världens högsta skatter på nyproduktionen. Jag är helt övertygad om att en stor del av problematiken står att finna där.

Sedan tar jag med visst allvar att du var allvarlig och inte humoristisk. Det finns ingenting i de här prognoserna som tyder på 20 000 lägenheter. Det var kanske lite därför som du utöver färdigställda bostäder och utöver markanvisningar lanserade någonting nytt. Du började räkna upp hur många PM ni har skrivit.

Anförande nr 85

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, åhörare, fullmäktige och kolleger! Jag tänkte faktiskt börja med att ge stadsbyggnadsborgarrådet en eloge, för Py Börjeson är också ordförande i Familjebostäder. Det sköter hon på ett utmärkt sätt och har upprätthållit och arbetat vidare med de planer som faktiskt togs fram under den tidigare borgerliga majoriteten här i staden. Jag hade förtroendet att vara ordförande i bolaget då, det har varit andra före mig, och vi påbörjade ett arbete med att ta fram ett antal möjliga ställen att bygga på. En av de mest spännande platserna får vi när man gräver ned kraftkabeln som går över Årsta i backen. Sedan kan vi bygga väldigt många bostäder på den marken. Borgarrådskollegan Leif Rönngren är ett levande exempel, för Leif har flyttat in i ett av de nybyggda husen som Familjebostäder byggde. Det är vi väldigt glada för, därför att då blir det också flyttkedjor.

Det finns också några problem som bland annat har med det här att göra. Det börjar nämligen bli knepigt att hyra ut de bostäder som vi nu producerar. På något sätt, fast många inte vill det, har vi uppnått marknadshyror. Det är lite svårt att få hyresgäster till de nyproducerade lägenheterna, vilket betyder att betalningsviljan för den här hyran är uppnådd. Då har man nått en marknadshyra, märkligt nog, men så är det faktiskt. Bekymret är att om man höjer tomträttsavgälderna tvingas man att höja hyrorna ytterligare. Höjer man hyrorna ytterligare riskerar vi att behöva skriva ned värdet på våra fastigheter, vilket betyder att förmögenheten minskar för staden, och då har vi sågat av grenen som vi sitter på. Det finns rätt mycket bekymmer med de delarna också, kära borgarråd.

Miljökraven är ett annat problem. Jag vill bara upprepa det jag har sagt tidigare om partikelnormerna. EU är ett bra organ, men vi svenskar är väldigt dåliga på att påverka inom EU. Partikelnormerna i Öst-, Central- och Sydeuropa är upprättade och beslutade för att man ska få ned mängden farliga dieselpartiklar. De problemen har inte vi i Stockholms stad. Vi har problem med andra grejer, till exempel att vi kör

med dubbdäck som har vissa tungmetaller och annat i sig och att vi sandar. Sanden och resterna från däckan virvlar upp och så blir det partiklar av det. Det är inte samma sak som dieselpartiklarna. Det måste behandlas på annat sätt. Därför jämför vi äpplen och päron.

Anförande nr 86

Borgarrådet Rönngren (s): Först vill jag självklart tacka Björn och resten av styrelsen i Familjebostäder för att man kunde bygga ett så fint hus.

När det gäller flyttkedjor kan jag säga att det är på nära håll, när man själv gör bostadskarriär och flyttar från en lägenhet i allmännyttan till en annan, större lägenhet också i allmännyttan, som man ser vad som händer därefter. Det är oerhört många som får chansen lokalt i områdena när man nyproducerar ett hus på det sätt som skedde bland annat i Högdalen. Det är verkligen till gagn för alla.

Sedan tror jag att det Björn tar upp, att det kan vara svårt att få hyresgäster, är viktigt. Det är väl betalningsförmågan det handlar om. Det finns en gräns för den. Det handlar om att vi måste marknadsföra Stockholm på ett helt annat sätt. Det tror jag att vi också har en bred uppslutning runt i fullmäktige. Vi måste berätta om vilken bra och fin stad vi har. Vi vet att arbetsgivarna behöver arbetskraft i framtiden. Vi vet det utifrån bland annat Långtidsutredningen och de demografiska förändringar vi står inför. Självklart måste vi ur det perspektivet hålla bostadsbyggande högt, men också om vi ska kunna konkurrera internationellt med att vara den där spännande regionen och den mest spännande huvudstaden i norra Europa.

Anförande nr 87

Björn Ljung (fp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det borgarrådet Rönngren tar upp nu är väldigt viktigt. Och vi ska komma ihåg för framtida debatter att vi med vår nyproduktion är precis kant i kant med vad folk är beredda att betala i hyra. Det betyder att får vi inte ned kostnaderna så att vi kan behålla hyrorna på dagens nivå eller få dem lägre kommer vi att få problem att hyra ut det vi bygger. Det är alltså en utmaning. Jag tror att vi måste fundera på både skattesänkningar och avgälder som vi själva kan rå över samt pressa produktionskostnader på ett sätt som jag vet att vi alla är överens om. Men det är otroligt viktigt att vi också gör det och att vi gör vad vi kan härifrån för att genomföra det.

Anförande nr 88

Kristina Alvenlund (m): Ordförande, fullmäktige! Vallöften är ganska skojigt, så det tänkte jag att jag skulle ägna mig åt. Socialdemokraterna har ju stått här i talarstolen och pratat om att man ska bygga för alla, och ett av de 99 vallöften ni gav var bland annat att hyrorna skulle ned med 25 procent och att man skulle införa ett pristak. Jag tänkte höra hur ni tycker att det har gått.

Precis innan jag gick hit fick jag tag på en av era 15 punkter som ni gick till val på för ökat bostadsbyggande och lägre hyror. Det är daterat den 23 augusti 2002 och är undertecknat av en minister, ett borgarråd i Stockholm och borgarråden i Göteborg

och Malmö. Man har gått till val på att sänka byggmomsen. Hur har det gått med det, tycker ni? Har ni sänkt någon byggmoms? Har ni gjort någon uppvaktning till regeringen?

Ett annat löfte är att inte ta ut onödigt höga markhyror. Tycker ni att beslutet om höjd tomträttsavgäld var ett klokt beslut som gick i paritet med löftet?

Ni har krav på låga boendekostnader vid marktilldelning. Låt mig då fråga hur det går till när ni markanvisar till byggföretag runt om i Stockholm, för inga boendekalkyler är ju färdiga vid markanvisning. Dessutom är det så att de kommunala bostadsbolagen i dagsläget bygger lägenheter för mellan 1 300 och 1 600 kronor per kvadratmeter. Det är också så att vi har ett stadsbyggnadsborgarråd som i en tv-intervju sade att hon inte hade någon aning om vad de kommunala bostadsbolagshyrorna var i Hammarby Sjöstad. Det är klart att har man helt tappat greppet och inte ens vet hur det ser ut kanske man tror att man bygger billigt.

Min egen favorit av de löften som ni gick till val på är att se över möjligheten att hålla nere boendekostnaden genom att flytta hus som inte används till platser där folk inte har någonstans att bo. Hur många hus har ni flyttat till Stockholm, tänkte jag höra, kanske från Göteborg, Malmö eller någon glesortskommun, så att vi kan hålla nere boendekostnaderna i Stockholmsområdet.

Sedan finns en annan intressant del som handlar om boendekostnaderna. I Upplands Bro har det kommunala bostadsbolaget testat någonting som är rätt spännande. Man bygger husen i Estland. Där är nämligen både arbetskraften och materialet billigare. Detta får en direkt effekt på boendekostnaderna. Är ni beredda att så att säga mota byggfacket här i Stockholm i dörren och tala om att det faktiskt är viktigare att stockholmarna får bo billigt och att vi kan bygga billigt än att ni får makt över medlemmarna och de pampfasoner som uppvisades i Vaxholm. Jag tycker att vi ska ta upp kampen mot byggfacket och se till att vi bjuder in övriga européer för att bygga billigt i Stockholm.

Anförande nr 89

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Man kan tro att man har hamnat på en moderatstämma och inte i stadsfullmäktige i Stockholm. Det var en massa frågor som inte har med den här församlingen att göra.

Jag kommer ihåg hur debatten gick när Socialdemokraterna och majoriteten i Stadshuset ställde ut sina vallöften om de 20 000 lägenheterna. Det var en oerhört spännande reaktion. Vi möttes av både frustration och ilska, det som Kristina Alvendal delvis ger uttryck för nu också. Vi skulle inte på några villkor kunna leva upp till att markanvisa för 20 000 lägenheter. Vi skulle inte under några omständigheter kunna klara av att detaljplanera dem. Men i dag ser vi faktiskt resultatet av markanvisningarna och detaljplanearbetet, och vi har kommit en mycket god bit på väg.

Det går att ställa upp hinder och säga att vi aldrig kommer att klara av detta, men det är inte speciellt konstruktivt. Jag hoppas att vi i debatten om framtiden kan mötas och också diskutera mer konkret vad vi kan göra själva i denna stad för att pressa

byggkostnaderna. Jag tror att det går att göra en hel del mer. Det visar bland annat den konsultrapport som är på väg.

Anförande nr 90

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Det som är intressant här, Leif Rönngren, är att du inte svarar på frågorna om de största delarna, som faktiskt bidrar till att vi har höga boendekostnader. Det är fackets monopol på arbetskraft. Det är byggmoms och annat. Du går inte ens upp och tar den debatten. Du häcklar lite och säger att det är en moderatstämma.

Allt det som jag sade har något att göra med byggkostnaderna. Och det var ingen som blev förvånad över att ni gick till val på att bygga 20 000 lägenheter. Jag har en rapport här som är daterad november 2001. Där presenterar Moderaterna 66 000 nya bostäder i Stockholmsområdet. Det är jättebra att ni tog över en hel del av det som vi redan hade presterat. Men du får gärna komma åter.

Den utredning som du hänvisar till är ju en annan intressant fråga. Det är långa planprocesser, står det bland annat. Vad har hänt på den fronten? Ekologiskt byggprogram fördyrar bostäderna i Stockholm. Hur går det med det? Bullerskydd för att ta hänsyn till bullernormerna fördyrar boendet och höjer boendekostnaderna i Stockholm. På rad efter rad av exempel har ni misslyckats med att sänka boendekostnaderna i staden, och det gick ni till val på att ni skulle göra.

Anförande nr 91

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige! Tempot på markanvisningar, Sten Nordin, Mats G Nilsson, med flera, är ett helt annat än det var under er period. Och det är mångdubbelt fler olika byggherrar involverade nu än under er period.

Lotta Edholm! Om mp fick bestämma skulle ingenting byggas, påstår du. Ni är väl ordentligt medvetna om att vi inte har haft ett bostadsbyggnadstempo av de här måtten sedan miljonprogramsåren i Stockholm. Och vi i mp försöker se till att man bygger med bättre kvalitet och på ett bättre sätt än man gjorde då, för allting var inte helt lyckat. Fick Folkpartiet bestämma skulle inte en grönplätt finnas kvar bland alla skyskrapor, och barnen fick leka på stenlagda torg, i köpcentrum och gallerior. Vi värnar kvalitet och den vardagsnära naturen.

Miljöpartiet ställer sig bakom målet att tillskapa 20 000 nya lägenheter åren 2003–2006. Att bygga nya bostäder som ska utgöra bra boende för lång tid framåt ställer höga krav på stadsplanering och miljötänkande. Vi ska inte bara bygga för tillkommande befolkning. Vi måste också bygga med hänsyn till befintlig befolkning, nuvarande stockholmare. Man kan inte bara köra över dem. Det ska byggas bra och på rätt platser. Det försöker vi göra. Man ska ha balans i byggandet och värna de viktiga naturområdena i form av naturreservat och även den vardagsnära naturen. Det jobbar vi med. Det finns många bra ställen att bygga på. Det ställer vi oss bakom.

Visserligen säger vi nej till en del av planerna som vi tycker strider mot miljöprogrammets principer och överenskomna principer i staden. Vi motsätter oss det byggandet därför att vi anser att man mycket väl kan uppfylla programmet med över 20 000 lägenheter i Stockholm på ett mycket bra sätt.

Vi ser positivt på det stora antal lägenheter som tillskapas också genom vindsinredningar och avkontorisering. Många förslag till studentbostäder har vi också antagit. Det är väldigt många planer på gång. Jag tror att vi kommer att uppnå de 20 000 lägenheterna utan något större problem. Kvaliteten ska vi se till blir bra utan att samtidigt göra våld på staden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 92

L o t t a E d h o l m (fp): Herr ordförande! Miljöpartiets inlägg är egentligen en enda lång reservation mot byggande. Man ska bygga på bra och vettiga platser. Det tenderar ofta att bli så att Miljöpartiet på något sätt svänger till det så att man inte är för byggandet utan ger efter för alla de opinioner som finns mot byggande i den här staden.

Fortsättningsvis är det även så, som jag sade i mitt tidigare inlägg, att bullernormerna är ett stort problem. Bullernormerna är konstruerade på det sättet att de inte har någonting med bullernivån inne i lägenheten att göra utan enbart i fasad, det vill säga på utsidan av lägenheten.

Jag skulle fortfarande vilja veta om Miljöpartiet kan tänka sig att försöka ändra på dessa bullernormer så att de blir anpassade till verkligheten, nämligen att det är situationen inne i lägenheten som avgör om man ska bygga en lägenhet eller inte.

Anförande nr 93

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Bullervärdena inne i lägenheterna har visst ett riktvärde, 45 dBA är max. Det är det vi också har medgett vid Telefonplan när vi har tillåtit studentbostäder där. Det är riktvärden som gäller. Det kan vara besvärligt att hitta icke bullerstörda lägen. Det är därför vi också vill minska trafiken så att vi slipper trafikstörningar i den utsträckningen.

Därutöver handlar det faktiskt om hälsovårdskostnader. Du bara överför kostnaderna till en annan post om folk dör tidigare på grund av högt blodtryck, astma och andra hälsoskäl. Du bara överför kostnaderna till ett annat fält och förkortar vår livslängd. Barnens hälsa försämras. Det är ingen idé att bara rulla över kostnaderna på något annat. Det är bättre att bygga på ett bra sätt på rätt ställen än att bara vältra över kostnaderna på ett annat område.

Anförande nr 94

Borgarrådet N o r d i n (m): Ni i Miljöpartiet är kanske medgörliga så länge som ni har biltullarna som tröstnapp. Men den dag som de försvinner undrar jag hur medgörliga ni kommer att vara. När man krafsar på ytan bubblar det upp – och det

hörde man också i Cecilia Obermüllers kontrareplik – invändningar mot bostadsbyggande i storstaden. Ni har alltså en väldigt kluven inställning till detta. Ni får bekänna färg när riksdagen ska behandla frågorna om bullernormerna. PBL-utredningen ska också lägga fram sina förslag, och jag gissar att ni har en representant med där. Det är då ni verkligen får bekänna färg.

Det är en sak att stå här i talarstolen och säga: Javisst, vi är också med på 20 000 nya bostäder. Men man måste ju också orka fatta besluten, och där känner jag att det finns väldigt mycket som vacklar hos Miljöpartiet, inte minst i riksdagen. Den lagstiftning som är på väg uttrycker inte minst många av våra tjänstemän otroligt stor oro över. De ser ju hur bostadsbyggandet i storstäderna håller på att haverera.

Herr ordförande! Vi har nu stora bostadsprojekt i Stockholm som presenteras som rena chansningar. Man vet inte om de klarar lagstiftningen.

Anförande nr 95

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Vi vill väldigt gärna bygga i innerstadslägen. Vi vill förtäta staden och bygga staden inåt i goda kollektivtrafikhärlägen. Det är någonting som vi verkligen ställer upp på.

Hindren är ju i mångt och mycket biltrafiken. Kan vi begränsa bilismen blir det betydligt enklare att bygga i staden. Kvarter Kojan är ett projekt som vi ställer oss bakom liksom byggandet vid Skanstull. Vi ställer också bakom kvarter Eva och Adam mitt inne i stan. Det finns massor av sådana lägen där vi definitivt stöder att man ska bygga många bostäder.

Anförande nr 96

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Herr ordförande, fullmäktige! I den här nostalgikvällen när alla ska komma ihåg det som varit tar jag mig före att läsa upp lite ur minoritetens yttranden.: ”Det är nu drygt två år sedan den rödgröna majoriteten tog över i stadshuset. Trots majoritetens försök att bevisa motsatsen, framgår det av statistiken att det byggs alldeles för lite i Stockholm.” Och vidare: ”Trots vissa tecken på en begynnande högkonjunktur i stockholmsområdet är bristen på bostäder stor.” Ja, tacka tusan för det. Är det så att vi får en högkonjunktur efterfrågas bostäder på ett helt annat sätt, och då blir det också lite fart på byggandet.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är viktigt att man bygger bostäder som alla kan efterfråga. Det ska inte vara en plånboksfråga att kunna bo sunt och bra, utan det ska vara en ren social och mänsklig rättighet. Vi anser därför att det är väldigt viktigt att man gör allt man kan för att hålla nere kostnaderna. Vi i majoriteten har bjudit in mindre byggmästare med små projekt som har lyckats med att bygga till ett väldigt lågt pris. Det är sådant som är eftersträfvansvärt. Det lönar sig att utforska vad det är som gör att det är så pass billigt att man klarar av de 1 100 kronorna som vi satte som gräns för nybyggnationens hyror. Det är bra.

Sedan har vi i den nuvarande majoriteten tagit oss an ett stort värv, nämligen att reparera den miljöskuld som Stockholm har haft under en lång tid. Med miljömiljar-

den har vi en chans att rätta till mycket av de försyndelser som vi gjort oss skyldiga till för länge sedan.

Man kan fråga sig: Finns det en rädsla hos den nuvarande minoriteten för att vi ska lyckas med att genomföra bostadsförsörjningsprogrammet och göra det till en ordentlig framgång? Många här har svängt sig med olika siffror, men med utgångspunkt från att endera bottenplattan är gjuten eller källargolvet är klart är vi tydligen på väg att lyckas. Vi har hittills lidit under den borgerliga majoritetens planeringsprocesser som har gjort att vi har haft problem med att få fram planer. Nu har vi en egen planprocess som garanterar byggande också efter de första tre aktiva åren.

Anförande nr 97

Kristina Alvendal (m): Ordförande, fullmäktige, Torsten Sandgren! Det ska inte vara någon plånboksfråga att bo i Stockholm och man ska göra allt man kan för att få ned byggkostnaderna, sade Torsten Sandgren. Har du uppvaktat regeringen och dina kompisar i riksdagen för att man ska sänka byggmomsen? Har du över huvud taget rest frågan att avskaffa fastighetsskatten, inte bara på hyresrätter utan även på bostadsrätter? För en hyresrätt motsvarar fastighetsskatten en hel månads-hyra.

Har du inom ditt parti på allvar diskuterat att ta upp *fighten* med byggfacket och se till att medborgare i sådana övriga EU-länder som Estland, Lettland och Litauen kan komma hit, med ett kollektivavtal som gäller på deras arbetsplats, och bidra till att sänka boendekostnaderna för stockholmarna? Vad har du egentligen gjort för att bidra till att det ska bli billigare att bo?

Anförande nr 98

Torsten Sandgren (v): Ja, Kristina Alvendal, vi i Vänsterpartiet har faktiskt uppvaktat våra egna och påpekat att det behöver göras saker när det gäller byggandet. Vi har också försökt att få ned byggkostnaderna. Däremot vill jag inte ge mig in i tävlandet med Moderaterna om vem som ska bygga billigast. Det slutar väl med att vi får hämta billig arbetskraft från något låglöneland där dagslönen ligger på 1 dollar. Lägre än så är det svårt att komma om man ska bygga här i Stockholm. Men å andra sidan innebär det en viss kostnad att ta hit den arbetskraften.

Att de i de baltiska länderna, som nu är EU-medlemmar, har en taskig lön är inte på något sätt någonting som vi ska utnyttja. Tvärtom ska vi hjälpa dem att få en bättre lön så att de kan konkurrera med sin kunskap och inte med sina låga löner.

Anförande nr 99

Rolf Koberg (m): Ordförande, fullmäktige! För två fullmäktigemöten sedan diskuterade Annika Billström och jag min motion om öppenhet och transparens i bolagssektorn, och vi var i hög grad överens. Men det var f.s., alltså före stiftelsen. I dag finns det anledning att påminna om det mest uppenbara, att fullmäktigebehandling i sig är en basal form av öppenhet och transparens, och nu är till och med den hotad.

Å ena sidan framgår det av er skrivelse av den 9 mars att det är oklart om er bostadsstiftelse måste följa stadens bostadsförsörjningsprogram när det gäller bland annat byggandet. Å andra sidan vill ni att fulläktige här i kväll ska anta en delrapport om stadens bostadsförsörjningsprogram 2003–2006, men som ni vill att vi i fullmäktige redan i år ska avhända oss möjligheterna att styra.

Då frågar sig vän av ordning: Kommer vi över huvud taget att ha fler debatter om bostäder och byggande? Eller är det här så att säga sista natten med bostadsgänget? Är det sista fullmäktigemötet innan den självägande bostadsstiftelsen tar över? Om det skulle vara sista natten med bostadsgänget skulle jag vilja hinna göra en sak, nämligen ge en eloge till majoriteten. Nu börjar ni närma er de nivåer på konkret byggande som vi hade i slutet av förra mandatperioden. För Svenska Bostäder var målet 2001 och 2002 tusen lägenheter, och vi nådde upp till nästen 800 lägenheter. Det var vi nöjda med då, och ni kan vara nöjda med de nivåer som ni nu är på väg att komma upp till.

Men det vore klädsamt om Leif Rönngren och andra s-borgarråd slutade med lögnerna om att vi förbjöd byggandet. Det vore också klädsamt om brösttonerna kring studentbostäder upphörde. Av rapporten framgår det att det nu byggs 356 studentlägenheter. Planarbete görs för ytterligare 500 som ska byggas senast 2006. Därtill kommer Skrapan med sitt numera halverade antal studentbostäder. Det blir alltså runt 1 300 studentlägenheter på en hel mandatperiod. Det är färre än det antal nya studentbostäder som bara pengarna från Skrapan hade räckt till.

Annika Billström tackade tidigare för våra tips om fler stiftelser. Låt mig då ge er ytterligare ett tips. Det är faktiskt ofarligt att bygga studentbostäder, för de kan inte ombildas. Så bygg nu nya, riktiga studentbostäder, fullfölj alla planer som ni fick ärva av oss och låt denna församling fortsätta att debattera och besluta om bostadspolitiken och skipa stiftelsejoxet.

Jag yrkar bifall till det moderata förslaget.

Anförande nr 100

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Herr ordförande! Py Börjeson kommer senare att föredra detta med siffrorna som ni hävdar att vi inte far med sanning med.

Nej, det här är inte sista natten med bostadsgänget. Förslaget till beslut innebär bland annat, som jag sade i mitt inledande anförande, att vi ger både stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden i uppdrag att påbörja arbetet med att ta fram den nya bostadsförsörjningsplanen. Vi delar väl alla visionen om att Stockholm ska växa, och att vi gör det på en ganska tuff internationell marknad. Vi behöver arbetskraft till den här regionen. I vår värld är det så att bostadspolitiken är en oerhört viktig del för att garantera bostadsbyggandet, för att man ska klara av detta och för att se till att skapa rättvisa och lika villkor för människor som inte har en fet plånbok och som inte har ett bra kontaktnät.

Sedan finns det säkert mycket mer som vi kan diskutera mer konkret, bland annat vad vi själva kan påverka och göra för att få ned byggproduktionskostnaderna. Det instämmer jag i, och jag ser fram emot konstruktiva diskussioner om detta.

Anförande nr 101

R o l f K ö n b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag blir lika glad varje gång Leif Rönngren använder sådana ord som uppdrag och som han använde tidigare på frågestunden. Det tyder på att det ändå finns något slags vilja att ge denna församling en roll när det gäller att ge uppdrag, ägardirektiv och sådant. Men problemet är ju att när ni ger er in i stiftelselandet, när ni reser över gränsen in i stiftelsevärlden upphör sådana ord att ha någon betydelse. När ni själva skriver att det är oklart om er egen stiftelse har att följa stadens bostadsförsörjningsprogram när det gäller byggandet och en hel del annat finns det – som Cecilia Brinck var inne på tidigare – anledning att fundera över: Vet ni vad det är som ni föreslår?

Jag noterar med glädje att det inte är sista utan möjligen näst sista natten med bostadsgänget. Men ni är alltså på väg ut på den svagaste och tunnaste av isar. Vi som vill bygga och vi som vill utveckla bostadsbolagen och ge dem uppdrag, vi kommer att bekämpa stiftelsen till varje pris.

Anförande nr 102

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ja, du Rolf, det är nog inte därför som ni bekämpar stiftelsen, utan det är snarare därför att ni är rädda för inte få sälja ut allmännyttan, vilket ni skulle göra om – Gud förbjude – skulle återfå makten.

Egentligen är oppositionens förhållningssätt väldigt smickrande för oss. Det hade ju inte ens gått ett år efter valet förrän ni började häckla oss för att vi inte hade kunnat uppfylla alla målsättningar som vi hade föresatt oss i vår koalition – väldigt smickrande egentligen.

När det gäller bostäder tar det lite tid. Sten Nordin sade att vi bygger det som ni planerade. Om ni då tycker att vi bygger för lite faller ju ansvaret för detta tillbaka på er själva. I så fall planerade ni för lite under er tid vid makten.

Som sagt tar det tid att bygga bostäder. Det är markanvisning, start-PM, detaljplanering och bygge. Det tar ibland ett par år innan det blir klart. Om detaljplanen överklagas och mark behöver saneras, som ofta är fallet när man bygger på redan exploaterad mark, kan det ta ännu längre tid.

Men vi har markanvisat och markanvisat, och den berömda ketchupeffekten är nu på gång. Det byggs som aldrig förr i Stockholms stad, och det byggs hyresrätter. Det byggde ju inte ni på er tid. Jag kommer ihåg första året under den förra mandatperioden. Då lyckades ni med konststycket att planera för noll hyresrätter. Vi verkar för blandade upplåtelseformer i alla områden, *fifty-fifty*. Hälften ska vara hyresrätter, och allmännyttan får bygga. De som bygger hyresrätter ska ha avtal med Bostad Stockholm. Det är vad som menas med blandade upplåtelseformer och ett varierat utbud.

Vi har också i huvudsak varit väldigt överens inom majoriteten när det gäller byggen. Visst, det har förekommit några enstaka fall där vi har haft olika uppfattningar. Det har gällt till exempel Sätorskogen, Nackareservatet och vid några tillfällen intrång i idrottsmark. Men vi har varit oerhört överens, och vi kommer att klara att bygga de 20 000 lägenheterna.

Bostad ska vara en social rättighet. I stället för att häckla oss tycker jag att ni i oppositionen kunde påverka era partibröder som styr i ett antal kranskommuner för att också de borde ta sitt ansvar för bostadsbyggandet i sina kommuner. Det är ju en i stort sett gemensam bostadsmarknad i Stockholms län.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 103

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige, Ann-Marie Strömberg! Jag tror att du har helt rätt i att både ni och vi är bättre på det här under andra halvan av respektive mandatperiod. Ett skäl till att vi inte genast kom i gång med att bygga studentbostäder var att den planberedskap som vi ärvde efter er var lika med noll. Ni ärvde en betydligt större planberedskap av oss.

Vi kommer att bekämpa stiftelserna av de starkaste och mest grundläggande orsaker, nämligen stockholmarnas rätt att välja bostadspolitik i varje val. Ni planerar nu att undandra stockholmarna den rätten, och därför kommer vi att bekämpa stiftelserna till varje pris.

Anförande nr 104

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Vi bygger ju bostadsrätter också. De som har problem med att finna en bostad i Stockholm är ju inte de som har råd att köpa, utan det är de som endast kan och vill hyra lägenheter. Ni byggde inte hyresrätter, det gör ju vi. Men vi bygger också bostadsrätter. Vi bygger till och med småhus. Det är vi som verkar för blandade upplåtelseformer.

Anförande nr 105

L o t t a E d h o l m (fp): Ann-Marie Strömberg vill uppmana kranskommunerna att bygga mera, och det har hon ju verkligen rätt i. Dock vill jag påpeka att borgerligt styrda kranskommuner bygger betydligt mera än socialistiskt styrda. Och allra mest i den här regionen bygger Solna stad med en folkpartist som ordförande i byggnadsnämnden.

Anförande nr 106

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Det var ju bra att du kunde hitta ett exempel, men hur är det med produktionen av hyresrätter i till exempel Täby och Danderyd?

Anförande nr 107

Borgarrådet P y B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! När vi nu diskuterar bostadsbyggandet vill jag ändå poängtera att jag är väldigt stolt. Jag är stolt över att vi har det goda samarbete som vi har i stadsbyggnadsnämnden och också i – enligt vad jag har hört – gatu- och fastighetsnämnden. Jag är också glad över det goda samarbetet med byggherrar och entreprenörer. Jag är stolt, men jag är ännu inte nöjd.

Vi har nästan 6 000 lägenheter klara i byggnation, och det har inte byggts så mycket sedan mitten av 70-talet. Det är trots allt en framgång. Vi har också planprocessen i gång för de 20 000 nya lägenheterna. Det går inte att bo i en plan, säger ni och raljerar. Nej, det är kallt och dragit i en sådan. Men det går inte heller att bygga utan en plan, för då blir det väl lika kallt och dragit.

Det har tagit tid att komma i gång. Det var en dokumenterad låg planberedskap när vi satte i gång. Det som var problemet för oss var att den planberedskap som fanns inte svarade mot det behov som finns av billiga bostäder. Det är detta med att bygga billigt som är den stora utmaningen för oss. Vi måste klara det.

Det vi gör i dag är bland annat att vi har mycket ingående diskussioner med länsstyrelsen när det gäller investeringsstödet. Det handlar om infrastrukturstöd till byggnationerna. Vi har satsat mycket pengar för att förbilliga produktionen.

Det pågår ett ökat industriellt byggande. Vi har fått in många nya aktörer. Vi har också haft en mycket framgångsrik arkitekttävling inom Familjebostäder som har gett ett väldigt bra resultat, och det har också tagits fram typhus, som jag var inne på tidigare.

Vi har kommit ned till en hyra på 6 700 kr för en trea i nyproduktion, och det tycker jag är ganska bra. Men vi är inte nöjda med det, utan vi måste naturligtvis fortsätta det här arbetet.

Kristina Alvendal, när du anklagar kollektivavtalet för att vara en del i det som fördyrar bostadsbyggnationen måste jag ändå vända mig till dig. Reinfeldt – din egen partiledare – tillsammans med sju av tio svenskar ställer sig bakom det svenska kollektivavtalet och tycker att det ska värnas. Att gå in på hela den svenska lönepolitiken tycker jag är ett mycket märkligt sätt att föra argumentationen på.

Jag stöder kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 108

Kristina Alvendal (m): Ordförande, fullmäktige! Det är ingen som har sagt någonting om kollektivavtalen. De lettiska byggnadsarbetarna, som det här handlar om, hade faktiskt kollektivavtal i det land där de hörde hemma, ett land som råkar vara ett europeiskt land som är med i Europeiska unionen.

Genom att rikta upphandlingar till byggföretag i Europa, genom att skicka efter moduler från Estland på grund av att arbetskraften är billigare där kan man få ned boendekostnaderna.

Py Börjeson, vad är det för skillnad på lettisk arbetskraft här i Sverige och i Lettland? Det är okej att köpa moduler från Estland och Lettland, men det är inte okej att den arbetskraften kommer till Sverige och bidrar till att vi får längre boendekostnader.

Anförande nr 109

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Fullmäktige, ordförande! Jag trodde att Kristina skulle få svar på en så lätt och rak fråga.

Det är faktiskt smått absurt att höra majoriteten beskriva sin framgångssaga när det gäller bostadsbyggandet i Stockholm. Den öppna omsättningen av bostäder är ju löjligt liten, och den har ersatts av en svart marknad. På radion hörde jag i går att den till och med har gett upphov till en marknad för perversa typer att komma med perversa förslag till folk som söker lägenhet.

De absurda priserna på bostadsrätter och hus talar sitt tydliga språk. Det jag saknar är ett driv hos majoriteten för att bryta dödläget. Den politik som i dag förs leder möjligtvis till en ketchup-effekt. Väljarna och verkligheten får väl utvisa huruvida det är sant. Men det bryter ju inte någon tendens på Stockholms bostadsmarknad när det gäller tillgången på billiga bostäder.

Och var finns drivet hos majoriteten mot skattenivåerna, för radikala satsningar på kollektivtrafik och infrastruktur, för en integrerad bostadsmarknad i hela regionen? I stället står ni här och pratar om att ni har en bidragspolitik för bostäder. Det är genom bidrag som man ska få ned kostnaderna. Jag tycker att ni själva borde höra hur absurt det låter. Hyreslägenheterna ska få bidrag av staten.

Torsten Sandgren säger att saker måste göras och att man har framfört det till majoriteten i riksdagen. Men han nämnde inte vilka saker som måste göras. Och det har väl en enkel förklaring. Majoriteten är nämligen mer intresserad av bevara det system som de själva har varit med om att skapa än att driva Stockholms intressen mot en stat och en riksdagsmajoritet som inte förstår våra behov och våra förutsättningar.

Ni säger att ni är nogga med att bygga för alla i områden där alla redan kan bo. Det leder osvikligen till en segregeringspolitik och till en politik där bostadsbyggandet inte sker i den takt som skulle behövas.

Jag tycker att det är häpnadsväckande att Ann-Marie Strömberg säger att det är oppositionen som ska fixa bostäder. Grattis till en uppenbar icke-politik!

Anförande nr 110

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Herr ordförande! Vi tar inte till brösttoner, slår oss för bröstet och säger att vi är oerhört duktiga och bra. Delvis är vi det i och för sig, men det går att göra saker och ting bättre, och det måste vara utgångspunkten för en sådan här debatt som jag tycker tenderar att bli ganska gnällig. Man ser bara problem och bekymmer.

Det som är bekymmer och problem för ökat bostadsbyggande eller för att få ned produktionskostnaderna ska identifieras och åtgärdas. Det är min bestämda uppfattning, och den delas nog i alla fall av majoriteten.

Jag står fortfarande i kö på bostadsförmedlingen. Antalet förmedlade lägenheter har ungefär tredubblats under dessa år, och det är väl en tydlig indikation på att någonting händer på Stockholms bostadsmarknad.

Jag har tidigare berättat om att när jag skulle ta första spadtaget i ett av dessa projekt – jag har en spadsamling på roteln – var spadarna slut på grund av alla byggprojekt som för närvarande pågår i vår stad.

Anförande nr 111

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Det var kanske någon spadinköpare som inte hade tilltro till er politik, men det är en annan femma.

Så fort de borgerliga invändningarna mot er politik inte duger för er säger ni att vi gnäller. Jag tycker att jag var rätt konstruktiv i mitt inlägg och gav en massa tips om vilka frågor ni skulle kunna driva för stockholmarnas bästa. Men ni vägrar att debattera er egen roll i att skapa förutsättningar för att radikalt minska byggkostnaderna. Vi har pratat om slopad byggmoms och fastighetsskatt. Det är väl ganska konkreta förslag till en politik för Stockholms majoritet som ni lätt skulle kunna anta, om det inte var så att ni är mer intresserade av att bevara det system som er riksdagsmajoritet är så himla intresserad av att hålla om ryggen, trots att det får sådana konsekvenser för Stockholms stad i det här konkreta fallet.

Anförande nr 112

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Nej, det är majoriteten som har huvudansvaret för bostadsbyggnationen. Men de partier som är i opposition i denna stad har ju majoriteten i en del kranskommuner, och dessa kommuner tar inte sitt ansvar för bostadsförsörjningen. Bostadsförsörjningen i Stockholms län är inte enbart en fråga för Stockholms stad, utan det är ett ansvar för alla kommuner i länet. Det var det jag sade i mitt första anförande.

Sedan har jag mycket svårt att förstå din argumentation i övrigt. Ökat bostadsbyggande och ökat antal hyresrätter gynnar ju dem som söker bostad i staden.

Anförande nr 113

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Det är ju inte ofta man håller med det som någon från Vänsterpartiet säger i fullmäktigesalen. Men vi är helt överens på den punkten. Självklart tar kranskommunerna ansvar för bostadsmarknaden i regionen. Min fråga är: Vad gör ni för att se till att det samverkas på bred front med våra grannkommuner? Vad gör ni för att se till att det – som i andra storstäder i världen – byggs snabbspår långt ut i bushen för att man snabbt ska kunna ta sig in till sina arbeten i innerstaden? Vad gör ni från Stockholms stads sida för att driva dessa frågor inför de som sitter på plånböckerna, de som har makten över lagstiftningen och gentemot grannkommunerna så att det blir en sammanhållen politik i den här regionen?

Det är den diskussionen som jag saknar från majoriteten. Ni är väldigt intresserade av att fokusera på kommunala förvaltningar och våra egna bolag, men jag ser er sällan ta diskussionen med våra grannkommuner.

Anförande nr 114

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige! Det är självklart att det är bra att det byggs, det råder det ingen tvekan om. Det är också jättebra om man kan bygga billigt. Men då kan man inte bara prata om det. Det går inte att, som talarna här, bara köra med en massa floskler när det gäller bygg- och boendekostnader. Resultatet talar för sig självt.

Fortfarande är det inget av de ansvariga borgarråden som har kommenterat frågan varför man inte driver frågan om sänkt byggmoms fast man i den här salen gick till val på att tillsammans med dåvarande bostadsministern Lövdén driva den frågan. Vad händer med det? När tänker ni uppvakta regeringen? Kan vi fatta beslut i dag om att vi kan göra en tvärpolitisk uppvaktning? Varför kommenterar ni inte att fastighetsskatten för en hyresgäst i Stockholm motsvarar ungefär en månadshyra varje år. Det är jättemycket pengar för stockholmarna.

Jag tycker ändå att det är intressant att höra hur ni resonerar när det gäller byggfackets monopol på arbetskraften här i Sverige. Varför är det okej att köpa färdiga moduler från Estland som estländare med estniskt kollektivavtal har tillverkat i Estland medan det inte är okej att samma estländare bygger husen på plats i Sverige? Varför gör ni skillnad på det i ert EU-samarbete?

Partier som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet pratar om solidaritet. Om det är någonting som är solidaritet så är det väl att hjälpa de människor som nu har blivit medlemmar i Europeiska unionen. De har varit förtryckta av kommunismen i 40–50 år. De har en hackig ekonomi. Estlands medborgare, arbetare, snickare, byggarbetare tjänar bra mycket mer med ett estniskt kollektivavtal här i Sverige än vad de skulle göra hemma i Estland. Men det förvägrar ni dem. Jag tycker att det är upprörande. Sedan försöker ni få det till att vi är emot kollektivavtal.

Men ni ser ju inte vad ena handen beslutar och vad resultatet i slutändan blir. Visa nu ni vad ni har gjort för någonting för att ta tag i de tre största delarna som påverkar boendekostnaderna för stockholmarna!

Anförande nr 115

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag tycker att det är en mycket märklig solidaritet att arbetare ska komma hit från andra delar av världen och arbeta med sämre löner och med sämre avtal än vad svenska arbetare får. Det är inte vad vi menar med solidaritet.

Anförande nr 116

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Det är tydligen så att ni också har monopol på att definiera vad solidaritet är. Solidaritet är för mig att hjälpa människor som under en ganska lång tid, 40–50 år, har varit förtryckta av kommunismen och har en knackig ekonomi. De skulle få det väldigt mycket bättre om de fick jobba här i Sverige än vad de har när de jobbar i till exempel Estland. Ni på er kant är kanske inte heller så mycket för frihandel.

Varför är det okej att importera estniska moduler för att få ned boendekostnaderna medan det inte är okej att få hit estländare som arbetskraft?

Anförande nr 117

B e n g t S a n d b e r g (s): Kristina, det handlar i allra högsta grad om solidaritet, att de som jobbar här ska ha samma lön som vi andra har och inte en tiondel av den. Det handlar också om lika konkurrens. Jag tror inte att någon arbetsgivare i Sverige skulle vilja ha konkurrens med estniska lönenivåer. Det skulle kunna slå ut de flesta av våra branscher. Det handlar inte om någon facklig protektionism, utan när man kommer hit ska man ha samma villkor som alla andra. Det är i allra högsta grad svensk solidaritet.

Anförande nr 118

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Det var ett jättespännande resonemang. Det innebär alltså att du är emot att man köper billigt. Du vill ha tullar och stopp för frihandel i världen. Därmed säger du att det inte är solidaritet att importera billigare moduler för att få billigare bostäder här. Det i sin tur tar jobbet från ett annat fackförbund, nämligen industrifacket. Då tycker jag att Socialdemokraterna ska stå upp för det, införa tullar och vara emot frihandel, om man är emot att människor kommer till Sverige för att jobba.

Anförande nr 119

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Flera av företrädarna för majoriteten – bland annat Ann-Marie Strömberg – har under kvällen sagt att vi skulle vara bekymrade över att ni ska lyckas. Vi måste klara ut det här. Eftersom vi backar upp byggandet är vi nöjda med att det byggs. Och jag vill upprepa det: Vi är nöjda.

Det är när det inte byggs som vi blir bekymrade. Det är när Miljöpartiet skickar med sina brasklappar och särskilda uttalanden, det är när ni fattar olagliga beslut om tomt-rättsavgälder så att både hyresrätter och bostadsrätter blir dyrare i slutändan, det är när ni lägger mer pengar på att köpa färdiga lägenheter än på att bygga nya – som när det gällde Svenska Bostäder 2003 – det är när ni vill föra bort bostadsbolagen från insyn och demokratisk styrning och lägga dem i en stiftelse, denna perfekta grogrund för mygel och misskötsel, det är när ni lägger mer pengar på 420 lägenheter i Skrapan i stället för på 1 600 nybyggda fräscha studentlägenheter, det är då vi blir bekymrade, inte när det byggs. Jag ville bara klara ut det.

Anförande nr 1200

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Då får jag väl slicka i mig det berömmet. Det var första gången någon från den sidan var nöjd med att vi bygger. Jag tycker att ni har varit så väldigt missnöjda hela tiden, men det var ju alltid någonting.

När det gäller stiftelsebildningen tror jag fortfarande att ni är väldigt oroliga för att vi därmed kommer att försvåra ombildningar till bostadsrätter. Javisst, vi värnar om allmännyttan och hyresrätterna, och stiftelsebildningen kommer inte att innebära att det

blir slut på bostadsdebatterna här i denna sal. Det kan ni vara alldeles lugna för. Vi kommer att fortsätta att diskutera.

Men vi har olika målsättningar. Vi vill bygga bostäder, ja. Men vi vill bygga hyresrätter och bostäder för alla. Tomträttsavgälderna var ett sätt från vår sida att gynna dem som bygger hyresrätter så att man kan få ned hyrorna. Det var därför som vi ville ha olika avgäldsnivåer för bostadsrätter och hyresrätter, och denna fråga är nu under rättslig prövning.

Anförande nr 121

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag noterar nu att Ann-Marie Strömberg har övergått från att vara bekymrad till att vara orolig. Vi för vår del är varken bekymrade eller oroliga för att det byggs. Jag tror ändå att ett antal företrädare under kvällen har klarat ut att vi står bakom ett antal saker, att vi mycket tydligt har lämnat över en betydligt större katalog i alla avseenden än den som vi fick ära av er förra gången.

Sedan är det intressant varje gång Ann-Marie Strömberg försvarar stiftelseidén. Jag börjar tro att Annika Billström menade allvar när hon tackade för tipset om allt annat som man kunde lägga in i stiftelser. Vi får nog anledning att återkomma till stiftelsefrågan betydligt fler gånger än vad jag trodde i början av den här kvällen.

Anförande nr 122

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Jag tror dessvärre inte att Kristina Alvendal tillsammans med sina moderatkamrater är intresserade av att bygga billiga hyresrätter för stockholmarna. Om hon skulle ha ett sådant genuint intresse skulle hon inte delta i beslutet om att sälja Stockholmshem till en utländsk investerare. Om hon nu skulle sälja Stockholmshem, vad skulle det innebära för hyresgästerna? Det är klart att en investerare inte i första hand skulle driva Stockholmshem till självkostnadspris, utan man måste få en avkastning på 6–7 procent. Var kommer man att hämta den vinsten om inte via höjda hyror, Kristina?

Sedan ondgör sig Kristdemokraterna över att omsättningen av hyresrätter har minskat. Ert minne är bra, men kort. Ni har själva deltagit i att sälja upp till 13 000 lägenheter under den förra mandatperioden. Ni har dessutom på riksnivå tagit bort anvisningslagen. Det gör att värdarna godtyckligt väljer sina hyresgäster. De som har bra kontakter och höga inkomster är välkomna medan andra får söka sig till annat.

Anförande nr 123

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte om det har gått församlingen förbi att jag hela kvällen har drivit sänkt fastighetsskatt, bort med byggmomsen och att man ska konkurrera med lönerna på ett för stockholmarna mycket mera inspirerande sätt.

Jag tycker däremot att det som du nu säger är rätt intressant. Du tar upp hyresgästernas väl och ve och säger att hyrorna kommer att höjas med vår politik. Har du över huvud taget funderat över hur det kommer att bli med en stiftelseform? Om man för

över de kommunalt ägda bostäderna till en stiftelse visar aktuella uträkningar på att hyrorna måste höjas med ungefär 800 kr i månaden för en normalstor lägenhet. Kan du förklara för mig hur det kan vara bra för hyresgästerna?

Anförande nr 124

M e h d i O g u z s o y (v): Kristina, det är dina uträkningar. Anledningen till att man inför stiftelseform för de kommunala bostadsbolagen är klart och tydligt att man inte vill spekulera bort kommunens egendom, som ni brukar vara duktiga på att göra. Ni företräder framför allt storkapitalet gentemot hyresgästerna, det är ju ett välkänt faktum. Ni reade ut till exempel Fortum. Vinsten med det kan ni ju själva läsa om i medierna.

Men du måste ändå hålla med om att om vi säljer Stockholmshem kommer investerarna att kräva avkastning, och det gör de via förhöjda hyror.

När det gäller fastighetsskatt och moms tycker vi att hyresrätten är missgynnad jämfört med bostadsrätten. Den som äger en bostadsrätt kan göra skatteavdrag för sina lån, men en hyresgäst har inte den möjligheten. Ta gärna bort skatten på hyresrätter men inte på villor och bostadsrätter.

Anförande nr 125

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Omsättningen på bostäder ökar väl betydligt när de går från att vara hyresrätter till att bli bostadsrätter. Då försvinner de nämligen från svarta marknaden, och man behöver inte betala 100 000–200 000 kr för ett svart kontrakt. Det blir i stället en total öppenhet och en möjlighet för mig, som inte har några kontakter i den här staden, att köpa en lägenhet om jag skulle vilja göra det.

Det ni nu vill göra är att hindra dem som vill ta över det direkta ansvaret för sitt boende, oavsett om det är i innerstaden eller i ytterstaden. Det är intressant att du tycker att jag, när jag köpte min lägenhet i Rågsved, förvandlades till storkapitalist. Det är faktiskt en talande bild av hur ni ser på folk i den här staden.

Annika Billström sade tidigare att man skulle garantera bruksvärdesprincipen för all framtid och att det var därför som vi behövde stiftelser. På Kuba ville staten skriva in i grundlagen att det socialistiska systemets evighet var omöjligt att ändra på. Jag tycker att det finns vissa likheter mellan kubansk kommunism och majoritetens bostadspolitik.

Anförande nr 126

M e h d i O g u z s o y (v): Jag tycker att dina argument är väldigt vulgära. Jag menade inte att hyresgäster ville spekulera på affärsmässiga grunder. Om man säljer Stockholmshem kommer de som investerar kapitalkostnaderna att kräva avkastning. Det är inte så svårt att räkna ut varifrån de ska hämta den.

Det är ett känt faktum att det är som ett lotteri. Du har bidragit till att sälja ut 13 000 lägenheter av Stockholms allmännytta. De som råkar att bo där drar en vinstlott, men

de som står i bostadskön drar en nitlott. Det är klart att det sänker omsättningen om man minskar på antalet hyresrätter i staden.

Anförande nr 127

I n g v a r S n e e s (m): Jag ska börja med ränteavdragen. Hyresrätterna har inga ränteavdrag medan bostadsrätterna har det fullt ut. Så sades det alldeles nyss. Fastighetsägaren får dra av räntan till 100 procent medan en bostadsrättsinnehavare som har tagit privat lån får dra av 30 procent upp till 100 000 kr och därefter bara 21 procent.

De borgerliga kranskommunerna som inte vill bygga hyresrätter vill inte bygga över huvud taget på grund av utjämningskatten, som före detta finansministern för ett par veckor sedan slog sig för bröstet med och raljerade om i en debattartikel: Vi behöver inte något EU-stöd till glesbygden för vi är så bra på utjämningsystem i Sverige. Hade man inte jävlats med stockholmarna hade vi fått EU-pengar till Norrland.

Sedan sade Py att Familjebostäder och stadsbyggnadskontoret har visat att det går att bygga billigt i en tävling förra året. Men varför gör ni inte det då? Familjebostäder har byggt hyresrätter, men man har fått skriva ned värdena på fastigheterna. Bruksvärdeshyran täcker inte kostnaden. Det finns en revisionspromemoria i stadsbyggnadsnämnden som visar på en rad olika saker som gör att det är svårt att bygga. Privata byggare måste då ta ut mera pengar om de köper Stockholms hem. Men det kan de inte göra på grund av bruksvärdeshyran. Det är ju de kommunala bolagen som sätter gränsen för vad man får ta ut. Det är tack vare att de privata byggarna är mer effektiva som de över huvud taget kan konkurrera med de kommunala bolagen som inte får gå med vinst på sin bostadsdel.

Py, du skulle kunna göra väldigt mycket genom att införa ändrade regler för stadsbyggnadskontoret. Det är inte så att vi bygger vackrare i Stockholm än vad man gör i Malmö, Västerås eller Södertälje. Det är bara det att vi bygger dyrare därför att man har olika gestaltungsprogram som helt enkelt talar om hur husen ska se ut. Det är till och med föreskrivet hur porthandtagen ska se ut.

Anförande nr 128

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Men, Ingvar, vi sitter ju i Familjebostäders styrelse båda två. Du vet väl att jag talade om det arkitektritade huset som kommer att stå på Skebokvarnsvägen i Högdalen med en hyra på 6 700 kr. Det är ett exempel på samarbete med stadsbyggnadskontoret. Man var klar med gestaltning och hela det arbetet innan. Det är ett jättebra exempel på hur man kan arbeta för att få ned produktionskostnaderna för en hyresfastighet.

Anförande nr 129

I n g v a r S n e e s (m): Py, det vet ju du lika bra som jag att det hölls en tävling förra året. Några av de företag som kom lägst i hyresnivåer fick delta i en anbuds-tävling anordnad av Familjebostäder, men de kunde inte bygga billigare i Stockholm på grund av stadsbyggnadskontorets olika regler som gäller ovanpå lagen. Det visade sig att det inte blev ett dugg billigare.

Anförande nr 130

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Ordförande, fullmäktige! Vi har under kvällens lopp fått höra frågor från Kristina Alvendal om varför det är korrekt att köpa element från Baltikum i stället för att ta hit arbetskraft. Jag hade för mig att du var ekonom, och du borde du veta den enkla sanningen som vilken som helst med facklig utbildning känner till, nämligen att det är hur mycket det kostar att leva som sätter lönenivån. Det är uppenbarligen bra mycket billigare att leva i Baltikum än här i Sverige. Därför är det naturligt att det är billigare att handla varor därifrån och därmed hjälpa upp deras export, vilket möjliggör att man med tiden får en högre lön genom de fackliga förhandlingar som du så riktigt påpekade att bland annat letterna hade.

Letternas avtal är anpassat efter de levnadsomkostnaderna i Lettland. Vår lön baserar sig på kostnaderna här i Sverige, och de här väsentligt mycket högre. Trots alla försök av lågprisvaruhus att sänka priserna ligger kostnaderna skyhögt över vad det kostar att leva och bo i Lettland. Därför tycker jag att det vore väldigt osolidariskt att ta hit arbetskraft. Dels skulle det sänka våra möjligheter att få ut ordentliga löner, dels skulle det slå ut vårt näringsliv eftersom det är ointressant med de höga lönenivåer som vi har lyckats åstadkomma.

Det här borde du som ekonom känna till utan att behöva bli underrättad av en fåkunnig om saken.

Anförande nr 131

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Jag är inte ekonom, Torsten Sandgren. Jag är utbildad jurist och min specialinriktning är faktiskt arbetsrätt. Det här kan alltså bli ett jättespännande samtal.

Du säger att det är billigare att leva i Estland och att estländarna därför inte ska få komma hit och jobba. Men om ett svenskt företag investerar och startar en verksamhet i Estland och tar med sig ett antal svenska direktörer, tycker du då också att det vore rimligt att de skulle gå ned till estländsk lönenivå och rätta sig efter estniska kollektivavtal om de jobbar i Estland för ett svenskt företag?

Anförande nr 132

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Ja, Kristina, jag är gärna med och exporterar direktörer till lägre löner i Estland.

Däremot är det näst intill konstigt att förstå hur du kan strida emot den lag som du säger dig värna om, nämligen arbetsrätten och dess olika regler. Det är allvarsamt om en arbetsrättsjurist tycker att arbetsrätten är trams, att sådant ska bort och att det ska råda fri konkurrens.

Anförande nr 133

R o l f K ö n b e r g (m): Mehdi Oguzsoy sade tidigare: Det var inte så jag menade. När det kom till kritan var inte Henrik Ehrenberg någon storkapitalist när han köpte sin lägenhet. Det var ett av kvällens största medgivanden. Men då är frågan,

Mehdi: Varför ska Henriks grannar hindras från att sänka sin boendekostnad genom att ombilda?

I ytterstaden sjönk den genomsnittliga boendekostnaden med 1 200 kr för en trea under den förra mandatperioden. Varför ska de boende i ytterstaden – till exempel Henriks grannar i Rågsved – tvingas att betala mer än de behöver?

Det är inte nog med att ni tvingar stockholmarna att betala mer för sin bostad än de behöver – en tendens som kommer att förstärkas om ni skulle hinna genomföra detta med stiftelsen – och inte nog med att ni reflexmässigt höjer tomträttsavgälderna för hyreshus för att slippa sänka dem för bostadsrätter, vilket säger någonting om hur illa ni tycker om bostadsrätter. De är nog fler här i kväll som skulle behöva säga som Mehdi Oguzsoy: Det var inte så jag menade. Det är fler som skulle behöva backa in i andra positioner än det hat mot bostadsrättsbildning som ni så tydligt, närmast övertydligt, visar i kväll, och det är skadligt för Stockholms stad. Ni bör allihop säga som Mehdi Oguzsoy sade: Det var inte så jag menade.

Anförande nr 134

M e h d i O g u z s o y (v): Det är kostigt att du, Rolf, avsiktligt misstolkar det jag sade. Jag skulle välkomna initiativ från er när det gäller att sänka boendekostnaderna för hyresgäster. Det vore spännande att höra om era förslag.

Om människor är intresserade av att äga sin bostad finns det redan en marknad. Vi har inte hindrat folk från det. Dessutom byggs det också bostadsrätter i staden. Det finns alla möjligheter i världen att äga sin bostad. Jag har ingenting emot det. Men att rea ut stadens egendom kommer vi att kämpa emot.

Anförande nr 135

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Mehdi Oguzsoy efterlyser initiativ från vår sida för att sänka boendekostnaderna. Det är ju det som några av oss har försökt att vara grundläggande tydliga med under några timmar. Mats G Nilsson gjorde ett inlägg här för någon timme sedan om just detta. Låt mig påminna om – om ni inte hörde det – att till att börja med ska byggmomsen bort, även Kristina Alvendal har varit inne på detta. Fastighetsskatten ska sänkas. Dessutom påpekade jag i mitt förra inlägg att vad ni gjorde i stället för att sänka boendekostnaden för dem som bor i hyresrätt var att höja kostnaden för dem som bor i bostadsrätt. Ni tycker så illa om detta att ni låter alla betala högre tomträttsavgäld i stället för att sänka som ni skulle ha gjort när ni torskade i domstol en gång till.

På punkt efter punkt säger vi: Sänk boendekostnaderna och gör det oavsett upplåtelseform. Men det gör ni inte därför att ert hat mot bostadsrätter är så intensivt, och det är tråkigt för stockholmarna.

Anförande nr 136

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Under hela den här debatten när vi har talat om förhållandet mellan bostadsrätter och hyresrätter är det ingen som har talat om alla dem som jag träffade under den förra mandatperioden. De

bodde i hyresrätter och var oerhört oroliga. De kunde inte förstå hur de skulle kunna skaka fram de pengar som behövdes för att köpa en bostadsrätt, om det skulle bli en omvandling i deras hus. Den sidan finns också.

Du var inne på arkitekttävlingen, Ingvar. Förutsättningen för den var platsen. Man fick fram väldigt många förslag till projekt som man kunde använda både på den här platsen och på andra ställen. Vi har alltså många nya objekt från arkitekttävlingen som vi kommer att kunna använda för att bygga billigt.

Vi har naturligtvis kontakter med Boverket och med regeringen när det gäller olika insatser för att öka och förbilliga bostadsbyggandet. Vi har också de kontakterna i samarbete med både Göteborg och Malmö. Jag är jätteglad över detta gemensamma intresse för att bygga billigt.

Jag ser fram emot förslag från oppositionen inom ramen för det som vi kan bestämma inom den kommunala beslutanderätten. Hittills har jag inte sett några sådana förslag i stadsbyggnadsnämnden.

Anförande nr 137

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Py berättade om dem som var så oroliga vid ombildningarna för att de inte skulle kunna skaka fram pengar för att köpa sina lägenheter. Min teori, som jag tror är ganska välgrundad, är att det var just en oro. De allra flesta kunde ordna finansiering till sina lägenheter. Konceptet var ju sådant att vilken bank som helst skulle låna ut pengar till ett köp av någonting som var mer värt än köpeskillingen.

Jag har varit inblandad i en sådan här process, och jag var på hyresgästföreningens skrämsemöte inför ombildningen i mitt hus i förorten. Den enda representanten för de oroliga som man kunde skaka fram var en person som hade blivit hyresgäst i en bostadsrättsförening som hade ombildats. Hon hade bara lovord att säga till bostadsrättsföreningens försvar. Hennes anledning till att vara på detta skrämsemöte för bostadsrättsombildningar var helt enkelt att hon – precis som ni – inte gillade bostadsrätt som upplåtelseform. Det är ju det som är det underliggande och direkta motståndet som hela tiden finns när till exempel Py tar upp detta som argument i den här debatten.

Jag tillhör dem som inte tycker att vi ska ombilda särskilt mycket mera i innerstaden. Men med ert nya förslag hindrar ni väldigt effektivt ombildningar i ytterstaden.

Anförande nr 138

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Vilken verklighet lever du i? Det är klart att man kan få lån på banken om man inte har skulder eller om man har tillräckligt hög lön. En släkting till mig kom tillbaka efter att ha försökt att köpa en hyresrätt. Han talade om att banken hade skrattat åt honom. Man måste nog inse att det finns personer som inte kan köpa en bostadsrätt. Därför måste vi ha riktigt ordentlig och bra hyresmarknad med billiga bostäder att tillgå.

Anförande nr 139

I n g v a r S n e e s (m): När det gäller arkitekttävlingen, Py, så var det så här: När det företag som låg bra till i just den tävlingen skulle bygga annat, på annat ställe, och var tvunget att följa Stadsbyggnadskontorets alla regler som inte fanns med i tävlingen så kunde man inte bygga billigare.

Du frågade vad vi kan göra själva här i fullmäktige i den här staden för att få ned byggkostnaderna. Det är väldigt enkelt – ta bort de gestaltningsprogram där Stadsbyggnadskontoret föreskriver vilka hängrännor det ska vara och så vidare! Tillåt industriellt byggande, till exempel! Korta planeringstiderna! I dag är det oerhört långa planeringstider.

Dessutom har vi gamla stadsplaner som gör att man inte kan bygga därför att dessa förbjuder det. Man kan till exempel inte inreda en vind därför att ett hus byggdes 1890 men stadsplanen ändrades 1930. Det huset är alltså ett svartbygge i dag, och då får man inte göra någonting i det huset. Det finns massor med regler som du skulle kunna göra något åt, Py!

Anförande nr 140

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Det finns säkert massor som vi kan göra. Men det är också väldigt enkelt att ta till Stadsbyggnadskontoret som syndabock. Jag vill nog påstå att delar av detta är en ren myt. Jag träffar alldeles för många nöjda byggherrar i dag för att kunna ställa mig bakom de påståendena.

Anförande nr 141

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte upphöra att förvånas och fundera över vad som sägs här i kväll. Det har till exempel sagts att man är emot att rea ut våra hyreslägenheter. Det är Mehdi som säger det. Men du är inte emot att skänka bort skattebetalarnas pengar genom att föra över våra bostadsbolag till en stiftelse. Jag förstår att det skulle vara det som du tycker är att värna våra gemensamma pengar. Men jag tycker nog inte riktigt det.

Jag skulle gärna vilja att ni utvecklade den här tankegången lite mer. På vilket sätt skulle det vara bättre för oss? Det kan väl inte bara vara så att den vänstersocialistiska kanten så gruvligt ogillar bostadsrätter att ni till och med är villiga att skänka bort vårt gemensamma kapital – det som vi har i bostadsbolagen?

Jag tror att både vi, lyssnarna och väljarna i den här staden skulle vara intresserade av att höra er beskriva finessen med stiftelsen lite grann. Hur mycket pengar skulle vi i så fall få tillbaka? Det är klart att vi inte kan vara kapitalister i den här staden och kräva att vi ska ta ut pengar ur våra bolag. Inte då – det har vi väl aldrig gjort! Det har väl ni aldrig gjort? Ni har väl aldrig snott några pengar från bostadsbolagen och petat in i budgetens svarta hål? Det har väl inte hänt i historien. Ska ni göra det också sedan, när det blir en bostadsstiftelse? Eller hur blir det? Det finns mycket som jag skulle önska att ni kom till oss och berättade. Jag väntar, och ser med förundran fram emot det svar som jag nu kommer att få.

Anförande nr 142

M e h d i O g u z s o y (v): Det är konstigt att du blandar ihop detta. Stiftelsen skulle tydligen innebära att vi skänker bort all egendom som staden äger. Det är en grov misstolkning, och den gör du medvetet – det kan man inte avstå från att påpeka.

När man talar om att sälja allmännyttan kan man säga att i den bostadsomvandling som ni gjorde så reade ni ut lägenheterna. Ni sålde inte de hyresrätter som omvandlades till marknadspris, utan till hälften eller en tredjedel. De människor som råkade bo i rätt lägenheter har gjort miljardklipp; det kan ni inte förneka.

Anförande nr 143

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige och Mehdi! Grov misstolkning, säger du. Men du har hittills inte kommit med någon förklaring till vad det är som skulle vara finessen med detta och hur vi skulle värna skattebetalarnas pengar genom att skänka bort bolagen till en stiftelse som vi inte längre skulle råda över. Vi skulle ju inte ens få tillfälle att prata bostadspolitik här i staden.

Du kör fram den gamla myten om att borgarna, kapitalisterna här i staden, reade bort bostäderna. Jag höll på att säga ett fullt ord nu, men det gjorde vi verkligen inte. Du hade inte kunnat få mer pengar än vad vi fick för de bostäder som folk ville ta över. Här var det inte någon sorts rea från vår sida. Men det kommer väl att bli rea från er sida nu. Kan du inte förklara vad det är som är finessen med stiftelsen?

Anförande nr 144

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande, fullmäktige och borgarrådet Börjeson! Jag är inte helt tillfreds med din redovisning av hur vi ska åstadkomma det vallöfte som Socialdemokraterna gav före valet om att byggmomsen ska bort. Ni har kontakter med regeringen. Vi kan läsa debattartiklar hit och dit ibland i tidningarna; jag vet inte om det är så ni sköter era kontakter med regeringen. Då blir man riktigt orolig.

Det är väl en sak hur oroliga vi blir och hur vi tolkar saker och ting i den här salen. Men jag tror att väljarna nu efter två och ett halvt år med er här i Stadshuset har rätt att kräva, och de vill nog också veta, hur det går med vallöftet som ställdes ut av Annika Billström, bostadsministern och lite annat folk högt uppe i sossepartiet. Byggmomsen skulle sänkas. När sänks byggmomsen? Och på vilket sätt bidrar du till detta, Py Börjeson?

Anförande nr 145

H e n r i k G e h r e n b e r g (kd): Jag får höra här av borgarrådet Börjeson att vi måste ha en bostadsmarknad där alla kan bo. Py vet ju att problemet med vissa bostadsområden i Stockholm är att alla redan kan bo där och att de som bor där inte har möjlighet att stanna i samma område och göra bostadskarriär. Därför driver ni effektivt på den segregation som ni själva har varit med och skapat med stadsplanerare och politiska beslut.

Förklara vad problemet egentligen är för dem i förorten som vill ombilda och ta det direkta och det mest demokratiska ansvar som finns för sitt boende! Ni argumenterar för blandade upplåtelseformer men hindrar i praktiken oss som bor i förorten från att göra bostadskarriär i det område där vi själva bor. Vi vet också att alla inte kan göra det, men de som kan göra det hindras effektivt med er politik.

Py undrar i vilken verklighet jag bor. Jag bor i den här verkligheten! Det är en verklighet där engagemanget har ökat dramatiskt för den boendemiljö som man har i förorten. Låginkomsttagare som aldrig har drömt om att få äga sin bostad har nu fått chansen att göra det. Kostnaderna för en trerummare har sjunkit med 1 500–2 000 kr. Varför fortsätter Py Börjeson att argumentera emot det?

Anförande nr 146

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Precis som du antagligen vill så vill vi också svara för blandade upplåtelseformer. Det är också därför vi till exempel i ditt bostadsområde har byggt, har byggt nytt och har byggt bostadsrätter.

Anförande nr 147

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Py Börjeson! Det var i samma område som du i opposition som gruppledare för Socialdemokraterna i stadsdelsnämnden aktivt verkade för att ett bostadsrättshus som skulle byggas skulle bli hyresrätter i stället. Argumentet var att alla ska kunna bo i Rågsved. Vi pratar om Vintrosagatan. Det är ett stort, högt, vitt hus som står där, om du kommer ihåg det. Nu står det där, och det är bostadsrätter för det var vi som bestämde.

Anförande nr 148

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Det stora problemet att få bostad är inte för dem som har råd att köpa lägenhet. Du glömmer, Henrik, att vi bygger bostadsrätter också. Speciellt försöker vi komplettera de områden som domineras av hyresrätter med bostadsrätter. Det är stor skillnad mellan att bygga nya bostadsrätter och att omvandla. Då utsätter man de människor som inte kan köpa – och det finns också en del som inte vill – för en väldig press. Jag undrar liksom Py Börjeson i vilken värld du lever.

Jag kommer ihåg hur många förtvivlade människor som jag blev uppringd av när ni höll på och omvandlade som värst. Det var människor som kände hur grannarna tittade snett på dem och som blev utmobbad. Jag kommer speciellt ihåg en äldre dam som ringde och nästan grät. Hon sade att det känns som om grannarna varje gång som de ser henne tänker: Varför kan inte käringen dö så att vi kan sälja hennes lägenhet? Hon kunde inte köpa.

Alla har inte möjlighet att köpa. Jag är socialarbetare, och jag vet mycket väl att det finns åtskilliga människor som inte har en chans att köpa vare sig de vill eller inte. Man får nämligen inte lån om man har en för låg inkomst. Om man är arbetslös, förtidspensionär eller nyanländ flykting så får man definitivt inte lån för att köpa. Det är därför vi är så angelägna om att värna hyresrätten. Dessa boenden måste finnas. Vi bygger också bostadsrätter, men ni byggde ju bara bostadsrätter.

Anförande nr 149

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Problemet är att er politik är helt orealistisk. Om man har ett område med 90 procent hyresrätter – hur i hundan ska ni kunna bygga det så att det blir en jämn fördelning mellan bostadsrätter och hyresrätter? Det är ju helt omöjligt.

Nu vill ni hindra existerande hyresrätter i förorten från att bli bostadsrätter. Det är er politik. Ni står här och pratar om detta som om det vore så himla självklart. Jag har tagit upp ett exempel med Py Börjeson i opposition under förra mandatperioden. Under den här mandatperioden har Stockholms hem köpt en tomt i Rågsved som var avsedd för bostadsrätter för att bygga hyresrätter. Det är den politiken som ni bedriver.

Det är klart att folk blir skräja. Ni piskade ju upp stämningen under förra mandatperioden. I min trappuppgång fanns det affischer under valrörelsen från Hyresgästföreningen, som ju tillhör rörelsen. Där stod det: Om borgarna vinner valet är det dags att packa väskorna! Det är ingen i mitt område som har fått köpa sina lägenheter som har behövt packa några väskor efter valet. Det var en privat värd, och vi kunde omvandla våra hyresrätter till bostadsrätter. Det vill ni nu förhindra.

Anförande nr 150

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Henrik! Vårt sätt att uppnå blandade upplåtelseformer är att vi kompletterar genom att bygga nytt. Vi vill inte utsätta människor för påtvingade omvandlingar. Okej – det finns en del som kan och vill köpa. Men de har möjlighet att köpa nya bostadsrätter i hus som är byggda som sådana. Vi värnar dem som inte har möjlighet att, och kanske inte heller vill, köpa. Alla kan inte få lån. Alla har inte möjlighet. Och det finns som sagt också de som inte vill köpa. De tycker att hyresrätten är en alldeles utmärkt boendeform.

Jag tycker speciellt illa om ert sätt att prata om att bostadsrätter är ett sätt att ta ansvar. Menar ni då på fullt ansvar att hyresrättsboende innebär att inte ta ansvar?

Vårt sätt att uppnå blandade upplåtelseformer är alltså att kompletteringsbebygga. Vi bygger bostadsrätter i områden som är dominerade av hyresrätter. Därmed tvingar man inte människor till omvandling. Därmed slipper människor bli hyresgäster hos sina grannar. Det är nämligen inte så att alla kan köpa sina lägenheter. Det är inte heller alla som vill.

Anförande nr 151

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ann-Marie Strömberg! Jag vet inte om någon här i salen har krävt att samtliga 100 procent av dem som bor i hyresrätter som håller på att ombildas till bostadsrätter ska köpa sina bostäder. Det är det väl ingen som har sagt! Det måste ju vara så att man ska ha möjligheten om man vill och kan. Innebär det här nu, Ann-Marie Strömberg, att bara för att inte 100 procent av de boende kan eller vill köpa sin bostad så ska minsann alla bostadsrättsinnehavare straffas med att få högre hyror genom höjda tomträttsavgifter? Det är ju någonting som ni frenetiskt har drivit i alla år. Er paroll måste vara att pungslå alla som äger sina bostäder; nu ska de straffas!

Vi hoppas att människor som bor i den här staden uppmärksammar detta och inte går på era finter. Det är klart som sjutton att vi alla vill värna att människor oavsett hur mycket de tjänar ska kunna ha ett bra boende och ett boende där de har inflytande över sin bostad.

Anförande nr 152

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Just det! Det är därför vi värnar hyresrätten. Det är den upplåtelseform som är möjlig för alla. Vi tycker att även hyresgäster ska kunna ha möjlighet att utöva inflytande på sitt boende.

Det sägs här att det skulle vara ett straff att inte få köpa sin lägenhet. Jag ömmar betydligt mer för de människor som aldrig kom in på bostadsmarknaden under er tid vid makten därför att ni bara byggde bostadsrätter. De människorna hade ju inte en chans.

Anförande nr 153

M a l t e S i g e m a l m (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att man ska hyfsa diskussionen och lägga den på ett plan där den hör hemma. Varför bygger vi i dag ungefär 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter? Det är för att man ska ha en marknad där man kan välja om man vill bo i en hyresrätt eller i en bostadsrätt.

Problemet var att den förra, borgerliga, majoriteten sålde ut stora delar, till exempel i Aspudden där jag bor, för ungefär 9 000–10 000 kr per kvadratmeter i Stockholmshem. Många av de personer som köpte flyttade därifrån efter ett halvår, och då var försäljningspriset ungefär 20 000 kr. De som flyttade först var de som hade varit med och drivit på ombildningen. Det var inga människor som ville ta hand om förvaltningen av sitt hus. De ville göra snabba klipp. Ni var faktiskt delaktiga i detta.

Det andra jag vill säga är att man måste skilja på vad som är kostnader för en fastighet. Först och främst är det entreprenadkostnaden. Låt oss säga att vi har 12 000 kr som man ska ha som entreprenör för att bygga en ny lägenhet. Man lägger på ungefär 0,49 procent, och så får man fram produktionskostnaden. I den produktionskostnaden ligger byggherrekostnad, moms och marken som man köper. Marken är moms in och moms ut, och i dag är det ingen kostnad för den delen när det gäller momsen.

Anförande nr 154

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Det var väl härligt att Malte Sigemalm var uppe i den här frågan också! Nu har alla bostadspolitiska myter varit uppe i den här debatten, och det tycker jag känns som en riktig tillgång.

Först reade vi alltså ut lägenheterna, som någon sade, trots att vi använde externa värderingar och följde dem. Sedan förbjöd vi tydligen byggande fast vi byggde tusentals lägenheter. Sedan blev hyresrätten utplånad i innerstaden fast det var fifty-fifty – precis det som Malte Sigemalm gjorde en poäng av här nyss. Kalla det balans,

eller kalla det vad ni vill. Jag tycker att balansen är ganska bra i innerstaden just nu. Däremot är den allt annat än bra i ytterstaden, men det är en annan debatt.

Jag noterar som sagt bara att alla bostadspolitiska myter har varit upp i debatten nu. Det känns väl skönt?

Anförande nr 155

Malte Sigemalm (s): Egentligen skulle man inte behöva begära någon replik på det här. Jag tycker att Rolf Könberg själv på ett mycket bra sätt har åskådliggjort Moderaternas och de borgerliga partiernas bostadspolitik.

Anförande nr 156

Inge-Britt Lundin (fp): Ordförande, fullmäktige! När det gäller det här med hyresrätter och bostadsrätter är det viktigt att vi bygger både–och och inte bara hyresrätter. Ann-Marie Strömberg envisas med att säga att ni värnar hyresrätten just för att inte alla kan köpa. Eftersom du inte säger någonting om bostadsrätten värnar du alltså inte folk som bor i bostadsrätter alls. Bostadsrättens värde för dig är noll och intet.

Jag vill ställa en fråga till dig, Ann-Marie Strömberg: Vem har råd att betala 12 000 kr i månaden för en normaltrea i Hammarby Sjöstad? Men det kanske är fint det, när man inte ens får äga den.

Malte kör fram de gamla myterna om försäljningsviljan och försäljningsönskemålen hos människor som har fått sina bostäder omvandlade till bostadsrätter. Faktum är, Malte – och det vet du mycket väl – att de flesta som har köpt sina lägenheter bor kvar i samma lägenhet. De trivs i den och tycker att det är jättekul att jobba tillsammans med sina grannar runtom i huset. Det är ett faktum, Malte. Det vore ju väldigt skönt om du annars kunde visa statistik på något annat, så att det inte bara blir munväder.

Anförande nr 157

Ann-Marie Strömberg (v): Om vi var så totalt negativa till bostadsrätter i Vänsterpartiet så skulle vi väl inte vara så överens om bostadsbyggandet som vi nu är i majoriteten. Vi har en markanvisningspolicy med hälften bostadsrätter och hälften hyresrätter. Det är så det har fungerat. Vi bygger även bostadsrätter. Men för mig är det en väsentlig skillnad på att bygga nya bostadsrätter och att omvandla hyresrätter till bostadsrätter. Det får så negativa effekter.

Anförande nr 158

Inge-Britt Lundin (fp): Ann-Marie Strömberg! Det innebär väl också att ni inte har något emot att bo i de här bostadsrätterna när ni själva får chansen.

Anförande nr 159

Malte Sigemalm (s): Jag är jätteglad att din förkylning har släppt, Inge-Britt, för nu känner jag äntligen igen den debatteknik som du brukar ha. Det är ett faktum att många säljer direkt efter det att man har ombildat. Man får loss mycket pengar på det. Det ligger väl i människans natur att man kämpar för det.

Jag tycker att det viktigaste är att man har ett brett utbud av olika typer av upplåtelseformer. Vitsen med allmännyttan är att det är ett viktigt kollektiv, som också skapar förutsättningar för bra omflyttningar i staden mellan stora lägenheter och små lägenheter, mellan folk som kanske ibland behöver flytta in i en lägenhet med hiss och så vidare.

Jag sitter i bostadsförmedlingen, bland annat i förtursutskottet. Ett jätteproblem är framför allt de äldre människor som i dag sitter på en lägenhet någonstans – låt oss säga att det är en bostadsrätt – och som behöver en lägenhet med hiss. De grejar inte detta. Hade de bott i allmännyttan hade man fixat det.

Anförande nr 160

Inge-Britt Lundin (fp): Malte Sigemalm! När du säger att faktum är att det är många som säljer med en gång så måste det vara en hemgjord statistik från Malte Sigemalm. Du har ju inte kunnat redovisa någon officiell statistik. Detta är vad du tror och vad ni kör fram för att skrämma folk. Det stämmer ju inte alls.

Det är klart som sjutton att man måste byta lägenhet när man är i olika faser av sitt liv. Man har stor familj, man har liten familj, man har ben i behåll eller man har inte ben i behåll. Så visst måste man bo på olika sätt, och det tycker jag är viktigt att värna. Men det innebär inte att vi inte ska kunna bo i bostadsrätter eller göra om hyresrätter till bostadsrätter.

Jag tycker också att vi är färdiga med innerstaden. Vi har nått en ganska bra balans just nu. Men ytterstaden är kvar, Malte. Jag antar att du delar min uppfattning.

Anförande nr 161

Borgarrådet Rönngren (s): Ordförande, fullmäktige! Det har varit en debatt som har handlat om många olika sakfrågor under kvällen. Det kanske inte har varit så mycket av det som står på dagordningen egentligen.

Det är viktigt att sammanfatta detta och säga att vi ser fram emot den kommande bostadsförsörjningsplanen också. 20K-projektet, som har redovisats i dag, har än så länge visat att det finns mycket stora resurser att sätta i gång i Stockholms stad bland tjänstemän och annat för att förverkliga målet om 20 000 lägenheter. Det gäller också målet och visionen om att göra Stockholm större och att låta Stockholm växa och kunna vara konkurrenskraftigt. Då är det viktigt med bostadsproduktion – både bostadsrätter och hyresrätter. Jag kan tycka att det blir en väldigt märklig diskussion i den här fullmäktigesalen emellanåt.

Jag begärde ordet när Henrik tog upp det här med Stockholms hem och använde det som argument för vad han tycker om hur vi i majoriteten agerar. Jag har bott i

Rågsved i 18 år och kämpat som ungdoms-SSU-klubbist för att man ska bygga på den här tomten. Jag kan säga att marknaden inte har varit speciellt intresserad. När ni markanvisade till bostadsprojekt under den föregående mandatperioden så var det till bostadsrätter. Däribland fanns fastigheten i Rågsved. När det kom till kritan så var man inte intresserad av att fullfölja projektet. Det blir för dyrt, och man får inte intäkter.

Nu byter jag roll och blir ordförande i Stockholmshem. Där har vi gjort ett samarbetsavtal med JM som möjliggör bland annat bostadsproduktion av hyresrätter på en tomt som har stått öde sedan Rågsved byggdes i början på 50-talet. Äntligen har vi nu hyresrätter på gång där – hyresradhus.

Det är oerhört viktigt att man kan samverka i sådana projekt. Vi har gjort det i Årstadal också, där det bara var planerat för bostadsrätter på grund av den förra majoritetens agerande. Vi har gjort ett samarbetsavtal där vi nu bygger ett antal hyresrätter i ett område som var mycket präglad av bostadsrätter. Vi måste ha båda formerna. Det tycker jag är väldigt bra. Det är bra att man hittar olika lösningar för att bygga andra former av hus också, som man kan bo i. Det gäller inte minst villor och radhus.

Debatten måste handla om framtiden också och om vad vi vill åstadkomma. Jag tror att det då finns en bra mycket större samstämmighet i den här salen än vad debatten har visat.

Det sista jag vill säga gäller inlägget om bostadsrätter. Det går alltid att hitta bekymmer och problem. En fråga som inte har varit uppe är vad som händer när bostadsrättsomvandlingen har drivits i gång och de ekonomiska intressena börjar ta vid. Grannar börjar jaga grannar och bostadsrättsföreningar vill sälja lägenheter för att få intäkter till föreningen. Detta är också en del i problematiken och bekymren. De som drabbas av det är de som inte har mycket pengar och som har svårt att hävda sig på bostadsmarknaden. Därför är det viktigt att vi fullföljer hyresrättsutbyggnaden nu med de 8 000 lägenheterna i allmännyttan.

Anförande nr 162

Borgarrådet N o r d i n (m): Det är fullständigt fascinerande att den här majoriteten planerar en enda bostadsrätt. Sedan, när ni står i talarstolen och pratar om människor som bor i bostadsrätt, så beskriver ni dem ensidigt som hornbeprydda djävlar som bara är ute efter sina grannar. Borgarråden har stått här på rad och beskrivit bostadsrättsboende människor som de mest onda figurer som finns. Ni får väl hyfsa debatten lite grann i alla fall!

Det finns en viktig skillnad i den här salen. På vår sida bekämpar vi inte olika boendeformer, utan tycker att det är människors efterfrågan som ska se till att styra vad som kommer fram. På er sida har ni väldigt kraftfulla åsikter om att vissa boendeformer skapar onda människor. Det är ju vad ni säger. Det är inte trovärdigt när ni står och påstår det. Ni vet ju att ni måste säga att ni släpper fram olika bostadsformer. Men ni tror ju inte själva på det! Det avslöjar sig grymt när ni kommer upp i talarstolen att den enda handen inte tycker om vad den andra gör.

Anförande nr 163

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jag delar inte Sten Nordins bedömning av det som vi har sagt. Det är ingen som jagar någon här. Det är inte någon som baktalar bostadsrätterna som form. Det är väl en alldeles utmärkt form att kunna bo i.

Vi vill utveckla allmännyttan också. Vi vill utveckla hyresrätten så att man får samma möjligheter och förutsättningar när man har en hyreslägenhet som man har i en bostadsrätt. Det uppdraget finns i ägardirektiven i koncernen och det jobbas för fullt med det i allmännyttan. Det tycker jag är bra och viktigt.

Sten Nordin tar upp efterfrågan. Vad innebär det i praktiken? Det innebär att de som har råd, pengar och kontakter kan få en bra bostad. Är det de kriterierna som ska gälla? Bostadspolitiken handlar om en social dimension också, som alltid försvinner när den borgerliga oppositionen – eller borgerligheten i majoritet – har möjligheten att bestämma. Då är det de som inte har kontakter eller fet plånbok som får lida för den politik som bedrivs.

Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Det innebär också att vi ska ge i uppdrag att titta framöver på vad vi ska göra. Bostadsbyggandet får inte avstanna nu.

Anförande nr 164

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): När det gäller Stockholmshemstomten i Rågsved, där marknaden enligt borgarrådet inte var intresserad och inte ville fullfölja, så var det väl fel byggherre. I det nybyggda hus som finns uppför backen hade man inga problem med att sälja bostadsrättslägenheterna. Alldeles bredvid ligger ett villaområde där det inte heller är några problem att sälja villor när det är dags.

Det som har hänt och det som är problemet är att ni accepterar sakernas natur. Här är det hyresrätter! Då ska det fortsätta att vara det – vi bygger fler! Så tänker ni, och ni gör ingen ansträngning att försöka bryta mönstret.

I en tidningsrubrik får man se att det står att grannarna spionerar. Det går att hitta skitstövlar precis överallt – också i allmännyttans hyresgästföreningar, som förföljer icke-medlemmar. Det bevisar ingenting annat än majoritetens inställning i frågan.

Anförande nr 165

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jag tycker att det är märkliga påståenden som du kommer med. Om du nu bor i Rågsved – och du har väl också suttit i stadsdelsnämnden – så borde du vara insatt i hur det där gick till. Hade inte Stockholmshem slutit ett samarbetsavtal med JM så hade det återigen blivit kört för att bygga någon som helst form av bostäder i Rågsved med allt vad det innebär. Vi behöver bygga nytt i Rågsved för att bland annat kunna bygga fler matbutiker, närservice och Lidl och allt vad vi planerar för där nere i hörnet.

Det är också viktigt att säga är att det inte var någon som var emot det här. Det var en fullständigt enig styrelse. Kristdemokraterna reserverade sig inte.

Anförande nr 166

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Leif Rönngren! Grannar jagar grannar, står det i en artikel som du viftade med. Jag förstår att det är så som s ser på alla bostadsrättsinnehavare. Ni tror att det är så de bär sig åt allihop. Sedan kommer ni med lite gullegullord i slutet och säger att man måste bygga lite socialt och ha lite av allt på vardera stället.

Jag tycker att det är förfärligt. Det är en vulgärpropaganda som är utan like. Har du möjligen hittat någon annan artikel, som visar att hyresrättsinnehavare stör grannar, busar och bråkar? Tror du därmed också att alla hyresrättsinnehavare är allmänt störande och bråkiga? Det måste väl ligga i linje med dina synpunkter på bostadsrättsinnehavare. Det tror inte jag. Jag tror att hyresrättsinnehavare såväl som bostadsrättsinnehavare är sansade människor – de flesta av dem. Men det är ju som Henrik säger; skitstövlar finns överallt, även i politiken.

Anförande nr 167

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Det kan nog hända. Jag instämmer – de finns säkert överallt.

Det jag ville visa med den här bilden gällde den ganska konstiga diskussion som fördes här tidigare om vad som är bäst och vad som är sämst. Jag tror att man måste bygga både–och. Det står vi för i den här majoriteten. Sedan kan det vara bekymmer med grannar oavsett hur man bor. Till och med i villor har jag hört att man har bekymmer med det, om de har en riktigt bra musikanläggning.

Den här diskussionen måste mynna ut i att vi tar krafttag gemensamt för att åstadkomma att bygga bostäder. Det är väl ändå det viktigaste som vi har att se fram emot om Stockholm ska kunna växa och om vi ska kunna möta upp de utmaningar som långtidsutredningen visar på. Då kan vi inte hålla på och käbbla i den här salen. Jag har suttit här sedan 1991, och det har varit mycket käbbel hit och dit. Många frågor har handlat om vad staten och regeringen har ansvar för. Det var populärt under förra mandatperioden också att hänvisa till regeringen. Men vi kan ju titta på vad vi ansvarar för och vad vi kan göra. Det tror jag är en mer framkomlig väg om man vill åstadkomma resultat också.

Anförande nr 168

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande, fullmäktige! Det är tydligen jobbigt att så många människor tycks vara så intresserade av att äga sin bostad. Vi anlägger inga moraliska aspekter på upplåtelseformer när det gäller bostad. Vi tycker inte att bostadsrätt är bättre eller moraliskt mer högtstående än vad hyresrätt är. Det gör ni, fast tvärtom! Ni tycker att hyresrätt är vackrare, finare, stiligare och bättre i alla avseenden än vad bostadsrätt är.

För att driva hem det ägnar ni er åt ett rätt kvalificerat förtal och allmänt skitpratande om bostadsrätter, bostadsrättsföreningar, bostadsrättsomvandlingar och bostadsrättsinnehavare. Borgarrådets senaste inlägg i denna talarstol var rätt signifikativt. Först går du upp och viftar med en tidningsartikel där det står att folk bråkar i en bostadsrättsförening. Jo visst – det gör de! Det har många påpekat. När detta utmanas

så säger du: Folk kan ju vara osams överallt. Men vad var det du ville säga? Jo, det var att människor som bor i bostadsrätt blir gnidna, näriga och elaka och att de inte har något annat intresse än att hålla på och bråka med sina grannar. Så är det naturligtvis inte. Människor som bor i bostadsrätt fungerar ungefär likadant som människor som bor i hyresrätt.

Det måste som sagt vara väldigt jobbigt för er, det här. Under de omvandlingar, framför allt i ytterstaden, som genomfördes under den förra mandatperioden visade det sig att många människor ansträngde sig. De skrapade och samlade ihop hela sitt nätverk för att de så oerhört gärna ville kunna äga sin lägenhet hellre än att hyra den. Människor gjorde stora personliga uppoffringar för att kunna få ihop pengar för att kunna äga sin lägenhet. Det var deras livsdröm. Under den perioden kunde de förverkliga den. Det tycker vi är viktigt, och det tycker inte ni. Det tycker jag är lite trist, men jag kan inte påstå att jag är särskilt förvånad.

Utgångspunkten för er politik är att det som inte alla kan ska ingen kunna. Ni skulle kunna ta och titta lite grann på kompisen Tony Blair, som ni då och då hänvisar till, och vad Labour gör. Man genomför en oerhört omfattande omvandling av offentligt ägda bostäder. Det rör sig om hundratusentals bostäder om året som omvandlas. Det är en process som drivs av Labour.

Anförande nr 169

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jag vill bara upplysa om att bostadsomvandlingen pågår för fullt i det privata beståndet. Det är en mycket hög ombildningstakt, och det gör att det är ännu viktigare att staden, kommunen och allmännyttan tar ett större ansvar för att garantera att hyresrätten finns kvar. Då kan också de som inte har pengar och inte råd efterfråga en bostad.

Ni försöker lägga värderingar i munnen på oss. Jag håller inte med om att det ena är bättre eller sämre eller att det handlar om bättre eller sämre människor. Det finns alltid folk som stör.

Det jag sade var att när ekonomi kommer med i bilden så blir det lite mer hotfullt. Det finns ett otal exempel där man faktiskt har jagat varandra. Bostadsrättsföreningarna vill ta ut högre hyror för att kunna göra större vinster. De som köper lägenheterna flyttar ganska raskt. Jag har ingenting emot det. Många av dem förverkligar sin dröm och köper ett hus ute på landet eller någonting sådant. Men det får följder för bostadspolitiken socialt sett över generationerna om man inte ser till att det finns hyreslägenheter kvar också. Det ansvaret tog inte ni.

Anförande nr 170

C e c i l i a B r i n c k (m): Ni vill utveckla allmännyttan genom att sätta den i en stiftelse och därmed helt undandra den all politisk och demokratisk kontroll. Det är intressant.

Anförande nr 171

Å s a R o m s o n (mp). Det här blev en utdragen debatt. Egentligen är jag inte så förvånad, för jag har hört det här förut. Det är en oerhört svartvit debatt. Jag förstår att det finns flera partier i salen som tycker att den är ganska rolig att föra eftersom det finns tydliga ideologiska motsättningar och sådana saker. Men liksom en del andra debatter i den här salen har den inte så stor förankring i verkligheten, tycker jag.

Jag är bostadsrättsinnehavare, och jag konstaterar att min boendekostnad har sjunkit med tanke på de låga räntorna. Jag har inte köpt bostadsrätt av några ideologiska skäl. I det område där jag ville bo och i den omfattning jag ville ha lägenhet så var det den möjlighet som var bäst i det perspektivet. Jag tycker också att det är ganska trevligt att bo på ett ställe med en intim atmosfär och ett gott inflytande.

Inflytandet är viktigt när det gäller bostäder. Det gäller ens egen bostad. Jag har hört att det även finns folk på den här kanten som tycker att det är viktigt. Då kan jag bara välkomna dem att hjälpa till i debatten. Det handlar om att man faktiskt kan ha inflytande i olika boendeformer. Man kan och bör få större inflytande också när det gäller hyresgästformen. Det finns kooperativa hyresgästformer i dag som vi försöker ge markanvisningar så att de kan bygga och utvecklas. Det finns, som borgarrådet Rönngren sade, också i direktiven för bolagen att jobba på det sättet.

Man ska öka inflytandet på det sätt som är viktigt också i en storstad. Vi kommer att ha och vi bör ha hyreslägenheter kvar i den här staden. Men även där bör vi driva en utveckling inom hyresbeståndet. Det ska vi använda allmännyttan för att göra.

Jag tycker att det här delvis liknar skoldebatten på riksnivå när det handlar om friskolor. Där har man anført, precis som vi har anført länge, att friskolorna är ett sätt att komplettera den ordinarie skolformen och att få in ny pedagogik i den kommunala skolan. Det ska ses som ett växlingsspel. Man ska kunna utveckla det här. På samma sätt ska man i boendeformerna kunna utveckla inflytandeformer. Det är också viktigt. Jag hoppas att den omsvängning som Moderaterna har gjort på riksnivå inte avstannar om Sten Nordin sätter sig i riksdagen och får som han vill när det gäller bostadsformerna. Vi måste också kunna utnyttja inflytandeformerna i hyresbeståndet.

Jag tror att det är självklart för alla att bygga blandat. Det är ju det som alla har stått här uppe och pratat om. Sedan beskyller man oss från oppositionen för att inte göra det. Majoriteten säger: Jo, det gör vi. Och så går det vidare på det sättet. Det sista i den vändan är väl inte sagt än.

Man kan konstatera att det är lätt att sitta i opposition när det gäller bostadsrättsavgälderna. Då kan man ju alltid säga att man inte ska höja. Vi var flera som satt i gatu- och fastighetsnämnden och som såg förvaltningens förslag. Det var mer än fem gånger så högt som det som man behövde höja med. Det skulle vara något slags justering till prisläget. Det är klart att det är lätt att sitta i opposition och säga att man aldrig skulle ha höjt någonting, men det tror jag nog att ni hade gjort om ni hade varit i vår ställning.

Anförande nr 172

Inge-Britt Lundin (fp): Jag har två frågor till dig, Åsa. Hur kan då du och ditt parti gå med på förslaget om stiftelseomvandling, om ni nu har gjort det? Det kan du väl tala om för oss.

När det gäller tomträttsavgälderna så undrar jag om du och ditt parti tycker likadant som kommunisterna – att det är jättebra att bostadsrättsinnehavarna ska ha högre hyra på grund av att vi höjer mer för dem än för hyresrättsinnehavarna.

Anförande nr 173

Kristina Alven (m): Jag tror inte att det är så enkelt att de kommunala bostadsbolagen är det som står för garant för valfriheten för hyresgästen. Jag bor också i en hyresrätt; jag har valt den formen för jag tycker att den passar mig alldeles utmärkt. Självfallet vill jag då ha inflytande över min boendesituation. Frågan är om det är lättare att ha inflytande i ett bestånd med 30 000 lägenheter, eller om det är lättare för en enskild hyresgäst att ha inflytande till exempel i en privat fastighet med kanske 30–50 lägenheter. Jag tror inte att man kan generalisera, men vi måste ändå se det på det sättet.

Jag tycker till exempel inte att det var acceptabelt att Stockholms hems hyresgäster var tvungna att gå omkring med långkalsonger därför att värmen är centralreglerad och att man inte kunde få upp den under förra vintern. Det är självfallet inte acceptabelt när vi har hyresgäster som har valt att bo i det kommunala bostadsbolaget. Det är inte okej i privata fastigheter heller.

Anförande nr 174

Åsa Romson (mp): Jag tror att vi är helt överens om det. Jag tror att det är många stockholmare som har haft långkalsonger alldeles för ofta den här vintern. Det beror inte bara på hyresvärdarna utan också på vintern.

Det är definitivt lättare att ha inflytande där det är färre lägenheter. Men jag tror att man också måste se att bostadsinflytandet ser olika ut. Jag skulle välkomna en diskussion om det med flera partier. Hur kan man utveckla de olika ägarformer som finns? Jag bor i en liten bostadsrättsförening med 20 lägenheter. Jag har kompisar som bor i jättestora föreningar med 500 lägenheter. Där är det också olika former av vad som är inflytande eller inte. Det beror också på vilken tradition man har. Detta är ju föreningsliv precis som allt annat.

Däremot tror jag och hoppas – och det ska jag också jobba för – att det är lättare att få ett bra bostadsinflytande om man är hyresgäst i kommunala bolag än i privata bolag. Jag kan på något sätt respektera att de privata värdarna har en annan insikt och varför de bedriver detta och äger fastigheterna. Men för de kommunala bolagen ska det vara självklart att de bedriver verksamheten för de boende.

Anförande nr 175

Moïssis Nikolaidis (s): Ordförande! Jag hade inte för avsikt att komma upp i talarstolen i kväll. Men jag blev faktiskt lite upprörd när Inge-Britt Lundin

pratade om skattebetalarnas pengar. Förresten är det en person som jag gillar skarpt, inte minst på grund av att jag uppfattar henne som tuff.

Ordförande! Under förra mandatperioden hade borgarna rena rama julafton med allmännyttan. Man lekte jultomte, och man sålde nästan hela beståndet hos allmännyttan i innerstaden. Flera av dem som köpte lägenheter kunde sälja dem nästa dag med flera miljoner i vinst. Detta är ju skattebetalarnas pengar – vår gemensamma egendom. Samtidigt ville borgarna ha ett alibi; man var också för ombildning ute i förorterna. Man satsade flera miljoner kronor i det projektet, fast man visste redan från början att man skulle misslyckas. För mig var det mycket plågsamt att se att folk kom från Svenska Bostäder till Rinkeby folkets hus. Nästan alla där var ju låginkomsttagare och hade betalningsanmärkningar. De levde på socialbidrag, och nu pratade man om att de skulle få köpa sina bostäder.

Hyresrätterna är numera en utrotningshotad art i innerstaden på grund av den borgerliga politiken under förra mandatperioden.

Anförande nr 176

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Moissis! Jag värnar skattebetalarnas pengar, vilket ni inte verkar göra eftersom ni vill skänka bort bostadsbolagen till stiftelsen.

Det här ska handla om framtiden också. Men förr i världen, när vi omvandlade hyresrätter till bostadsrätter, förlorade vi inte några pengar. Det där är en myt. Jag vill inte att du går omkring och säger att det är många som raskt ser till att få sina lägenheter omvandlade till bostadsrätter och sedan säljer dem, Moissis. De säljer inte. De bor kvar! Det är ganska skönt att ha tak över huvudet, och det är inte så himla lätt att få en hyresrätt heller.

Här deklarerar nu alla hur de bor och hur de vill bo. Jag kan säga att jag bor alldeles utmärkt i min hyresrätt.

Anförande nr 177

M o i s s i s N i k o l a i d i s (s): Nu får aldrig den lilla människan – lille Sven, lille Muhammed eller lille Hassan – någon möjlighet att i framtiden bo i innerstaden, och det är på grund av er politik.

Anförande nr 178

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande! När Leif Rönngren blev arg nyss, vilket han blev för en liten stund sedan, så refererade han snabbt till "ägardirektiven för allmännyttan". Han angav det som ett exempel på kraftfull styrning. Det var politiskt klart. Det riktigt kändes hur engagerad Leif var i att ägare direktiven minsann har tagit hand om det här.

Problemet är att det inte kommer att finnas några ägare direktiv om ni får som ni vill. Jag vill därför påminna fullmäktige än en gång om den starka kopplingen mellan kvällens ärende och stiftelseärendet. Det är ju enligt er egen skrivelse, Leif, oklart om en stiftelse måste följa det bostadsförsörjningsprogram som fullmäktige ska

besluta om strax. Ni vill egentligen att kvällens beslut bara ska innebära ovationer över att det byggs. Ni vill ha ovationer och sedan punkt. När vi nu har berömt er för det, vilket vi gjorde för någon timme sedan, så måste man fråga sig: Vad vill ni härnäst? Ni vill ta bort denna församlings möjlighet att ge ägardirektiv till allmännyttan, till exempel om att bygga.

Varför ska vi då över huvud taget ha ett bostadsförsörjningsprogram? Den frågan måste man ställa sig i denna sena timme. Observera, Leif Rönngren, att ni inte kan svara så här på den frågan: Det står i lagen. Det är inte ett tillräckligt svar på den frågan. Ingen majoritet har någonsin struntat i lagar och regler så oförblommerat som ni. Det är billtullar och nu senast – för två veckor sedan – miljöbilarna. Det har också varit tomträttsavgälderna. Det är tre exempel.

Leif Rönngren! Bortsett från att det står i lagen och bortsett från att ni ville ha beröm i kväll: Varför det här ärendet över huvud taget?

Anförande nr 179

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Till alla andra kan jag återigen säga att det här är ett oerhört viktigt ärende. Vi ska ju redovisa hur arbetet fortskrider med 20K. Det är något som vi alla står bakom. Jag vet inte hur många gånger jag har sagt det.

Fortsättningsvis kommer ägardirektiv självfallet också att vara det viktiga. Hur stiftelseurkunden och stadgarna ser ut är oerhört viktigt när man bildar en stiftelse. Det är ju det som kommer att råda sedan. Vilka politiska mål den sittande majoriteten sätter upp är också viktiga styrfunktioner. Det viktigaste är de övergripande inriktningsmålen i fullmäktige. Det här har jag också sagt tidigare. Jag tycker att debatten delvis börjar gå om sig själv.

Det finns ingenting som hindrar att man tycker saker politiskt och driver dem. Det viktiga är att man också följer upp sina politiska beslut, och det är det som vi gör bland annat genom det beslut som vi ska fatta alldeles strax.

Jag ser fram emot att få svaret på den skrivelse som vi har lagt fram i kommunstyrelsen för hur vi ska göra denna stiftelsebildning för att garantera både bruksvärdessystem och hyresrätt i framtiden.

Anförande nr 180

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Skälet till att det är så kul att debattera ägardirektiv med Leif Rönngren, vilket jag har försökt göra flera gånger i kväll, är att jag skulle vilja få klart för mig vem det är som han ser framför sig ska utfärda ägardirektiven till stiftelsen. Vem äger en stiftelse? Är det möjligen så att fullmäktige inte kan utfärda några ägardirektiv till en stiftelse därför att fullmäktige inte äger stiftelsen eftersom den äger sig själv? Ska stiftelsen utfärda ägardirektiv till sig själv?

Jag vill än en gång försöka få klarlagt om ni vet vad det är som ni ger er in på. Varje gång jag debatterar ägardirektiven med Leif Rönngren blir jag mer och mer övertygad om att ni inte vet det.

Återigen: Vem ska utfärda ägardirektiven, och vem ska vara mottagare av dem om ni ska lägga vartenda bostadsbolag i en stiftelse? Svara på den frågan, Leif Rönngren, innan vi lämnar det här ärendet!

Anförande nr 181

Malte Sigemalm (s): Ordförande, fullmäktige! Vi diskuterar bostadsbyggande och hela problematiken med att få nya bostäder. Vi från majoriteten har satt upp ett mål om 20 000 nya bostäder. Men jag tycker att vi möts av ett förakt i den här salen från oppositionen när det gäller den målsättningen. I stället borde ni väl säga: Okej – hur ska vi kunna fixa det och greja det här tillsammans? Det är ju för stockholmarnas bästa som vi har den här målsättningen om 20 000 lägenheter.

Ni pratar här i dag om bostadsrätter och slår vakt om dem. Men varför gjorde ni så stor skillnad under förra mandatperioden på hur mycket man fick friköpa sina tomter för? Då fick villaägarna friköpa sina tomträtter för 50 procent och bostadsrättsinnehavarna för 70 procent. Det var er politik på den tiden.

Titta på s. 1353 i den handling som rör ärendet! Där kan man se nya projekt som tas fram. Det är 45 hyresrätter och 140 bostadsrätter. På s. 1343 står det om Skärholmsområdet. Vi kan titta snabbt på det. Där skriver vi fram och redovisar att det planeras 1 910 hyresrätter och 1 875 bostadsrätter i det området. Och ni har mage att gå upp i talarstolen och säga att vi är motståndare till bostadsrätterna! De siffror som redovisas i detta ärende motsäger helt era argument. Jag tycker att ni ska läsa på ärendet innan ni går upp i talarstolen.

Anförande nr 182

Inge-Britt Lundin (fp): Malte! Det är verkligen inget förakt som vi visar för att ni har planer på att bygga 20 000 bostäder under perioden. Det är tvivlet på att vi kommer att klara av att genomföra dessa 20 000 som vi visar. Möjligen kommer ni nästan att lyckas, och det är ju bra. Vi behöver bygga, och vi behöver bygga mycket i den här staden om vi ska få våra ungar och barnbarn att stanna kvar här och dessutom ta emot nya människor, som gärna vill flytta hit.

När det gäller er vilja att bygga bostadsrätter så finns det säkerligen anvisningar på bostadsrätter. Men det förakt som ni i tal har visat här i kväll för bostadsrätter och bostadsrättsinnehavare talar verkligen för sig självt.

Anförande nr 183

Malte Sigemalm (s): Inge-Britt Lundin! Det som inträffar när ni står och sitter i den här salen och hyser tvivel är att ni sänder ut signaler till det som kallas för marknaden. De signalerna kan uppfattas på olika sätt. I stället borde ni vara behjälpliga med att fixa de där 20 000 lägenheterna. Det är det som är skillnaden.

Anförande nr 184

Borgarrådet N o r d i n (m): Malte Sigemalm! Jag tycker att du i alla fall ibland ska lyssna på dina borgarråd Leif Rönngren och Py Börjeson. De har stått här flera gånger i kväll och lovordat att det finns ett så brett politiskt stöd för 20 000 bostäder. Jag har svårt att begripa var du har hittat det där hånet.

Däremot tycker vi att det ska bli nyckelfärdiga bostäder, och därför har vi en del invändningar mot den politik som ni bedriver.

Fru ordförande! Det fördes ett förvirrat resonemang här om att vi särbehandlar folk. På vår tid fick folk köpa sin gräsmatta och sin lägenhet. Halva regeringen stod i kö för att få köpa. Nu får folk fortfarande köpa sin gräsmatta om de betalar 75 procent av marktaxeringsvärdet. Det tillåter du, Malte Sigemalm. Men du säger nej till att man får köpa sin lägenhet. Det är ni som särbehandlar folk.

Anförande nr 185

M a l t e S i g e m a l m (s): Vi säger inte nej till att man får köpa sin lägenhet. Det ombildas lägenheter varenda dag i den här staden. Men det gällde den katastrofala utförsäljningen av allmännyttan förra mandatperioden. Den har också fått andra effekter på bostadsmarknaden i Stockholm.

Anförande nr 186

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Jag tycker att det var intressant tidigare när Åsa Romson utvecklade tankar om att det ska finnas olika ägande- och inflytandeformer. Jag tycker att det är en bra öppning.

Under min tid som gatu- och fastighetsborgarråd kom vi i gång ordentligt med att ge markanvisningar för kooperativa hyresrätter till exempel. Jag skulle gärna, om jag hamnade i riksdagen, verka för att vi fick en lagstiftning som tillåter ägarlägenheter. Jag kan inte begripa varför det är tillåtet att äga sin villa och sitt radhus men inte sin lägenhet. Det skulle dessutom få i gång bostadsbyggandet i Stockholms City, vilket city skulle må bra av på många sätt. Det skulle vara bra om vi fick ägarlägenheter.

Jag tycker att det finns otroligt mycket att göra åt den rätt föråldrade och förstelnade bostadspolitik som det här landet lider av – för det lider faktiskt av det. Varför förs det ständigt debatter om att det råder bostadsbrist? Så har det varit från tid till annan i 50 år eller mer. Det är klart att det måste finnas stora fel i den grundläggande politiken.

Socialdemokraterna får ursäkta, men man blir orolig. När ni pressas en stund i debatten återvänder ni nämligen till gammalmodiga föreställningar. Då kastar ni alla tankar på modernism överbord och blir gammalmodiga och rädda för förändringar. Men förändringarna drivs ju av människor. De drivs inte av några som blir valda hit, utan vad vi kan göra är att öppna för folk för att göra vad de vill göra. Det kan till exempel vara att de vill äga sin lägenhet eller bo i hyresrätt, kooperativ hyresrätt, villa eller vad det nu är. Jag tycker att man måste kasta det där överbord. Man ska inte ha så kraftfulla värderingar på hur folk ska bo. Där har ni visat i kväll att ni har väldigt lång väg att gå.

En gång i tiden, det är rätt så länge sedan nu, kommer jag ihåg att det socialdemokratiska kvinnoförbundet presenterade en framtidsvision – Kvarteret Framtiden. Där skulle vi tas om hand av allt från Ungar Örnar till Fonus. Jag tror faktiskt att det där bidrog till en av era valförluster. I dag har ni lärt er älska både Ica, Netto och kanske till och med Liedl – vad vet jag? Men när det kommer till bostadspolitiken så får ni problem med en gång. Då återvänder ni till det socialdemokratiska kvinnoförbundets kvarter, och vill egentligen inte släppa in så många förändringar.

När vi nu talar om den bostadspolitiska framtiden så är det djupt oroande för Stockholms del att det socialdemokratiska partiet har rört sig så lite. Förra mandatperioden besökte vi ett nordiskt huvudstadsmöte i Köpenhamn. Köpenhamn har en rätt vänsterinriktad regering och ett rätt vänsterinriktat styre – det får man nog säga. Men när det gällde bostadspolitiken var det som om man hade hämtat sina texter från den borgerliga majoriteten i Stockholm. Det handlade om värdet av omvandlingar och att människor i många bostadsområden fick chansen att äga sina lägenheter. Andra här i kväll har hänvisat till Labour i Storbritannien.

Ni, kära socialdemokrater, har lång väg att gå. Det har ni tyvärr visat här i kväll. Men ni har ju faktiskt till och med partikamrater ute i Europa som ni skulle kunna prata med för att få lite islossning. Gör det!

Anförande nr 187

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Sten Nordin! Jag vänder mig väldigt bestämt mot dig och dina kamrater på den andra sidan här i salen när ni klistrar etiketter på oss som ni har hittat på alldeles själva. Skälet till att vi bygger lika många hyresrätter som bostadsrätter är naturligtvis att vi tycker att man ska få välja vilken form man själv vill ha. Det måste finnas tillgång till båda.

Anförande nr 188

Borgarrådet N o r d i n (m): Det är du själv, Py Börjeson, som kan rycka bort den där etiketten. Men det är faktiskt också ni själva som har klistrat på den under kvällens debatt, då ni successivt har hemfallit till alltmer traditionell socialdemokratisk socialistisk bostadspolitik.

Anförande nr 189

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Hur kan man vara så dum att man går in i debatten så här dags? Jag måste faktiskt understryka ytterligare en gång, för det är väl med en dåres envishet man står här och säger det förstås, att när vi erbjöd de boende att köpa de fastigheter som de bodde i genom att bilda bostadsrättsförening var det ett erbjudande till ett ohemult pris, nämligen det absolut högsta pris man kan få för en fastighet i Stockholms kommun. Det här drev upp fastighetspriserna i Stockholm. Det är nämligen så att om man hade sålt ett hus som vanligt förvaltningsobjekt hade man fått mycket sämre betalt. Det vi egentligen gjorde var motsatsen till realisation. Vi höjde priserna så mycket vi kunde, och Stockholms stad fick ut så mycket man möjligen kunde få för en fastighet. Det är sanningen. Det kan ni titta på. Det finns hur många undersökningar som helst som visar det.

Pengarna som sedan kom in använde vi för att realisera de planer vi tog fram och till att bygga nytt för. Det vi egentligen gjorde var ju en dynamisk omvandling så att vi fick fram pengar att bygga nytt för.

Det är en annan grej med bostadsrätter och hyresrätter som inte går ihop. Malte Sigemalm! Vi är nästan lika gamla. Du är lite äldre än jag, så jag har gått i flumskolan längre än du. Men din jämförelse stämmer inte. I Skärholmen är det 80–90 procent hyresrätter i dag. Då säger du att vi ska bygga 700 lägenheter fler som ska bli bostadsrätter än hyresrätter i Skärholmen så har vi löst problemet. Men, godmorgon! Om andelen bostadsrätter och hyresrätter är så skev som den är i ytterstaden måste man satsa på att i stort sett bygga endast bostadsrätter om man vill ha en rimlig proportion, det vill säga ungefär hälften av varje. Det tycker jag att den sidan i salen borde tänka lite grann på.

En sista sak bara, stiftelse är den mest odemokratiska organisation man kan ha för en verksamhet. Det brukar ni säga i många sammanhang. Jag har träffat många socialdemokrater som säger så. Jag begriper inte att Miljöpartiet, som talar mycket om närdemokrati, subsidiaritetsprincip och annat, vill centralisera alla bostadsbolagen i Stockholm till en central stiftelse. Det är väl det minst demokratiska man kan tänkas göra med de här bostadsbolagen.

*§ 23 Genomförandeavtal och tilläggsavtal nr 1 med Vägverket avseende Norra länken.
Genomförandebeslut
Hemställan från gatu- och fastighetsnämnden (utl. 2005:53)*

Anförande nr 190

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! I dag ska fullmäktige fatta beslut om genomförandeavtal och tilläggsavtal gällande Norra länken. Det här är ju ett efterlängtat och viktigt ärende och en oerhört viktig del av färdigställandet av Norra länken och den process som har pågått under mycket lång tid. Men det är också ett ärende som handlar om att i del klara ut förutsättningarna för exploateringarna både på Norra stationsområdet och i Hjorthagen.

Enligt den finansieringsöverenskommelse som finns beskriven i ärendet, som fullmäktige beslutade om 2002, ska staden bära kostnader om 25 procent av projektets investeringsutgifter. I det här ärendet tar vi upp dels investeringsutgifterna, dels den tidigare överenskommelsen om ramavtalet med Vägverket.

Men det är också viktigt att lyfta fram och poängtera att det ingår 10,6 miljoner som ska användas till projektering för den nya hamnanslutningen. Det har varit en väldigt lång diskussion om hamnen, hamnens verksamhet och den tunga trafik som har alstrats genom hamnen. I och med beslutet i dag går vi in med en förprojektering från stadens sida för att lösa den situationen.

Norra länken är inte bara en viktig del för att lösa Stockholmsregionens trafikproblem i stort utan också för att lösa de trafikbelastningar och problem som har alstrats på gatorna i innerstaden, delvis också kopplat till hamnområdet.

Jag vill med detta bara yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, herr ordförande.

Anförande nr 191

P e r B o l u n d (mp): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet vänder sig mot planerna på Norra länken, föga förvånande. Vi anser därför att förslaget till avtal med Vägverket ska avslås.

Norra länken är fortfarande ett kraftigt olönsamt projekt. Mindre än hälften av de investerade pengarna kommer tillbaka till medborgarna i form av nytta, enligt de kalkyler som har gjorts. Det tycker vi är dåligt investerade pengar. De dryga 2 miljarder som är stadens del i investeringen innebär att varje stockholmare ska investera drygt 3 000 kronor i denna motorled. Dessutom tillkommer den nationella delen där vi som skattebetalare också går in och betalar en stor del.

Jag vill fråga förespråkarna om de tror att det verkligen är en ny motorled som stockholmarna skulle välja om de hade valfriheten att investera de här pengarna själva. När man ställer frågan till stockholmarna i enkäter och opinionsundersökningar visar det sig tvärtom att de betydligt hellre investerar pengarna i vård, kollektivtrafik och omsorg om barn och äldre. Jag skulle vilja att ni tänkte efter vilken nytta de här miljarderna skulle kunna göra inom dessa sektorer i

stället för att investeras i en motorled om inte ger tillbaka den nytta som man faktiskt investerar i.

Om ändå de här miljardinvesteringarna ska göras skulle man kunna önska att de gjordes i projekt som hade en möjlighet att långsiktigt lösa stadens miljö- och trängselsproblem. Men så är inte fallet i det här projektet. Vi har ett starkt varnande exempel i Södra länken här i Stockholm som i stället för beräknade 60 000 bilar nu har ungefär 75 000 bilar per dygn. Anledningen till det är att många tuentals trafikanter som förut åkte kollektivt eller inte åkte i rusningstrafiken nu har tagit bilen. Det ökar miljöbelastningen och skapar nya köer i andra delar av vägnätet, i det här fallet på Värmdövägen och Essingeleden.

Samma sak kommer också att hända med Norra länken. Det är solklart. Det har trafikforskare vetat i decennier. Ändå gör man om samma misstag som man har gjort i många andra länder.

Dessutom måste man säga att tjamningen för Norra länken är sällsynt illa vald. Nu planerar Stockholm för att genomföra ett försök med trängselavgifter. När trängselavgifterna införs och permanentas kommer de att på ett mycket mer effektivt sätt kunna lösa de problem som Norra länken är avsedd att lösa. Då kan man fråga sig varför vi inte kan avvakta försöket med trängselavgifter och se hur det faller ut. De här 8 miljarderna kanske kan investeras på ett bättre sätt och i bättre saker.

I regionen pågår också en diskussion om den framtida hamnstrategin. Redan har beslut fattats om att flytta ut flygbränslehanteringen från Loudden till Gävle, med betydligt färre tankbilar på innerstadens gator som följd. Det finns också planer på att bygga ut containerhamnar både norr och söder om staden. Det avlastar också vägnätet, framför allt Valhallavägen, mycket. Varför avvaktar man inte den hamnstrategin innan man fattar beslut om att investera 2 miljarder kronor från stadens sida och 7–8 miljarder totalt?

Jag måste säga att det är konstigt. Det är ju en stor risk man tar. När den här vägen står klar om åtta–tio år kommer den att vara byggd för en trafiksituation som inte längre finns. Trafiksituationen kommer alltså att vara betydligt bättre än i dag, och därmed blir den här vägen ännu mer onödig än den redan är.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 192

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ordförande, fullmäktige! Vi i Vänsterpartiet stöder förslaget att bygga Norra länken. Förslaget har förutsättningar att förbättra trafiksituationen vid Stockholms nordöstra infarter. Men vi hade föredragit en något annorlunda utformning. Vi tycker att dragningen under Bellevue är olycklig. En dragning under Cederdalsgatan i stället hade gjort att förslaget inte hade hamnat i konflikt med miljöbalken.

Vi anser också att det borde ordnas anslutningar från Sveaplan och Roslagstull mot Frescatiskaftet. Med det förslag som nu föreligger är det risk att åtskilliga bilar kommer att fortsätta utnyttja Roslagsvägen genom Nationalstadsparken för sina

transporter, och det är varken bra för miljön eller för naturen och permanenta barriäreffekterna.

Vit tycker att det är olyckligt att majoriteten inte har beaktat dessa synpunkter. Jag har inget annat yrkande än kommunstyrelsen i dag, men vi hänvisar med det nu sagda till det särskilda uttalande som vi lade fram i kommunstyrelsen.

Bifall kommunstyrelsen, trots allt!

Anförande nr 193

Ulf Friedebäck (fp): Ordförande, fullmäktige! I och med att fullmäktige i dag antar detta avtal tar staden ett stort steg mot att komma i gång med arbetet med Norra länken. Det här är bra för stockholmarna, och det är bra för utvecklingen av hela Stockholmsregionen. Det innebär betydande förbättringar för trafiksituationen i hela staden. Se bara hur Södra länken har påverkat och förbättrat trafiken.

Det är också glädjande att så gott som alla partier är för det här avtalet. Det är beklagligt att Miljöpartiet är emot. I sin reservation skriver Bolund och Miljöpartiet: ”Det är också mycket svårt att motivera varför Stockholms skattebetalare ska betala för en väg som främst kommer att utnyttjas av boende i Lidingö kommun.” Och det är klart att lidingöbor också kommer att använda bilen och köra i Norra länkens tunnel. Men det är ändå de som vistas och bor ovanför de här tunnarna, Bolund, som får en bättre miljö.

Vad säger du om alla de lastbilar som kör med farligt gods från hamnen och i dag kör på Valhallavägen och de andra gatorna. De kommer att köra i den nya Norra länken, och det är väl rimligen bra för alla. Nej, Miljöpartiet är ute på konstiga och farliga vägar här.

Bolund talade också om införandet av trängselavgifter som om det skulle vara klart. Såvitt jag vet pågår en rättslig prövning i ärendet. Vi måste väl ändå avvakta de prövningarna, Per Bolund, innan du säger att det ska bli det här och det här.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 194

Per Bolund (mp): Det är sant att det pågår en prövning. Men om sanningen ska fram pågår det en prövning även av Norra länken. Det kunde vara lite fint om ni åtminstone avvaktade den prövningen innan ni gick fram med de här avtalen. Det kan mycket väl hända att historien från 1997 upprepar sig, att man finner att lagen om Nationalstadsparken faktiskt gäller och att man inte får bygga motorvägar rakt genom den.

När det gäller frågan om Lidingö var det så att de blev tillfrågade om att bidra till att finansiera Norra länken, men de ville inte betala en enda krona. Då går Stockholm genom majoritetens försorg generöst in och tar deras kostnader, vilket jag tycker är lite dumt för Stockholms skattebetalares räkning. Vi kunde få mer valuta för de pengarna.

Det mest effektiva systemet för att ta bort farliga transporter är att föra ut dem till andra hamnar utanför innerstaden. Då skulle man slippa dem helt och hållet.

Anförande nr 195

Ulf Fridbeck (fp): Men, Per Bolund och Miljöpartiet, förnekar ni att Norra länken när den är klar kommer att innebära att det blir bättre för de boende som vistas och kör på gatorna ovanför tunnelsystemet? Skulle de få en sämre miljö?

Anförande nr 196

Göran Holmström (kd): Herr ordförande! Jag hade tänkt sälla mig till gratulanterna i kväll, men lyssnar man på Miljöpartiet och Vänstern tycks det inte vara mycket att gratulera till.

Men vi tänker vara glada ändå. Det här är ett viktigt beslut. Det möjliggör att Norra länken kan stå klar 2013. Det är klart att man kan tycka att vi kunde ha startat processen lång tidigare, eftersom behovet är mycket stort av att underlätta för trafiken vid norra infarterna till Stockholm. Det intressanta nu är att kombinera detta med att få fart på planeringen för Norra stationsområdet, och som vi alla väl vet ligger det också i planeringen.

Vänsterpartiet tar upp Cederdalsgatan. Det är märkligt att man tror att en tunnel som skulle ligga ungefär 100–150 meter söder om Bellevue skulle vara så mycket bättre. Vi vet ju att den är utredd på både längden och tvären och att det varken är bättre eller billigare, tvärtom är det faktiskt en både dyrare och sämre lösning. Så låt oss vara glada i kväll. Det här beslutet är jätteviktigt för att förbättra trafiken i norra Stockholm.

Anförande nr 197

Per Bolund (mp): Jag brukar hålla Göran Holmström för en man som i debatten har solid faktabakgrund och kan argumentera för sin sak. Därför skulle jag vilja fråga om du anser att de trafikforskare har fel som i årtionden har fört fram att nya vägar skapar ny biltrafik i och med att man ger ökade möjligheter för bilismen. Det öppnar möjligheter för människor att flytta längre från sina arbetsplatser. Och det gör att fler som i dag åker kollektivt eller använder annat transportslag väljer att ta bilen i stället. Anser du att trafikforskarna har fel eftersom du säger att Norra länken kommer att lösa den här regionens trafikproblem?

Anförande nr 198

Göran Holmström (kd): Det här är naturligtvis inte den enda lösningen på regionens trafikproblem, självklart inte. Men jag tror inte att det förhåller sig så som Per Bolund säger, att det här kommer att skapa nya trafikproblem. Jag är säker på att trafikforskare genom tiderna har hävdat att olika trafiklösningar är olönsamma med de förutsättningar som är kända när man gör investeringen och börjar planera. Det finns väl kända exempel på att samhällsekonomiska lönsamhetskalkyler inte kan anföras som argument. Tunnelbanan är naturligtvis det mest kända exemplet. Jag vidhåller att det här är en bra trafiklösning.

Anförande nr 199

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag vet att alternativet Cederdalsgatan är utrett många gånger om, men vi vidhåller från Vänsterpartiet att det hade varit en bättre dragning för att slippa intrånget i Bellevueparken och för att slippa komma i strid med miljöbalken. Vi har inte påstått att det är billigare. Det är tekniskt komplicerat. Men det går, och vi vidhåller som sagt att detta hade varit en bättre dragning.

Men vi har i dag inget annat yrkande än kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 200

G ö r a n H o l m s t r ö m (kd): Det känns som en nattstånden debatt med argumentet att det här skadar Bellevueparken. Med den nya byggtekniken har man ju funnit att den här vägdragningen är förenlig med lagen om Nationalstadsparken. Då kan inte jag se att skyddet av Nationalstadsparken och Bellevue är något argument att anföra i den här debatten. Det är förenligt med den dragning som nu beslutas.

Anförande nr 201

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Som ansvarigt borgarråd när det grundläggande finansieringsavtalet antogs i fullmäktige den 2 september 2002 är jag naturligtvis mycket glad över att vi i kväll kan ta det här steget och sluta det här avtalet. Även om det ligger väl långt fram i tiden börjar vi ändå få ett årtal då Norra länken kan öppnas. Det är väldigt positivt.

Sedan tycker jag att det är viktigt att understryka att Norra länken, liksom Södra länken, är viktig i sig. Men den är också en del i ett långsiktigt mål att bygga en motorvägsring runt Stockholm, Per Bolund. Det är vad det ska bli. Du får kämpa emot, men jag tror inte att du kommer att lyckas med det, för jag är övertygad om att det är precis vad stockholmarna vill ha. Och det kommer jag och många andra att jobba vidare för.

Redan de här enstaka delarna betyder i sig väldigt mycket. Det måste ju bli enstaka delar. Vi kan inte bygga hela ringen på en gång, och delarna har ofullkomligheter så länge de inte ingår i ett färdigt trafiksystem. Så är det ju. Vi ser på Södra länken att det blir problem. Man måste stänga av ibland därför att det blir för många bilar genom att alla måste ta den vägen i och med att det inte finns en östra länk. Man får komma ihåg att det inte bara är rapporteringar om att det är fullt utan också rapporteringar om att många människor har fått en väldigt mycket bättre boendemiljö genom Södra länken. Och Norra länken är samma sak. Den kommer att avlasta innerstadsgator från tung, farlig och störande trafik. Det är mycket positivt för stadens utveckling

Men, herr ordförande, jag vill verkligen understryka att detta är en del i en helhet. Det är mycket arbete kvar för att skapa den helheten.

Anförande nr 202

P e r B o l u n d (mp): Jag måste säga att Sten Nordin kör med en ganska ful taktik. När han argumenterar i förväg för de länkar som ska byggas är det inte närmiljön för ett antal tusental som bor ovanpå Årstälänken eller de som bor i närheten av Norra länken som han pratar om. Det vore självklart helt orimligt att investera sammanlagt 16 miljarder kronor för ett antal tusen invånares närmiljö. Det förstår alla människor att det inte är hållbart. Det finns betydligt mer ekonomiska sätt att skapa en bra närmiljö för dem. Det man argumenterar för i förtid är att man ska lösa trafiksituationen och att man ska skapa någon form av väl fungerande system utan trängsel. Sedan ändrar man sig när man märker att så inte blir fallet. Då handlar det helt plötsligt om närmiljön för dem som bor ovanpå trafiklederna.

Jag vill ställa en fråga till Sten Nordin. Om det nu är de närboendes miljö som det handlar om, är det värt 16 miljarder kronor för Södra länken och Norra länken om det bara är de åtgärderna vi pratar om?

Anförande nr 203

Borgarrådet N o r d i n (m): Jag skulle inte tala om en ring runt Stockholm om jag bara såg till en del i det hela. Men de olika goda sakerna slår ju inte ut varandra. Södra länken skulle väl ha byggts i ytläge då, mycket billigare. Om man hade struntat i miljön för de boende hade Riksdagens revisorer sagt att den var samhällsekonomiskt lönsam. Men nu struntade vi inte i miljön för de boende. När vi bygger nya trafiksystem ska vi självklart ta vara på möjligheterna att också få det mervärde som det verkligen är att få en bättre miljö för dem som bor runt det nya trafiksystemet. Det hänger ihop. Jag sätter inte de argumenten emot varandra utan de går i högsta grad hand i hand.

Anförande nr 204

Å s a R o m s o n (mp): Det är spännande att höra hur man framför allt från den borgerliga kanten poängterar att Norra länken plötsligt skulle vara ett stort stadsmiljöprojekt. Det är oerhört charmigt, speciellt när man tänker på prislappen för det och vems stadsmiljö man tänker sig satsa på. Annorlunda tongångar var det här i salen när man inte medgav 600 miljoner kronor, som jämfört med de 2 miljarderna ändå är en betydligt mindre summa, för att skapa en bättre stadsmiljö för tensta- och rinkebyborna.

Jag förstår att Sten Nordin vurmar väldigt mycket för det här ramavtalet. De åtaganden som vi gör i det här ärendet bygger till stor del på ett ramavtal med Vägverket som härstammar från 1995, från den kära, goda Dennistiden. Det är lite tragiskt att se hur lam man var när man slöt avtal och mer eller mindre sade att Vägverket får göra vad som helst. Vi ger er jättemycket pengar bara ni sätter i gång och gör någon liten planering för de här projekten. Jämför man avtalet från 1995 – där staden får stå för samtliga kostnader för markavvägningar och liknande för att över huvud taget möjliggöra ny bostadsbebyggelse i det här området – med det avtal som i princip slöts i dag när det gäller Citybanan är det faktiskt att märka att vi har blivit tuffare i den här staden när det gäller att se till att vi får balanserade avtal.

Under Dennistiden var det inte balans som gällde i den här staden utan då var det tuta och kör så länge det handlar om motorvägar. Det var inget snack om saken. Motorvägar har alltid varit häftigare än tågtrafik, kollektivtrafik och andra typer av trafiklösningar har varit, till och med om de är billigare, till och med om det handlar om principlösningar som trängselavgifter som inte kostar utan faktiskt ger en intäkt som man kan omfördela mellan olika trafikslag för att få en vettig transportpolitik. Men det är inte häftigt. Då ser man inte betongen. Då ser man inte asfalten. Då plöjer man inte ned med den nya byggtekniken som man kan göra. Då är det till och med för stockholmarna värt att plöja ned pengar i ett projekt som ger en ny genomfart till Lidingö som inte ens lidingöborna själva prioriterar i och med att de inte vill vara med och pröjsa någonting.

Själva ska vi dessutom lägga till och pröjsa för hamnavfarten, för det tycker inte staten är dess uppgift. Vi ska själva plöja ned 300 miljoner extra för att på ett hyfsat sätt få upp en rondell så att bilarna kommer till den hamnen. Det är verkligen inte balans det handlar om när man ska jämföra motorvägar och kollektivtrafikstransporter. Vi har långt kvar i den här staden till att få en integrerad diskussion om trafik, miljö och stadsbyggnadskonsekvenser. Det räcker att det står motorväg i ett ärende så har vi en stadig majoritet över blockgränserna i den här salen. Det är intressant att se.

Anförande nr 205

Ulf Fridebäck (fp): Ordförande, Miljöpartiet! Det här projektet är en utveckling av hela Stockholmsregionen. Det är precis det som Miljöpartiet och Åsa Romson är emot. Ni är ju emot utveckling. Ni är emot bilar. Ni är emot allting.

I uttalandet om Norra länken säger ni att det är lidingöborna som ska betala och att ni tycker att det är för dyrt. Vi har tidigare pratat om att lidingöborna naturligtvis kommer att köra i de här tunnlarna. Det är klart att de kommer att göra. Men de stora vinsterna är ju inte enbart för lidingöborna utan det är för utvecklingen av hela Stockholm. Och Norra länken är en del av ringen runt Stockholm. Södra länken är invigd och klar. Den är en stor succé. Norra länken hoppas vi kommer i gång snart. Planeringen påbörjas på Förbifart Stockholm och Österleden. Först när vi får den ringen har vi en utveckling av hela den här staden.

Anförande nr 206

Åsa Romson (mp): Det är alltid intressant att höra en liberal prata om utveckling och sedan definiera det som privatbilism. Hur planerar man för utvecklingen i en region? Jo, man tittar på vad utvecklingseffekterna blir och vilken utveckling vi vill ha. Så länge vi har en majoritet av politiker som tycker att materiellt välstånd i form av att fler och fler i staden har en egen bil är utveckling kommer ni att ha rätt. Då kommer ni att fortsätta bygga motorvägar. Men ni kommer att hamna vid vägs ände. Ni kommer att hamna vid Stockholms största parkeringsplats. Det kommer att bli den nya ringen. Vi har redan köplats Essingeleden. Vi kommer att få köplats Södra länken. Och det kommer att bli köplats Norra länken när ni har byggt det här vidare.

Varför är det så mycket mer värt att satsa på utveckling av Norra länken med 2 miljarder än att satsa på Citybanan? Är inte det ett mer balanserat avtal? Gör inte Citybanan egentligen mycket mer för den här regionens utveckling? Titta på vilken arbetsplatsförstoring vi har fått med pendlare från Eskilstuna, Västerås och Enköping! Det har gett mycket utveckling. Men där har vi kunnat ha ett balanserat avtal.

Anförande nr 207

Borgarrådet N o r d i n (m): Först och främst står vi ju bakom avtalet om Citybanan. Det sista förstod jag faktiskt inte riktigt. Men det är ju inte riktigt klart än. Vi ska jobba vidare med det. Men så långt vi har sett nu står vi bakom det. Däremot innehåller tyvärr inte Citybanan ett systemtänkande som gynnar Västerås, Eskilstuna och de andra. Det är en brist att man inte har med det. Men det var inte det vi skulle diskutera.

Som jag sade tidigare är de här länkarna, varav Norra länken är en, betydelsefulla redan i sig. Samtidigt viker jag inte undan för att man i de här projekten självklart också gör miljösatningar. Jag förstod inte påståendet att vi hade sagt nej till 600 miljoner till E 18. Det var ju vi som förde fram just att staden skulle lägga 600 miljoner på de överdäckningar som ska göras. Där har vi också ställt upp med pengar till projekten för att ta hänsyn till miljöfrågor. Det är självklart att man gör så.

Dennispaketet var väldigt rätt i sin planering. Men ordföranden markerar att min talartid är slut så jag får begära ordet igen.

Anförande nr 208

Å s a R o m s o n (mp): Min kritik, Sten Nordin, handlar ju om att ni tycker att det är värt att satsa så mycket mer pengar – det vill säga manlig potens – när det handlar om motorvägar än när det kommer till Citybanan. Jag tycker att det är jättebra att vi är ense om att Citybanan är viktig och att den är viktig för regionen. Det tycker jag. Sedan hade ni ju kunnat satsa 600 extra miljoner för att få en tunnel på grund av just stadsmiljön, som var så viktig från er kant när det gällde motorvägen vid E 18. Det hade varit själva poängen med det hela.

Anförande nr 209

M a l t e S i g e m a l m (s): Ordförande, fullmäktige! Som ordförande i Stockholms Hamn tycker jag att projektet med Norra länken är oerhört intressant. Oavsett att vi har lagt fram ett förslag till en Vision 2015, som vi kallar den, för Stockholms Hamn, där vi flyttar bort containertrafiken och minskar genomfarten med tung trafik genom staden med väldigt många fordonsrörelser varje år och dag, har vi också hittat nya lösningar för oljehanteringen med Brista–Gävlealternativet.

Oavsett det kommer det att finnas väldigt mycket tung trafik kvar i vårt hamnområde. Och jag tror att för de stockholmare som varje dag utsätts för buller, avgaser och andra olägenheter från de saker som man i dag fraktar från och till hamnen, även privatbilismen är ganska omfattande ner till hamnen, kommer faktiskt Norra länken att betyda en stor avlastning.

I det här ärendet satsas i alla fall 10 miljoner, tror jag att det var, på att man ska få göra en förstudie och en projektering för hur man ska göra en bättre cirkulationsplats och hur man på ett bättre sätt ska kunna lämna hamnområdet utan att behöva åka genom bebyggelse. I ärendet i dag tror jag faktiskt att det finns väldigt många positiva aspekter som man måste ta med i beräkningarna.

Spårbunden trafik för godstransporter från hamnen kan också ske i viss mån. Men väldigt mycket av det gods som kommer in är sådant som i dag går på lastbil. En del kan säkerligen köras spårbundet men inte allt.

Anförande nr 210

P e r B o l u n d (mp): Ordförande, ledamöter! Ulf Fridebäck ställde en rak fråga till mig i sitt anförande och självklart ska han få ett rakt svar. Du frågade: Förnekar du att det blir en bättre miljö ovanpå Norra länken? Det gör jag inte. Närmiljön blir bättre när man bygger Norra länken. Precis som den har blivit bättre på delar av Södra länken. Men som jag tidigare har sagt är det här ett oerhört dyrbart sätt att försöka lösa lokalmiljöproblem. Det är verkligen som att försöka plantera en rabatt med en gränskopa. Man tar till helt fel redskap för att försöka lösa ett lokalmiljöproblem. Det finns betydligt billigare och effektivare sätt att lösa de problemen.

När man löser lokalmiljöproblemen förstör man samtidigt miljön i hela regionen, dessutom globalt, med koldioxidutsläppen när man ökar biltrafiken totalt sett. Det är det väl ingen som förnekar här, hoppas jag, Ulf Fridebäck. Förnekar du att det kommer att bli en total ökning av biltrafiken när man bygger Norra länken? Så mycket information har väl ändå gått fram att man vet att det kommer att innebära en ökning.

Vi vet att Södra länken redan har medfört så stora trafikökningar att man har fått nya köer på Värmdövägen. Den nya trafiken på Essingeleden har ökat och det ökar köerna och den trängsel som finns där också. Vad har då förbättrats egentligen? Man bygger en trafikled som i och för sig skapar ökad framkomlighet just där leden är men som i sin tur skapar flaskhalsar på andra håll i vägnätet. Då har man bara flyttat runt trafiken. Man har gjort en investering på 8 miljarder för att flytta runt den. Är det verkligen en lösning för framtiden?

Jag är villig att anta ett vad med Ulf Fridebäck, Göran Holmström och Sten Nordin om att inom ett halvår från det att Norra länken har öppnats kommer man att diskutera de nya köer som har bildats på trafikleder runt Norra länken. Är ni villiga att anta det vadet?

Anförande nr 211

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande! När man skapar sådana här nya trafikleder som Södra länken, Per Bolund, är det klart att man också skapar nya trafikvägar. Det är alldeles självklart att det blir så. Södra länken har inneburit en hel del förbättringar för människor framför allt i Nacka-Värmdö-området och alla som bor söder om staden. Man har skapat nya vägar.

Samtidigt kan jag hålla med dig om en sak. Det har blivit köer på Essingeleden, och ibland sväljer inte Södra länken alla bilar. Det blir stopp och man får stänga av. Det är ju inte bra. Vet du, Per Bolund, vad det här bland annat beror på? Jo, det beror på att vi inte har en färdig ringled i den här staden. Det är det vi ska skapa nu. Vi ska skapa en norra länk, en södra länk och sedan ska vi binda samman dem på sidorna med Österleden och Förbifart Stockholm. Då kör man runt staden.

Anförande nr 212

P e r B o l u n d (mp): Det är väldigt bra att Ulf Fridebäck medger att det kommer att bli en total trafikökning av att man bygger de nya väglederna. Det är någonting som trafikforskare som sagt har tagit som en självklarhet i decennier. Det är ju bra att den borgerliga sidan nu också vill vidkännas det.

Det innebär att Ulf Fridebäck erkänner att byggandet av nya motorvägar för att lösa trafikproblemen bara är ett stort Sisyfosarbete, där man baxar en sten som sedan rullar ned igen. När man har byggt ringen för 40–50 miljarder kronor kommer man inom ett par års sikt att ha ny trafik som gör att man måste bygga nya vägar, och de nya vägarna genererar ytterligare trafik och gör det möjligt för människor att bosätta sig ännu längre bort. Man skapar ett ökat trafiktryck, och sedan har man en cirkel som bara går och går.

Vi har i den här staden redan investerat mångmiljardbelopp i trafiken. Nu ska man investera tiotals miljarder till för att bygga de nya vägarna. Och som vi hörde från Ulf Fridebäck kommer trafiken att öka av dem. Vi kommer uppenbarligen att skapa nya arbetstillfällen för vägbyggare för lång tid framöver.

Anförande nr 213

M a l t e S i g e m a l m (s): Jag vill bara kort säga till Per Bolund att jag tycker att Södra länken i alla fall visar att det man inte vill göra i dag är att köra genom staden. Det tycker jag är viktigt. I stället skulle ju alla de här bilarna stått och puttrat inne i staden. Nu har de förpassats upp till Essingeleden. Där har vi också ett uppdrag där Vägverket ska titta på hur man kan lösa upp trafikknutarna. Men jag tycker ändå att det klart visar att man förflyttat trafiken från innerstaden, där den hade kört annars, upp till Essingeleden. Så jag skulle tippa att det i alla fall har blivit en förbättring i morgontrafiken i innerstaden.

Anförande nr 214

P e r B o l u n d (mp): Jag har inte sett några siffror som visar att trafiken i innerstaden har minskat av Södra länken. Däremot finns det väldigt tydliga indikationer på att trafiken totalt sett har ökat. Det är inte bara så att trafiken har flyttat ut från innerstaden utan trafiken totalt sett, i hela trafiksystemet, har ökat, vilket gör att vi skapar ny köer på till exempel Värmdöleden som inte fanns där förut. Det beror på att vi har ökat möjligheten att ta bilen. Det gör att fler tar bilen och man får nya flaskhalsar. Det är det som gör att det är omöjligt att bygga bort trängselproblemen. Det har man ju provat i många städer runt om i Europa och resten av världen, och inte på ett enda ställe har man lyckats bygga bort trängseln.

Anförande nr 215

Göran Holmström (kd): Apropå ditt vad, Per, kan jag säga att vi pratar om 2013, så jag vet inte hur meningsfullt det är att anta ett vad.

Det är klart att nya infarter och nya tunnlar drar till sig trafik, därför att folk inte vill köra de gamla krångliga vägarna. Det är klart att det blir mer trafik då. De du säger kör på Värmdövägen i dag för att komma till Södra länken satt naturligtvis och köade någon annanstans tidigare. Jag vet också folk som kör långa omvägar för att komma ned i Södra länken därför att de har bedömt att det är en smidigare och snabbare framfart. Det är klart att nya vägar och nya tunnlar drar till sig trafik. Det är faktiskt meningen.

Anförande nr 216

Per Bolund (mp): Göran Holmström missar poängen. Det är inte att de nya vägarna drar till sig trafik från andra vägar, det är att man totalt sett ökar trafiktrycket. Människor som inte förut tog bilen, åtminstone inte på den vägen och på den tiden, gör det nu. Människor går över från att åka med kollektivtrafiken till att åka bil därför att man får en ny smidig motorväg som öppnar nya möjligheter, som gör att man kan bosätta sig längre bort eller söka en ny arbetsplats som ligger längre bort och så vidare. Det är någonting som trafikforskare som sagt känt till i decennier. Vägverket erkänner helt öppet att när man bygger nya trafikleder får man också fler biltrafikanter. Totalt sett, på hela vägtrafiknätet, ökar trafiken.

Anförande nr 217

Peter Cederholm (m): Malmö FF heter ett fotbollslag i Malmö som vann i dag. Vi tycker att det är bra med ringleder i Malmö. Vi tycker också att det är bra med kollektivtrafik. Det är inget antingen–eller, det är både–och i Malmö och i Öresund.

En liten fråga här i kväll. Hur många ringleder har lilla Malmö? Man har två ringleder. 2–0 till Malmö i denna ringledscup.

Det är jättebra med Södra länken, det är bra med Norra länken. Det är jättebra om Stockholm till och med får en ringled. I Öresund gillar vi tillväxt. Vi gillar att kakan växer. Biltrafiken ökar, men bilarna blir renare och renare. Vi välkomnar trafiken i Skåne, både kollektiv- och biltrafik. Vi tar gärna ledningen över Stockholmsregionen i Sverige. Jag tycker att det är en löjlig debatt som Miljöpartiet för.

Min sista fråga här i kväll blir: Hur länge ska det stå 2–0 till Malmö mot Stockholm i ringledscupen?

Anförande nr 218

Per Bolund (mp): Det är en viss skillnad i storlek på Malmö och Stockholm. Det som är rimligare att jämföra med är väl städer i Stockholms storlek. De städer som finns runt om i Europa som är i Stockholms storlek och större, som har investerat i nya ringleder, både en, två och tre på sina håll, har väldigt klart och tydligt sett att man inte löser trafikproblem på det sättet. I London till exempel har man byggt nya

ringleder. Den senaste kallas för *the world's greatest parking lot*, världens största parkeringsplats, därför att trafiken står stilla som om bilarna vore parkerade på platsen. Det är väldigt okontroversiellt att trafik genereras av nya trafikleder och att man därmed inte löser trängselproblemen.

Sedan är det väldigt lätt att lova bort miljard på miljard till kollektivtrafiken. Men om man bygger vägar för 50 miljarder tas pengar bort från kollektivtrafiksatsningar. Den senaste borgerliga regeringen anslog inte mer pengar till infrastrukturen i Stockholmsområdet än de socialdemokratiska regeringarna har gjort. Jag vill gärna se de investeringarna innan jag tror på det.

Anförande nr 219

P e t e r C e d e r h o l m (m): Vi tar gärna emot trafiken. Det viktiga är hur utsläppen blir, inte om man har ett svårartat komplex mot biltrafik. Både–och är bra, och jag konstaterar att vi gärna tar ledningen i ringledscupen och bibehåller den.

Anförande nr 220

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! När Citybanan förhoppningsvis kan stå klar 2011 kommer det att vara väldigt bra. Men samtidigt kommer det då att vara debatt om att det finns flaskhalsar kvar, särskilt när man har missat systemtänkandet. För det är en miss från regeringens sida. Det vill jag verkligen säga. Det är inte bara ett förbiseende utan man är naturligtvis medveten om att man inte vill satsa mer än man gör. Likväl kan man inte säga att Citybanan aldrig borde ha byggts utan man får i ett senare skede försöka bygga bort de flaskhalsar som uppstår. Samma sak är det med de nya länkarna. De har brister därför att de är och i det långa loppet måste bli en del i en fullständig ring runt Stockholm. Vi får i senare debatter återkomma till hur föredragande borgarrådet, som har intagit en låg profil här i trafikdebatten i kväll, ser på det. Det är klart att de kommer att ha brister så länge de inte är en ring.

Sedan finns det väl anledning att understryka varför man vill bygga motorvägar. Det är inte riktigt därför att de är potentia. Då finns det nog billigare hjälpmedel. Det är ändå så att motorvägar är effektivare och de är trafiksäkrare. Den delen tycker jag inte att man ska glömma bort. Till exempel E 18 förbi Tensta-Rinkeby är bland landets farligaste vägar. Ett av de starka skälen för att bygga om där handlar ju om trafiksäkerhet, och sedan får vi en effektivare väg.

Dennispaketet är det populärt att racka ned på, och det hade sina brister, inte minst i form. Men det planeringsunderlag som gjordes till Dennispaketet i början av 90-talet har visat sig vara väldigt starkt, både när det gäller vägtrafik och kollektivtrafik. Ett bestående trafiksystem från Dennispaketet är faktiskt Tvärbanan. Miljöpartiet brukar ju gärna föra in Stockholm i budgetförhandlingar på den nationella nivån. Den här gången kunde ni väl överraska med att fixa fram pengar till en förlängning av Tvärbanan. Men det finns kanske inget kvar till det efter att ni har fått till andra projekt.

Anförande nr 221

P e r B o l u n d (mp): Vi lyckades i alla fall få loss pengar till Citybanan, och det är en stor positiv skillnad här i Stockholmsregionen. Men det Sten Nordin glömmer bort när det gäller järnväg kontra motorväg är ju att det är en väldigt stor skillnad mellan järnvägen och motorvägen när det gäller miljö och andra externa effekter. Järnvägen är tyst och ren till skillnad från bilarna som ökar miljöpåverkan när man använder dem. Att bygga motorvägar som kraftig ökar biltrafiken gör det i princip omöjligt att uppfylla de regionala och nationella miljömålen. Det vore intressant att höra Sten Nordin kommentera hur han menar att miljömålen ska kunna uppnås om man bygger ut ringleder runt Stockholm för 40–50 miljarder.

Järnvägen har också betydligt bättre kapacitet att försörja den här regionen med trafik. För att få in människor till centrala Stockholm, dit de allra flesta ska i pendlingstrafiken, är järnvägen otroligt mycket bättre än biltrafiken är. Man kan transportera betydligt fler människor per satsad krona. Dessutom har vi inte problemet att man måste ha med sig sin bil och parkera den någonstans, utan när man är klar med järnvägen går man därifrån.

Anförande nr 222

Borgarrådet N o r d i n (m): Det var ett förenklat avslut. När man är klar med järnvägen går man därifrån. Jag tror inte att alla är beredda att hålla med Per Bolund om detta.

Den stora skillnaden är att jag inser att vi behöver båda de här trafiksystemen. I din värld tänker du bort bilen. Och jag vill inte leva i det samhälle där man betar sig så med trafiksystem. Det är ett samhälle i stagnation och bakåtsträvan. Jag vill ha ett samhälle som rör sig i andra riktningen, och då bejakar jag både bilen och tåget.

Anförande nr 223

P e t e r N i l s s o n (mp): Jag kan konstatera att det tydligen finns en tro hos majoriteten i den här församlingen på att man kan bygga bort bilköer genom att bygga fler vägar. Om man skulle lyckas med det kan man tänka sig hur miljön skulle se ut.

Jag kan ta Södra länken som exempel. Det har hänt att jag har kört från Haninge till Bromma på morgonen. Då är det faktiskt som så att Södra länken har genererat så mycket trafik att det inte går att köra. Jag har suttit i köerna på Södra länken. Det är inte speciellt trevligt, och att sedan komma upp på Essingeleden, som är fullkomligt igenproppad, är inte heller så kul. Det har faktiskt blivit så att jag har kört genom staden i stället, därför att det inte funkar med Södra länken.

Ju fler vägar man bygger, desto fler bilar blir det. Det är ingen som kan förneka det. Det är inte bra att satsa så mycket pengar med de konsekvenser det blir för miljön.

Bifall till Miljöpartiets reservation!

*§ 24 Inventering av investeringsbehovet i ytterstaden**Redovisning från gatu- och fastighetsnämnden av uppdrag från kommunfullmäktige (utl. 2005:54)*

Anförande nr 224

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag hade lovat presidiet att om ingen annan begärde ordet skulle jag ligga lågt. Men jag har givetvis förberett ett tio minuter långt tal som nu får skäras ned till tre minuter.

Man kan konstatera att sedan Börje Vestlund satt på sin kammare och skrev den här motionen har mycket hänt i staden. Det beror bland annat på att vi i den nuvarande majoriteten har fokuserat oerhört mycket på att skapa likvärdiga villkor för hela staden i de politiska målsättningarna och i de övergripande inriktningsmål som gäller för fullmäktige.

I ärendet finns beskrivet ytterstadssatsning, stadsdelsförnyelse och storstadssatsning. Kopplat till 20K-projektet sker också stora satsningar, framför allt i ytterstaden på grönmark, idrott och friluftsliv. Det här är framför allt kopplat till ytterstaden. Det är som en positiv effekt av de exploateringar i bostadsbyggande och stadsutveckling som nu sker.

Det finns tolv exempel i ärendet som är värda att läsa in sig på och titta lite närmare på. De beskriver vad som görs i de större projekten. För att nämna några vill jag säga någonting om Årstadal–Liljeholmstorget där det är i full fart, 4 000 lägenheter, 250 000 kvadratmeter med arbetsplatser, ett nytt centrum, pendeltågsstation, överdäckningar och även investeringar i vägen. I Skärholmen och Kärrtorp har man tagit ett helt samlat grepp kring bostadsbyggande, trafik och grönstruktur. Årstastråket, där fullmäktige har beslutat att gräva ned ledningarna – och det har ju varit möjligt att göra efter Södra länkens öppnande – öppnar helt nya möjligheter att också exploatera marken. Det har också diskuterats under kvällen när vi har antagit det bostadspolitiska programmet.

Det jag helt kort skulle vilja säga avslutningsvis är att det är viktigt att fatta beslut, men det är också viktigt att följa upp besluten. Alla de olika delar som rör ytterstad och de investeringar som finns beskrivna i ärendet måste följas upp löpande, hela tiden i fullmäktige, både i budgetsammanhang och i bokslutssammanhang, så att vi ser att det är bra förutsättningar för hela Stockholm när det gäller utveckling och exploatering, men också satsningar i olika delar.

Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, herr ordförande.

Anförande nr 225

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Det är en händelse som ser ut som en tanke att det här ärendet kommer just i kväll. I början av kvällen frågade jag Leif Rönngren hur stiftelsefrågan kommer att påverka bostadsbolagens satsningar i ytterstaden. Då är ödets ironi att svaret i väldigt hög grad ges här, sannolikt oavsiktligt. Men om man summerar vad som framgår på s. 1416, kommer man fram

till att sedan 1995 har 1 060 miljoner kronor gått från bostadsbolagen till ytterstadens förnyelse i form av ytterstadssatsning, stadsdelsförnyelse och Kista Science City. 480 miljoner har satsats under borgerlig tid och 580 miljoner under socialistiskt styre. Till vårt försvar ska då sägas att ni har styrt merparten av den tiden. Per år ligger vi bättre till.

Men det finns anledning att förnya den fråga jag ställde tidigare. Eftersom några ägardirektiv inte kan utfärdas för en stiftelse – jag känner att vi gått igenom den frågan – undrar jag hur det här ska fungera i ett stiftelseläge när ni inte, och inte vi heller, kan använda den kommande tioårsperioden för att satsa en miljard på att förnya och utveckla ytterstaden genom den här typen av eminenta satsningar som framgår väl av en motion från min gamle trätobroder i Kista, nu flyktad till annan församling. Det vill jag gärna veta innan vi gör kväll.

Anförande nr 226

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Jag tror att framtidsutsikterna är väldigt små att Rolf kommer att förstå vad jag säger denna gång. Jag har kört detta fyra gånger nu. Det handlar om politisk ambition. Det handlar om övergripande mål i de politiska ambitioner som majoriteten har i fullmäktige. Det handlar om ägardirektiv i koncernen. Och, nu kommer det, det handlar också om stadgarna och stiftelseurkunderna. Hur ska de se ut? Vad är syftet med stiftelsen? Det är där det avgörs.

Sedan kan jag garantera Rolf att den skrivelse som är lagd inte var meningen att lösa alla frågeställningar som dyker upp. Men ambitionen och syftet med detta har framgått tydligt av debatten under kvällen. Alla de frågor som ställs om detaljer ska självklart besvaras i och med att det kommer upp som ärende till både koncernen och kommunstyrelsen, sedermera också fullmäktige.

Anförande nr 227

R o l f K ö n b e r g (m): Med en dåres envishet, Leif, vill jag förklara att jag känner mig helt trygg med att ägardirektiven kommer att styra koncernen. Det är bara det att de bolag vi pratar om nu och har pratat om under kvällen inte kommer att ingå i koncernen, så de omfattas inte av ägardirektiven. Jag väntar fortfarande på svaret när det gäller vad de här ägardirektiven ska styra och vad det har med den fråga som vi nu diskuterar att göra.

Anförande nr 228

H e n r i k G e h r e n b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag har inte för avsikt att vara så negativ. Jag vill bara påpeka en sak när det gäller just ytterstaden och det ärende vi nu behandlar. Jag tycker att Stockholm måste hitta nya sätt att jobba när det gäller ytterstaden. Gatu- och fastighetskontoret skriver i sitt utlåtande att de tycker att det är rätt svårt att jämföra ytterstad och innerstad, satsningar hit och dit. Det är liksom svårt att hitta parametrar. Men man hänvisar ganska mycket till projekt i ytterstaden, Storstadssatsningen, Ytterstadssatsningen och nuvarande Stadsdelsförnyelsen.

Jag har ingenting emot projektinriktade satsningar alls. Men jag tycker att det finns anledning att just i det här ärendet peka lite på den metod som vi använder, och använde också när vi var i majoritet förra mandatperioden. Effekterna av de här projekten kan bli rätt konstiga. Och de konstiga effekterna blir ett rätt bra sätt att jämföra ytterstaden och innerstaden, de satsningar som görs och hur resurserna allokeras.

Det är nämligen så att stadsdelsnämnderna i Stockholm just nu godkänner upprustningar av förskolor, fritidsgårdar, fotbollsplaner och en massa annat inom Stadsdelsförnyelsen, sådant som överallt annars i staden skulle betraktas som löpande underhåll eller normal fastighetsskötsel. Jag har själv varit med och fattat beslut om att man ska sätta in lampor inne i trappuppgångar i kommunala fastigheter i ytterstaden. Och det är faktiskt rätt så tokigt.

Jag har tidigare, inför hur arbetet med Stadsdelsförnyelsen skulle se ut, påpekat att satsningarna måste bli hårdare prioriterade så att man kan styra mer vad pengarna används till. Det förtjänar att sägas igen när man kan se en del av de effekter som den pågående projektsatsningen har.

Anförande nr 229

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är ganska roligt att du efterlyser nya sätt att arbeta. Men jag tror också att vi hela tiden måste fundera på hur vi har arbetat. Det jag skulle vilja säga om Stadsdelsförnyelsen är att vi väldigt ingående när vi skrev fram direktiven också gick igenom det arbetssätt som skulle tillämpas både i Ytterstadssatsningen och satsningen dessförinnan, men också i Storstadssatsningen. Jag tror att det är jätteviktigt.

När det gäller det du tar upp om Vantör vill jag säga att det inte är tillåtet att använda stadsdelsförnyelsepengarna till reguljär drift. Det är klart att vi måste titta på det. Jag blir nästan lite upprörd när du säger att så är fallet. Det får vi väl ta tag i.

Anförande nr 230

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Eftersom jag påpekar detta ständigt och jämt i stadsdelsnämnden är jag bara glad om borgarrådet tittar på de projekt som har passerat stadsdelsnämnden där. Det är en hel del satsningar som borde ses som normalt underhåll och normal drift.

Jag vill inte gå i polemik alltför mycket, därför att jag tycker att man ska satsa lite framåt. Men när man gjorde den satsning på Stadsdelsförnyelsen som man gjorde är det stora felet för mig, som hanterar det i en stadsdelsnämnd, att man verkligen kan använda pengarna till precis vad som helst. De bara rinner ut i de svarta hål som finns i verksamheten, som egentligen borde prioriteras i ordinarie budget. Jag vet att majoriteten i en del av stadsdelsnämnderna, inte alla, kommer att förneka att det är så. Men det är bara att titta på de projekt som godkänns i stadsdelsnämnderna så ser man att det är uppenbart att det är på det viset.

Anförande nr 231

Ulf Fridbeck (fp): Herr ordförande! Den beskrivning av åtgärder som redovisas i ärendet av gatu- och fastighetskontoret står vi bakom. Leif Rönngren har i sin föredragning nämnt några av de exemplen. Årsta-Liljeholmstorget 4 000 lägenheter, Telefonplan, Årstastråket, som är aktuellt nu, 1 800 nya lägenheter. Det här är bra projekt. Vi står helt bakom dem.

Det är inte på det viset att en borgerlig politik innebär att det inte skulle vara några satsningar på ytterstaden. Det är en fullständigt felaktig tolkning. Många gånger kan det faktiskt vara tvärtom. Jag tänker på ett speciellt exempel. Det är mångfalden i boendet. Ni på den andra sidan i salen vet hur det ser ut i våra ytterstadsdelar. Vi har pratat om det tidigare i kväll. Tensta-Rinkeby är väl ett lysande exempel. Jag tror att 97 procent av lägenhetsbeståndet är hyreslägenheter. Och så kommer ni med ert förslag om att bilda en stiftelse. Då undrar jag naturligtvis hur stiftelseförslaget kommer att bidra till att öka mångfalden och satsningen. Det kommer väl snarare, tror jag, att öka segregationen ytterligare. Det kan väl inte rimligen vara er mening med ett sådant här förslag.